

VSEŠLOVENSKI KATOLIŠKI SHOD

LEMONT ILLINOIS

6., 7. in 8. julija
1929

PETDESETLETNICA VSESLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA SHODA

AVE MARIA KOLEDAR 1979

KOLENDAR
AVE MARIA

za navadno leto

1979

66. LETNIK AVE MARIA KOLENDARJA

Izdali: Slovenski frančiškani
Lemont, Illinois

NUMBER 10 b

VOLUME 70 (AMK 66)

OCTOBER 1978

AVE MARIA is published in the interest of the Slovenian Franciscan Fathers of the Custody of the Holy Cross. Printed by AVE MARIA PRINTERY, 1400 Main Street, P.O.Box 608, Lemont, Illinois 60439. Published once monthly - twice in October. Second Class Postage Paid at Lemont, Illinois. Publication No. 038960. Subscription rate: U.S.A. \$2.50: outside U.S.A. \$3.00. Changes of Address and Postmaster notices of undeliverable copies should be sent to Ave Maria Printery, 1400 Main St., P.O.Box 608, Lemont, Illinois 60439.

VSEBINA - AVE MARIA KOLEDAR 1979

* Bogoslužno ali liturgično leto - F.	3
* Koledarski del	5
* Betlehemska romarja - F. Sekovanič	17
* Zapovedani prazniki v ZDA	18
* Narodni - državni prazniki v ZDA v letu 1979	18
* Glavni oremakljivi liturgični prazniki	18
* Ob 50-letnici vseslovenskega katoliškega shoda v ZDA - F.	19
* Program in resolucije vsesl. kat. shoda v Ameriki - F.	25
* Velika resničnost - spev - Vladimir Kos	35
* Delo msgr. Zaplotnika za raziskovanje ameriške slovenske zgodovine - Erik A. Kovačič	56
* Doprinos msgr. Zaplotnika v koledarjih AM	60
* Knjige na grmadi - Valentin Potočnik	62
* Slovo - Bolečina - Skopulja - Valentin Potočnik	od 64 do 66
* Flora v Julijskih Alpah - Triglavski	69
* Pravopisna poprava slov. in latinskih imen za AMK 1978	113
* Slovenski duhovniki , naslovi	114
* Domislice	29

Ovitek: Letak za razglas Vseslovenskega katoliškega shoda v Ameriki

Izdelal p. Blaž Farčnik OFM

BOGOSLUŽNO ALI LITURGIČNO LETO

V teku leta obhaja Cerkev spomin Kristusovega odrešilnega dela na določene dneve. Vsak teden obhaja Cerkev spomin Kristusovega vstajenja na nedeljo, ki je Gospodov dan. To obhaja skupno s Kristusovim trpljenjem enkrat na leto na veliki praznik Velike noči. Tekom leta se razvije celotna Kristusova skrivnost in se obenem tudi spominjamo rojstnih dni (to so dnevi smrti) svetnikov.

Cerkev skladno s tradicionalnimi vajami v različnih časih bogoslužnega leta dopolnjuje vzgojo vernikov s pobožnimi vajami, poučevanjem in molitvijo.

I. Liturgično leto na splošno: Sleherni dan je posvečen z bogoslužnim obhajanjem božjega ljudstva, posebno pa z evharistično daritvijo in molitvenim bogoslužjem ali brevirjem.

Bogoslužni dan traja od polnoči do polnoči, a obhajanje nedelje in slovesnih praznikov se začne že zvečer prejšnjega dneva.

II. Nedelja: Cerkev obhaja velikonočno skrivnost na prvi dan tedna, ki je znan kot Gospodov dan ali nedelja. To je po tradiciji ali izročilu, ki izhaja od apostolov in ima svoj izvor v dnevu Kristusovega vstajenja. Zato moramo imeti nedeljo za izviren prazničen dan.

Zaradi svoje važnosti nadomestijo obhajanje nedelje samo slovesni prazniki našega Gospoda. Nedelje adventa, posta in velikonočnega časa pa imajo prednost tudi pred slovesnimi prazniki našega Gospoda. Slovesen praznik, ki pade na eno izmed teh

nedelj, se obhaja v soboto pred tem praznikom.

III. Slovesni prazniki, prazniki, spomini: Tekom leta obhaja Cerkev skrivnost Kristusa, posebno časti Marijo, Mater božjo; mučenci in svetniki so prikazani vernikom kot vzori.

Obhajanje dni svetnikov, ki so pomembni za vesoljno Cerkev, je predpisano za vso Cerkev. Dnevi drugih svetnikov so naštetih v koledarju na izbiro češčenju določenih cerkev, dežel in redovnih skupnosti.

Različne vrste obhajanj se razlikujejo med seboj in jih imenujemo slovesni prazniki, prazniki in spomini.

a) **Slovesni prazniki** so dnevi večje važnosti in se začnejo s prvimi večericami dan preje. Nekaj slovesnih praznikov imajo svojo večerno mašo na predvečer praznika.

Obhajanje Velike noči in Božiča se nadaljuje osem dni; obojna osmina ima svoja lastna pravila.

b) **Praznike** obhajamo v mejah sončnega dneva. Nimajo prvih večeric; izjema so samo Gospodovi prazniki, ki padejo na nedelje navadnega časa in so nadomeščeni za nedeljsko molitveno bogoslužje.

c) **Spomini godovi** so obvezni ali neobvezni. Obvezni spomini, ki so na delavnike spokornega postnega časa se obhajajo kot neobvezni. Ako je na isti dan več neobveznih spominov, se obhaja samo eden; drugi se opustijo.

d) **Neobvezen spomin** preblazene Device Marije lahko obhajamo ob sobotah v navadnem bogoslužnem času.

4. **Delavniki:** Dnevi, ki sledijo nedelji, se imenujejo delavniki. Obhajamo jih različno, skladno z važnostjo, katero ima določen delavnik:

a) Pepelnična sreda in dnevi velikega tedna od ponedeljka do četrтка vključno imajo prednost pred vsemi drugimi obhajenji.

b) Delavniki adventa od 17. do 24. decembra vključno imajo prednost pred drugimi obhajenji.

c) Vsi drugi delavniki se umaknejo slovesnim praznikom in praznikom in so združeni s spomini.

d) Vsi delavniki imajo svoje posebno bogoslužno besedilo - vsaj kar se tiče beril in vmesnih spevov.

e) Delavniki važnejših bogoslužnih časov imajo svoje antifone ali odpeve in molitve.

5. Bogoslužni časi:

a) Adventen čas se začne z prvimi večernicami nedelje, ki pade na 30. november ali najbližje temu datumu in se konča pred prvimi večernicami Božiča.

b) Božični čas traja od prvih večernic Božiča do nedelje po

Razglašenju Gospodovem ali do 8. januarja vključno.

c) Postni čas traja od pepelnične srede do maše Gospodove večerje.

d) Sveto velikonočno tridnevje se začne z večerno mašo Gospodove večerje, doseže višek v velikonočni vigiliji in se zaključi z večernicami velikonočne nedelje.

e) Velikonočni čas vključuje 50 dni od velikonočne nedelje do Binkošti, ki se obhaja kot en praznični dan; včasih imenujejo Binkošti „velika nedelja“.

f) Navadni čas vključuje 33 ali 34 tednov tekom leta; ta čas ne obhajamo določene skrivnosti Kristusa. Namesto tega pa posebno zadnje nedelje obhajamo polnost skrivnosti Kristusa. Ta čas je znan kot navaden čas v cerkvenem letu.

Navadni čas se začne z nedeljo po 6. januarju in traja do torka pred pepelnično sredo; nato se pa spet začne na ponedeljek po Binkoštih in traja do prvih večernic pred prvo adventno nedeljo.

Januar - Prosinec

- 1 P **BOŽJA MATI MARIJA** - Novo leto
2 T * Bazilij V., Gregor Nac., š., c. u.
3 S Genovefa Pariška, d.; Anter, p.
4 Č * Elizabeta Ana Seton
5 P * Janez Neuman, š.
6 S Ernib, opat
7 N **GOSPODOVO RAZGLAŠENJE** (v ZDA)
8 P 1. navadni teden; Berila I.
9 T Julijan in Bazilisa, muč.
10 S Viljem, škof
11 Č Pavlin Oglejski, š.; Teodozij, o.
12 P Alfred, opat; Tatjana (Tanja), m.
13 S Hilarij, š., c. u.
14 N **2. navadna nedelja (Letni krog B)**
15 P Pavel Pušč., Maver, opat
16 T Marcel, p.; Berard in tov. franc. m.
17 S * Anton (Zvonko), opat
18 Č Marjeta ogrska, redov; Osmina za e.
19 P Kanut, kralj, Germanik, m.
20 S Fabijan, p., in Boštjan, mučenca
21 N **3. navadna nedelja**
22 P Vincenc (Vinko), muč.
23 T Ildefonz, š. Emerecijana, muč.
24 S * Frančišek Saleški, š. in c. u.
25 Č **Spreobrnitev sv. Pavla, apostola**
26 P * Timotej in Tit, škofa
27 S Angela Neri ci, devica
28 N **4. navadna nedelja**
29 P Valerij, škof
30 T Martina, devica, mučenka
31 S * Janez Bosko, redovni ustanovitelj

* pomeni, da je spomin obvezen v vesljni Cerkvi ali pa v ZDA

4. Navadna nedelja

Bog govori po preroku 5 Mojz 18, 15 - 20

Neomožena nedeljeno skrbi za to, kar je

Gospodovega 1 Kor 7, 32 - 35

Jezus uči, kakor kdor ima oblast

Mr 1, 21, - 28

BOŽJA MATI MARIJA

Blagoslov v božjem imenu

4 Mojz 6, 22 - 27

Bog je poslal svojega Sina, rojenega iz žene Gal 4, 4 - 7

Našli so Marijo, Jožefa in dete in čez osem dni so mu dali ime Jezus

GOSPODOVO RAZGLAŠENJE

Gospodova slava je zasijala Iz 60, 1 - 6

Zdaj je razodeto, da so pogani sodediči obljube Ef 3, 2 - 3a. 5 - 6

Z Vzhoda smo se prišli poklonit kralju Mt 2, 1 - 12

2. navadna nedelja

Govori, Gospod, tvoj hlapec poslušaj

1 Sam 3, 3b - 10. 19

Naša telesa so Kristusovi udi

1 Kor 6, 13c - 15a. 17 - 20

Prva dva učenca govorita z Jezusom

Jan 1, 35 - 42

3. navadna nedelja

Ninivljani se spreobrnejo Jona 3, 1 - 5. 10

Podoba tega sveta bo prešla

1 Kor 7, 29 - 31

Spokorimo se in verujmo evangeliju

Mr 1, 14 - 20

Februar - Svečan

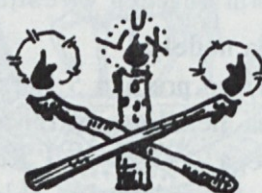
- 1 Č Brigita Irska, devica
2 P Jezusovo darovanje - Svečnica
3 S Blaž, škof, muč. - Blagoslov grl
4 N 5. navadna nedelja
5 P * Agata, dev. in muč.
6 T * Pavel Miki in drugi jap. mučenci
7 S Adavkt in frigijski mučenci
8 Č Hieronim Emilijani, redovnik
9 P Apolonija, devica in mučenka
10 S * Skolastika, devica
11 N 6. navadna nedelja
12 P Evlalija, mučenka
13 T Katarina de Ricci, redovnica
14 S Ciril in Metod, apostola Slov.
Valentin (Zdravko) mučenec
15 Č Jordan Saški, opat
16 P Julijana, mučenka
17 S 7 ustanov. servitov
18 N 7. navadna nedelja
19 P Simeon Jeruzalemski, mučenec
20 T Silvan, mučenec
21 S Peter Damijan, škof in cer. uč.
22 Č Sedež apostola Petra
23 P * Polikarp, škof in mučenec
24 S Sergij, mučenec
25 N 8. navadna nedelja
26 P Matilda, devica
27 T Gabrijel ŽMB, redovnik
28 S Pepelnica; *post in zdržek*

5. navadna nedelja
Truda polne noči so večkrat človekov
delež Job 7, 1 - 4. 6 - 7
Gorje nam, če ne bomo oznanjali
evangelija 1 Kor 9, 16 - 19. 22 - 23
Ozdravil je raznovrstne bolnike
Mar 1, 29 - 39

6. navadna nedelja
Gobavci so izločeni iz ljudstva
3 Mojz 13, 1 - 2. 45 - 46
Posnemajmo apostola, kakor on posnema
Kristusa 1 Kor 10, 31 - 33; 11, 1
Jezus ozdravi gobavca Mr 1, 40 - 45

7. navadna nedelja
Bog odpušča zaradi zvestobe sebi
Iz 43, 18 - 19. 21 - 22. 24 b - 25
V Jezusu so uresničene Očetove obljube
2 Kor 1, 18 - 22
Sin človekov z oblastjo odpušča grehe
Mr 2, 1 - 12

8. navadna nedelja
V puščavi se Bog zaroči s
svojim ljudstvom Oz 2, 16b. 17b. 21 - 22
Po apostolu Kristus piše v srca vernikov
2 Kor 3, 1b - 6
Nebeški Oče snubi svoje ljudstvo po Sinu
Mr 2, 18 - 22

Marec - Sušec

- 1 Č Albin, škof
- 2 P Neža Praška, d.; *v ZDA zdržek*
- 3 S Konigunda, cesarica
- 4 N 1. postna nedelja
- 5 P Evzebij, škof
- 6 T Fridolin (Mirosla), opat
- 7 S Perpetua in Felicita, mučenki
- 8 Č Janez od Boga, red. ust.
- 9 P Frančiška Rim. red. *v ZDA zdržek*
- 10 S Štirideset mučencev
- 11 N 2. postna nedelja
- 12 P Doroteja (Rotija), mučenka
- 13 T Kristina, devica
- 14 S Matilda, kraljica; Florentina, op.
- 15 Č Klemen M. Dvorak, redovnik
- 16 P Hilarij in tacijan; *v ZDA zdržek*
- 17 S Patricij, škof
- 18 N 3. postna nedelja
- 19 P SV. JOŽEF, ženin Marije
- 20 T Klavdija in tov. muč.
- 21 S Nikolaj iz Flue, puščavnik
- 22 Č Lea, spokornica
- 23 P Turibij, š.; *v ZDA zdržek*
- 24 S GOSPODOVO OZNaNENJE
- 25 N 4. postna nedelja
- 26 P Evgenija, mučenka
- 27 T Lidija, mučenka
- 28 S Bojan (Vojan), knez, muč.
- 29 Č Bertold, red. ust.
- 30 P Amadej (Bogo) *v ZDA zdržek*
- 31 S Modest Gosposvetski, knez

1. postna nedelja

Bog sklene z Noetom zavezo po potopu
1 Mojz 9, 8 - 15

Rešuje nas krst, ki je uresničenje Noetove rešitve iz potopa 1 Pet 3, 18 - 22
Jezusa satan skuša in angeli mu strežejo
Mr 1, 12 - 15

2. postna nedelja

Abraham opravi daritev v veri in upanju
1 Mojz 22, 1 - 2. 9a. 10 - 13. 15 - 18
Bog svojemu Sinu ni prizanesel

Rimlj 8, 31b - 34
Nebeški Oče razodene, da je Jezus njegov Sin.
Mr 9, 2 - 10

3. postna nedelja

Bog je dal postavo po Mojzesu
1 Mojz 20, 1 - 17 ali 1 - 3. 7 - 8. 12 - 17
Oznanjamo križanega Kristusa - enim pohujšanje, drugim modrost

1 Kor 1, 22 - 25
Poderite ta tempelj in v treh dneh ga bom postavil
Jan 2, 13 - 25

4. postna nedelja

Boga razodeva svojo jezo in usmiljenje
2 Kron 36, 14 - 16. 19 - 23

Mrtvi smo bili zaradi grehov, a rešeni smo z milostjo Ef 2, 4 - 10
Bog je poslal svojega Sina, da bi svet odrešil
Jan 3, 14 - 21

April - Mali traven

- 1 N 5. postna nedelja
- 2 P Frančišek Paolski
- 3 T Rihard, škof
- 4 S Izidor, škof in cer. uč.
- 5 Č Vincencij Fererski, duhovnik
- 6 P Irenej, š. in m.; *v ZDA zdržek*
- 7 S Janez de la Salle, redovnik
- 8 N cvetna nedelja
- 9 P ponedeljek velikega tedna
- 10 T torek velikega tedna
- 11 S sreda velikega tedna
- 12 Č veliki četrtek - Gospodova večerja
- 13 P veliki petek - *post, zdržek*
- 14 S velika sobota
- 15 N Velika noč - 1. velikonočna ned.
- 16 P velikonočna osmina
- 17 T velikonočna osmina
- 18 S velikonočna osmina
- 19 Č velikonočna osmina
- 20 P velikonočna osmina
- 21 S velikonočna osmina
- 22 N 2. velikonočna nedelja
- 23 P Jurij, mučenec
- 24 T Fidelis, mučenec
- 25 S Marko, evangelist
- 26 Č Pashazij, opat
- 27 P Hozana Koterska, devica
- 28 S Peter Chanel, duhovnik, muč.
- 29 N 3. velikonočna nedelja
- 30 P Pij V., papež

3. velikonočna nedelja

Umorili ste začetnika življenja, Bog pa ga je obudil od mrtvih

Apd 3, 13 - 15. 17 - 19

On je sprava za naše grehe in grehe vsega sveta

1 Jan 2, 1 - 5a

Kristus je moral trpeti in vstati od mrtvih

Lk 24, 35 - 48

5. postna nedelja

V novi zavezi se Bog grehov ne spominja več

Jer 31, 31 - 34

Jezus se uči pokorščine in postane začetnik večnega življenja

Hebr 5, 7 - 9

Če seme umrje, obrodi obilen sad

Jan 12, 20 - 33

Cvetna nedelja

Svojega obraza nisem skrival pred tistimi, ki so me sramotili

Iz 50, 4 - 7

Ponižal se je, zato ga je Bog povišal

Flp 2, 6 - 11

Trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa

Mr 14, 1 - 72; 15, 1 - 47 ali 15, 1 - 39

Velika noč

Ko je vstal od mrtvih, smo z njim jedli in pili

Apd 10, 34a. 37 - 43

Iščite, kar je zgoral, kjer je Kristus

Kol 3, 1 - 4

ali

S Kristusom v novo življenje

1 Kor 5, 6b - 8

Potrebno je bilo, da je Kristus vstal od mrtvih

Jan 20, 1 - 9

Pri večerni maši je lahko ta evangelij:

Jezus z učencema na poti v Emavs

Lk 24, 13 - 35

2. velikonočna (bela) nedelja

Verniki bodimo enega srca in enega duha

Apd 4, 32 - 35

Vse, kar je rojeno iz Boga, premaga svet

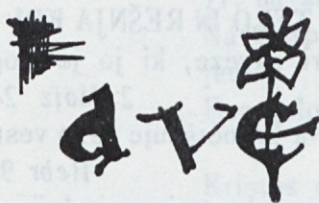
1 Jan 5, 1 - 6

Čez osem dni je prišel Jezus

Jan 20, 19 - 31

Maj - Veliki traven

- 1 T Sv. Jožef, delavec
2 S Atanazij, škof in cer. uč.
3 Č Filip in Jakob ml., apostola
4 P Florijan (Cvetko), mučenec
5 S Gotard, škof
6 N 4. velikonočna nedelja
7 P Gizela, opatinja
8 T Viktor (Zmago), muč.
9 S Pahomij, opat
10 Č Antonin, škof
11 P Sigismund (Žiga), kralj
12 S Nerej, Ahilej; Ponkracij, muč.
13 N 5. velikonočna nedelja
Materinski dan
14 P Matija, apostol
15 T Izidor, kmet
16 S Janez Nepomuk, mučenec
17 Č Paskal Bajlon, redovnik
18 P Janez I., papež, mučenec
19 S Celestin (Rajko), papež
20 N 6. velikonočna nedelja
21 P Valens, škof
22 T Renata, spokornica
23 S Deziderij (Željko), škof in muč.
24 Č GOSPODOV VNEBOHOD
25 P Marija Magdalena Pazzi, devica
26 S * Filip Neri, duhovnik
27 N 7. velikonočna nedelja
28 P SPOMINSKI DAN
29 T Maksim Emonski, škof in muč.
30 S Ivana Orleanska, devica
31 Č Obiskanje Device Marija

4. velikonočna nedelja
V nikomer drugem ni zveličanja
Apd 4, 8 - 12

Gledali bomo Boga, kakršen je
1 Jan 3, 1 - 2
Dobri pastir da življenje za svoje ovce
Jan 10, 11 - 18

5. velikonočna nedelja
Pavel razloži apostolom, kako je na poti videl Gospoda
Apd 9, 26 - 31
Jezusova zapoved je, da verujemo in se ljubimo
1 Jan 3, 4 - 24
Kdor ostane v meni in jaz v njem, ta rodi obilno sadu
Jan 15, 1 - 8

6. velikonočna nedelja
Tudi na pogane se je razlila milost Svetega Duha
Apd 10. 25 - 26. 34 - 35. 44 - 48
Bog je ljubezen
1 Jan 4, 7 - 10
Kdor zares ljubi, življenje da za svoje prijatelje
Jan 15, 9 - 17

Gospodov vnebohod
Vpričo njih se je vzdignil
Apd 1, 1 - 11
Posadil ga je na svojo desnico v nebesih
Bil je vzet v nebo in sedel na božje desnico
Mr 16, 15 - 20

7. velikonočna nedelja
Kdo izmed spremljevalcev apostolov mora postati priča njegovega vstajanja
Apd 1, 15 - 17. 20a. 20c - 26
Kdor ostane v ljubezni, ostane v Bogu in Bog v njem
1 Jan 4, 11 - 16
Verniki naj bodo eno, kakor sta Oče in Sin eno
Jan 17, 11b - 19

Junij - Rožnik

- 1 P Justin, mučenec
- 2 S Marcellin, muč., Peter, muč.
- 3 N **BINKOŠTI. PRIHOD SV. DUHA**
- 4 P 9. navadni teden
- 5 T * Bonifacij, škof in mučenec
- 6 S Norbert, škof
- 7 Č Vilibald, škof
- 8 P Medard, škof
- 9 S Efreem Sirski, diakon, cer. uč.
- 10 N **SVETA TROJICA**
- 11 P **Barnaba, apostol**
10. navadni teden
- 12 T Janez Fakundski, red.
- 13 S * Anton Padovanski, duh. in cer.u.
- 14 Č Elizej, prerok
- 15 P Vid (Vitomir), mučenec
- 16 S Gvido, redov., Beno, škof
- 17 N **REŠNJE TELO in REŠNJA KRI**
Očetovski dan
- 18 P 11. navadni teden
- 19 T Romuald, opat
- 20 S Marjeta Antijohijska, devica
- 21 Č * Alojzij, redovnik
- 22 P **PRESVETO SRCE JEZUSOVO**
- 23 S Agripina, devica
- 24 N **ROJSTVO JANEZA KRSTNIKA**
- 25 P 12. navadni teden
- 26 T Virgilij, škof
- 27 S Ciril Aleksandrijski, cer. uč.
- 28 Č Irenej, škof, muč.
- 29 P **PETER in PAVEL, apostola**

ROJSTVO JANEZA KRSTNIKA

Postavil sem te za luč narodom

Iz 49, 1 - 6

Janez je oznanjal Jezusov prihod

Apd 13, 22 - 26

Janez je njegovo ime Lk 1, 57 - 66. 80

Binkoštna nedelja

Masa v soboto zvečer:

Bog je zmešal jezik vse zemlje

ali 1 Mojz 11, 1 - 9

Bog prihaja očitno na Sinaj

2 Mojz 19, 3 - 8a. 16 - 29b

ali

Duh oživlja, kar je mrtvega

Ezek 37, 1 - 14

Duh prosi za nas z neizrekljivimi zdihi

Rimlj 8, 22 - 27

Tekli bodo studenci žive vode

Jan 7, 27 - 39

Dnevna maša:

Vsi bodo napolnjeni s Svetim Duhom
začeli govoriti Apd 2, 1 - 11

V enem Duhu smo bili vsi krščeni v
eno telo 1 Kor 12, 3b - 7. 12 - 13

Kakor me je Oče poslal, vas jaz pošljem
in dajem Svetega Duha Jan 20, 19 - 23

Praznik Svete Trojice

Gospod je edini Bog v nebesih in na
zemlji 5 Mojz 4, 32 - 34. 39 - 40

Prejeli smo duha posinovljenja

Rimlj 8, 14 - 17

Jezus naroči krščeovati v imenu Očeta
in Sina in Svetega Duha

Mt 28, 16 - 20

REŠNJE TELO IN REŠNJA KRI

To je kri zaveze, ki jo je Bog sklenil
z vami 2 Mojz 24, 3 - 8

Kristusova kri očiščuje našo vest

Hebr 9, 11 - 15

To je moje telo, to je moja kri

Mr 14, 12 - 16. 22 - 26

Julij - Mali srpan

- 1 N 13. navadna nedelja
2 P Vital (Živko), mučenec
3 T **Tomaž, apostol**
4 S Elizabeta Portugalska
5 Č Anton Zaccaria, duhovnik
6 P Marija Goretti, devica, mučenka
7 S Izaija, prerok
8 N 14. navadna nedelja
9 P Gorkumski mučenci
10 T Amalija, redovnica
11 S * Benedikt, opat
12 Č Mohor in Fortunat, mučenca
13 P Henrik (Hinko), kralj
14 S Kamil de Lellis, red. ust.
15 N 15. navadna nedelja
16 P Karmelska Mati božja
17 T Aleš, spokornik
18 S Friderik (Miroslav), š. m.
19 Č Avrea (Zlatka), devica
20 P Elija, prerok
21 S Lovrenc Brindiški, duh., cer. uč.
22 N 16. navadna nedelja
23 P Brigita, redovnica
24 T Kristina, devica, muč.
25 S **Jakob (starejši), apostol**
26 Č * Joahim in Ana, starši Marijini
27 P Klemen Ohridski, Gorazd in tov.
28 S Peregrin, duhovnik
29 N 17. navadna nedelja
30 P Peter Krizolog, š., cer. uč.
31 T Ignacij Lojolski, duh., red. ust.

13. navadna nedelja
Bog ni povzročil smrti
Modr 1, 13 - 15; 2, 23 - 24
Naša dobrota naj izravnava razlike med
ljudmi 2 Kor 8, 7. 9. 13 - 15
Jezus pokliče deklico nazaj v življenje
Mr 5, 21 - 43 ali 21 - 24. 35b - 43

14. navadna nedelja
Tudi upornemu ljudstvu Bog pošilja
preroke Ezek 2, 2 - 5
Ob slabotnosti apostolov se razodeva
Kristusova moč 2 Kor 12, 7 - 10
Kristusa rojaki niso sprejeli
Mr 6, 1 - 6

15. navadna nedelja
Bog pošlje preroka svojemu ljudstvu
Am 7, 12 - 15
Bog nas je izvolil v Kristusu pred
stvarjenjem sveta
Ef 1, 3 - 14 ali 3 - 10
Jezus pošlje apostole Mr 6, 7 - 13

16. navadna nedelja
Bog pošilja prave pastirje Jer 23, 1 - 6
Kristus je vse ljudi združil v eno
Ef 2, 13 - 18
Jezus skrbi za svoje ovce Mr 6, 30 - 34

17. navadna nedelja
Na Gospodovo zapoved je za vse dovolj
jedi 2 Kralj 4, 42 - 44
Eno telo, en Gospod, ena vera, en krst
Ef 4, 1 - 6
Kristus daje za vse kruha v obilju
Jan 6, 1 - 15

Avgust - Veiki srpan

- 1 S * Alfonz Ligvori, škof, cer. uč.
2 Č Evzebij, škof; porcijunkula
3 P Lidija, makedonska spokornica
4 S * Janez Vianej, duhovnik
5 N 18. navadna nedelja
6 P Spremenjenje Gospodovo
7 T Kajetan, red. ust.
8 S * Dominik, red. ust.
9 Č Peter Faber, redovnik
10 P Lovrenc, diakon, mučenec
11 S * Klara (jasna), devica
12 N 19. navadna nedelja
13 P Poncijan in Hipolit, muč.
14 T Evzebij, mučene c
15 S **MARIJINO VNEBOVZETJE**
16 Č Štefan Ogrski, kralj
17 P Liberat, opat
18 S Helena (Jelka, Alenka), cesarica
19 N 20. navadna nedelja
20 P * Bernard, opat, cer, uč.
21 T * Pij X., papež
22 S * Marija Kraljica
23 Č Roza iz Lime, devica
24 P Jernej, apostol
25 S Ludvik IX, francoski kralj
26 N 21. navadna nedelja
27 P * Monika, mati sv. Avguština
28 T Avguštin, škof, cer. uč.
29 S * Obglavljenje Janeza Krstnika
30 Č Gaudencija, mučenka
31 P Rajmund (Rajko), redovnik

21. navadna nedelja

Ostati hočemo zvesti Bogu

Joz 24, 1 - 2a. 15 - 17. 18b

Skrivnost zakonske zveze odseva v Kristusu in v Cerkvi Ef 5, 21 - 32

Kristus ima besede večnega življenja

Jan 6, 60 - 69

18. navadna nedelja

Bog obljubi za ljudstvo kruh z neba

2 Mojz 16, 2 - 4. 12 - 15

V Kristusu postanemo novi ljudje

Ef 4, 17: 20 - 24

Jezus hrani našo vero Jan 6, 24 - 35

19. navadna nedelja

Elija je hodil v moči božje jedi

1 Kralj 19, 4 - 8

Živeti moramo v ljubezni kakor Kristus

Ef 4, 30 - 32; 5, 1 - 2

Živeti moremo le v moči Kristusovega kruha

Jan 6, 41 - 51

MARIJINO VNEBOVZETJE

Večerna maša predvečer:

Skrinjjo zaveze prenesejo v sveti šotor

1 Kron 15, 3 - 4. 15 - 17; 16, 1 - 2

V Kristusu smo zmagali smrt

1 Kor 15, 54 - 57

Jezus blagruje svojo mater Lk 11, 27 - 28

Dnevna maša:

Marija je polna božje slave

Raz 11, 19a; 12, 1 - 6a. 10ab

Marija je prva deležna neumrljivosti

1 Kor 15, 20 - 26

Bog povišuje nizke

Lk 1, 39 - 56

20. navadna nedelja

Povabljeni smo na božjo gostijo

Preg 9, 1 - 6

Umevajmo, kaj Bog hoče od nas

Ef 5, 15 - 20

Jezus nam daje sam sebe v hrano

Jan 6, 51 - 58

September - Kimavec

- 1 S Egidij (Tilen), opat
2 N 22. navadna nedelja
3 P * Gregor Veliki, papež, cer. uč.
4 T Rozalija, devica
5 S Viktorin, škof, mučenec
6 Č Favst, Makarij in tov. muč
7 P Marko Križevčan in tov. muč.
8 S Marijino rojstvo
9 N 23. navadna nedelja
10 P Nikolaj Tolentinski, spokornik
11 T Emilijan (Milko), škof
12 S Gvido, spokornik
13 Č * Janez Zlatousti, škof, cer. uč.
14 P Povišanje sv. Križa
15 S * Žalostna Mati božja
16 N 24. navadna nedelja
17 P Robert Bellarmine, škof, cer. uč.
18 T Jožef Kupertinski, duhovnik
19 S Januarij, škof, muč.
20 Č Suzana, mučenka
21 P Matej (Matevž), apostol, evang.
22 S Kandid, mučenec
23 N 25. navadna nedelja
24 P Gerard, škof
25 T Sergij Radoneški, škof
26 S Kozma in Damijan, mučenca
27 Č * Vincenc Pavelski, red. ust.
28 P Venčeslav (Vaclav), mučenec
29 S Mihael, Gabriel, Rafael, nadangeli
30 N 26. navadna nedelja

26. navadna nedelja

Bog nam daje svojega duha

4 Mojz 11, 25 - 29

Preperelo bogastvo človeka obtožuje

Jak 5, 1 - 6

Sprejemajmo vse, ki niso proti nam

Mr 9, 38 - 43. 45. 47 - 48

22. navadna nedelja

Spolnujmo božje zapovedi in jim nič ne dodajmo 5 Mojz 4, 1 - 2. 6 - 8

V dejanju izvršujemo božjo voljo

Jak 1, 17 - 18. 21b - 22. 27

Ne nadomeščajmo božjih zapovedi s človeškimi izročili

Mr 7, 1 - 8. 14 - 15. 21 - 23

23. navadna nedelja

Prerok napoveduje obupanim izredna božja znamenja Iz 35, 4 - 7a

Bog je ubožne izbral za dediče kraljestva

Jak 2, 1 - 5

Jezus pomaga bolnikom Mr 7, 31 - 37

24. navadna nedelja

Božji služabnik se ne upira trpljenju

Iz 50, 5 - 9a

Svojo vero spričujemo z deli, da ne bo mrtva

Jak 2, 14 - 18

Verujemo v Ktistusovo božanstvo, čeprav mora trpeti

Mr 8, 27 - 35

25. navadna nedelja

Hudobni sklenejo usmrtiti pravičnega

Modr 2, 17 - 20

Delajmo za mir, da bo rastla pravičnost

Jak 3, 16 - 18; 4, 1 - 3

Jezusov učenec je drugim služabnik

Mr 9, 30 - 37

Oktober - Vinotok

- 1 P * Terezija Deteta Jezusa, devica
2 T * Angeli varuhi
3 S Evald, mučenec
4 Č * Frančišek Asiški, red. ust.
5 P Marcellin, škof
6 S Bruno, red. ust.
7 N 27. navadna nedelja
8 P Pelagija, spokornica
9 T Dionizij in tov. muč.
10 S Frančišek Borgia, redovnik
11 Č German, škof, mučenec
12 P Maksimilijan Celjski, škof
13 S Edvard, kralj, Koloman, muč.
14 N 28. navadna nedelja
15 P * Terezija iz Avile, dev., cer. uč.
16 T Marjeta Marija Alacoque
17 S * Ignacij Antiohijski, škof, m.
18 Č Luka evangelist
19 P Izak Jogues in tov. muč
20 S Irena (Miroslava), muč.
21 N 29. navadna nedelja
22 P Marija Saloma, svetopisemska ž.
23 T Janez Kapistran, redovnik
24 S Anton Marija Klaret, red. ust., š.
25 Č Krizant in Darija (Darinka) muč.
26 P Lucijan, mučenec
27 S Sabina, muč., Vincenc, muč.
28 N 30. navadna nedelja
29 P Narcis, škof
30 T Alfonz Rodriguez, redovnik
31 S Volbenk (Bolfenk), škof

27. navadna nedelja

Bog je ustvaril moža in ženo, da postane eno
1 Mojz 2, 18 - 24

Jezus ima našo človeško naravo

Hebr 2, 9 - 11

Kar je Bog združil, naj človek ne loči

Mr 10, 2 - 16 ali 2 - 12

28. navadna nedelja

Modrost moramo ceniti nad vse

Modr 7, 1 - 11

Bog pozna celo naše misli

Hebr 4, 12 - 13

Če Jezus kliče, se moramo vsemu odreči

Mr 10, 17 - 30 ali 17 - 27

29. navadna nedelja

Le daritev življenja more prinesiti

odrešenje

Iz 53, 10 - 11

Z zaupanjem se bližajmo Kristusu, ki nas je odrešil

Hebr 4, 14 - 16

Božji Sin je postal človek, da bi dal svoje življenje za nas

Mr 10, 35 - 45 ali 42 - 45

30. navadna nedelja

Bog udarjene rešuje iz sužnosti

Jer 31, 7 - 9

Kristus je naš veliki duhovnik

Hebr 5, 1 - 6

Slepi prosi Jezusa, da bi spregledal

Mr 10, 46 - 52

November - Listopad

- 1 Č VSI SVETI
- 2 P Verne duše
- 3 S Martin de Porres, redovnik
- 4 N 31. navadna nedelja
- 5 P Zaharija in Elizabeta, star. Jan. Kr.
- 6 T Lenart (Narte), opat
- 7 S Ernest, opat
- 8 Č Deodat (Bogdan), papež
- 9 P Posvetitev later. bazilike
- 10 S * Leon Vel., papež, c. u.
- 11 N 32. navadna nedelja
- 12 P * Jozafat, škof, mučenec
- 13 T * Frančiška Cabrini, devica
- 14 S Nikolaj Tavelič, mučenec
- 15 Č Albert Veliki, škof, cer. uč.
- 16 P Marjeta Škotska; Gertruda (Jedrt)
- 17 S * Elizabeta Ogrska, redovnica
- 18 N 33. navadna nedelja
- 19 P Narsej, škof, mučenec
- 20 T Feliks Valoaški, redovnik
- 21 S * Marijino darovanje
- 22 Č * Cecilija, dev., muč.
ZAHVALNI DAN
- 23 P Klemen, papež, mučenec
- 24 S Krizogon Oglejski, muč.
- 25 N KRISTUS KRALJ
- 26 P 34. navadni teden
- 27 T Virgil, apostol Karantanije
- 28 S Katarina Laboure, devica
- 29 Č Saturnin, mučenec
- 30 P Andrej, apostol

VSI SVETI

Svetih je nad vsako število

Raz 7, 2 - 4. 9 - 14

Sveti gledajo Boga, kakršen je

1 Jan 3, 1 - 3

Veliko je plačilo v nebesih

Mt 5, 1 - 12a

31. Navadna nedelja

Ljubimo Gospoda z vsem srcem

5 Mojz 6, 2 - 6

Jezus ima neminljivo duhovstvo, ker ostane vekomaj

Hebr 7, 23 - 28

Zapoved ljubezni do bližnjega je enaka ljubezni do Boga

Mr 12, 28b - 34

32. navadna nedelja

Vdova poskrbi za hrano Eliju

1 Kralj 17, 10 - 16

Kristus se je enkrat daroval in vse odrešil

Hebr 9, 24 - 28

Uboga vdova je dala več ko vsi

Mr 12, 28 - 44 ali 41 - 44

33. navadna nedelja

Bog bo rešil svoje ob koncu

Dan 12, 1 - 3

Kristus nas bo očistil z eno daritvijo

Hebr 19, 11 - 14. 18

Ob sodbi bo Kristus zbral svoje zveste

Mr 13, 24 - 32

KRISTUS KRALJ

Kristusovo kraljestvo je neuničljivo

Dan 7, 13 - 14

Napravi nas je za kraljestvo in

za duhovnike

Raz 1, 5 - 8

Kristus spričuje, da je res kralj

Jan 18, 33b - 37

December - Gruden

- 1 S Natalija (Božena), spokor.
2 N 1. adventna nedelja; letni krog C
3 P * Frančišek Ksaver, redovnik
4 T Janez Damaščan, duh., cer. uč.
5 S Nikolaj Tavelič, mučenec
6 Č Nikolaj (Miklavž), škof
7 P * Ambrož, škof, cer. uč.
8 S **MARIJINO BREZM. SPOČETJE**
9 N 2. adventna nedelja
10 P Melkijad, papež, mučenec
11 T Damaz I., papež
12 S Naša Gospa Guadalupska
13 Č * Lucija (Lučka), dev. in muč.
14 P * Janez od Križa, duh., cer. uč.
15 S Kristina, devica
16 N 3. adventna nedelja
17 P Olimpija, red. ustanov.
18 T Gracijan, škof
19 S Tea, mučenka
20 Č Evgenij in Makarij, muč.
21 P Peter Kanizij, duh., cer. uč.
22 S Demetrij, mučenec
23 N 4. adventna nedelja
24 P Sveti večer; večerna m.vigilije
25 T **GOSPODOVO ROJSTVO - BOŽIČ**
26 S Štefan, prvi mučenec
27 Č Janez, apostol, evangelist
28 P Nedolžni otroci, mučenci
29 S med božično osmino
30 N Sveta družina
31 P med božično osmino

1. adventna nedelja

Iz Davidovega rodu pride Odrešenik
Jer 33, 14 - 16

Utrjeni za Kristusov prihod

1 Tes 3, 12 - 13; 4, 1 - 2

Naše odrešenje je blizu

Lk 21, 25 - 28. 34 - 36

MARIJINO BREZMADEŽNO SPOČETJE

Sovrašтво bom naredil med tvojim zarodom
in zarodom žene 1 Mojz 3, 9 - 15. 20

Bog nas je izvolil v Kristusu

pred stvarjenjem Ef 1, 3 - 6. 11 - 12

Zdrava, milosti polna, Gospod je s teboj

Lk 1, 26 - 38

2. adventna nedelja

Bog razodeva svojo slavo na odrešenih
Bar 5, 1 - 9

Brez graje ob Kristusovem prihodu

Flp 1, 4 - 6. 8 - 11

Vsi bodo deležni zveličanja Lk 3, 1 - 6

3. adventna nedelja

Odrešenik se veseli odrešenja

Sof 3, 14 - 18a

Odrešenik je blizu Flp 4, 4 - 7

Pripravimo se na odrešenje Lk 3, 10 - 18

4. adventna nedelja

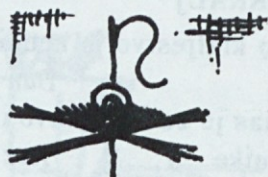
Odrešenik bo rojen v Betlehemu

Mih 5, 1 - 4a

Kristus prihaja, da izvrši Očetovo voljo

Hebr 10, 5 - 10

Odrešenik pride k nam Lk 1, 39 - 45

GOSPODOVO ROJSTVO

Polnočnica

Sin nam je dan Iz 9, 1 - 3. 5 - 6

Razodela se je božja milost vsem ljudem
Tit 2, 11 - 14

Danes vam je rojen Odrešnik
Lk 2, 1 - 14

Zorna maša

Tvoj rešenik prihaja Iz 62, 11 - 12

Po svojem usmiljenju nas je rešil
Tit 3, 4 - 7

Pastirji so našli Marijo, Jožefa in Dete
Lk 2, 15 - 20

Dnevna maša

Vsa zemlja bo videla, kako nas Bog rešuje
Iz 52, 7 - 10

Bog nam je govoril po Sinu Hebr 1, 1 - 6
Beseda se je učlovečila in se naselila
med nami Jan 1, 1 - 18 ali 1 - 5. 9 - 14

SVETA DRUŽINA

Kdor se boji Boga, spoštuje starše
Sir 3, 2 - 6. 12 - 14

Družinsko življenje v Gospodu
Kol 3. 12 - 21

Dvanajstletni Jezus med učitelji
Lk 2, 41 - 52

F. Sekovanič

BETLEHEMSKA ROMARJA

Na sveti večer
skozi ulice gresta
Jožef in Marija -
betlehemska romarja -
in na vrata trkata...

Skozi okno farizej nadut kriči:
"Za prosjake tu prostora ni!"
Ponižna romarja odideta;
na sosednja vrata trkata.

"Prenočišča prosita?"
pohlepno vpraša ju vratar:
"Imata li za posteljo denar?"
S hrupom vrata se zapro...

V temni noči sredi ceste je hudo!

Jožef in Marija romata
mimo hiš, kjer ljudje ostudno se reže,
mimo ljudi, ki besni drug na drugega kriče,
mimo palač, kjer bogataši pijančujejo,
rajajo, pirujejo...

Jožef trka, prosi:
"Usmilite se naju sredi temne noči.
Marija je na tem, da porodi..."

Krohota, prezira, nikjer sočutja ni!

Tam, kjer vlada napuh -
ni prostora za Boga.

Tam, kjer vlada jeza in prepir -
ni mesta za nebeški mir.

Tam, kjer je lakomnost doma -
ni prostora za Zveličarja.

Tam, kjer je prijanosti, grešno poželenje -
ni prostora za Gospoda,
ki je nedolžnih src življenje.

Na sveti večer skozi ulice gresta
Jožef in Marija - betlehemska romarja...

Cesta vodi ju iz mesta...

Na vrata kočice potrkata -
vrata se odprejo na stežaj.
Tu ljubezen je ponižna, tu je raj!

Sredi skrivnostne božične noči
bornim pastircem se Kristus rodi!

ZAPOVEDANI PRAZNIKI v ZDA

Marija Mati božja	1. januar
Gospodov vnebohod	24. maj
Marijino vnebovzetje	15. avgust
Vsi sveti	1. November
Marijino brezmadežno spočetje	8. december
Gospodovo rojstvo - Božič	25. december

NARODNI - DRŽAVNI PRAZNIKI V LETU 1979

Novo leto	ponedeljek 1. januar
Lincoln's Birthday	ponedeljek 12. februar
Washington's Birthday	ponedeljek 19. februar
Materinski dan	nedelja 13. maj
Memorial Day	ponedeljek 28. maj
Očetovski dan	nedelja 17. junij
Independence Day	sreda 4. julij
Labor Day	ponedeljek 3. september
Columbus Day	ponedeljek 3. oktober
Veteran's Day	nedelja 11. november
Zahvalni dan	četrtek 22. november
Božič	torek 25. december

GLAVNI PREMAKLJIVI LITURGIČNI PRAZNIKI

	1979	1980
Razglašenje Gospodovo	7. januar	6. januar
Pepelnica	28. februar	20. februar
Velika noč	15. april	6. april
Vnebovhod	24. maj	15. maj
Binkošti	3. junij	25. maj
Sveta Trojica	10. junij	1. junij
Rešnje Telo in Rešnja Kri	17. junij	8. junij
Srce Jezusovo	22. junij	13. junij
Kristus Kralj	25. november	23. november
1. adventna nedelja	2. december	30. november

Ob 50-letnici vseslovenskega katoliškega shoda v Ameriki

Vseslovenski katoliški shod v Lemontu se je vršil 6., 7. in 8. julija 1929. Po poročilu o shodu (napisal Rev. S. G. - Salezij Glavnik) je dal spodbudo za shod pokojni Anton Grdina s svojim člankom „Hitimo z delom naprej“ (AM, September 1928). Anton Grdina je bil tedaj glavni predsednik K.S.K.J.. Ta članek začinja z besedami: „Nikar si ne predstavljajte in ne mislimo, da je delo za kako organizacijo ali delo za narod kdaj dopolnjeno in izvršeno. Nikdar! Takega dela je vedno šele začetek, tako delo je vedno še novo.“

Nato omenja polletno sejo glavnega odbora K.S.K.J., katera se je vršila od 16. do 21. julija 1928. Na tej seji glavnega odbora je bilo sklenjeno, naj se ob 35letnici K.S.K.J. priredi veliki vseslovenski katoliški shod v Ameriki. Namen tega prvega velikega shoda naj bi z manifestacijami izrazil skupne ideje in načrte za naš narodni blagor. Na uspeh so upali - opisuje Anton Grdina, ker se je že vršilo nekaj podobnih shodov v Ameriki. Za primer navaja dva velika shoda. Prvi se je vršil v Clevelandu ob 15. konvenciji K.S.K.J. na prostem v Gordon parku; navzočih je bilo 10.000 ljudi. Drugi pa na Evelethu, Minn., nekaj let pozneje; udeležilo se ga je skoro celo

mesto ob navzočnosti škofa in številnih duhovnikov.

Prireditelj shoda ni bil namen in zahteva Jednote same. Jednota kot podporna organizacija je samo sprožila idejo o shodu in sporočila javnosti nasvet, naj se shod vrši. Shod naj bi zajel še širše kroge kot jih je do tedaj zajela K.S.K.J.. K organiziranju shoda in k programu so hoteli pritegniti še druge organizacije in pridobiti za sodelovanje tudi slovenske duhovnike.

Anton Grdina je v tem članku predlagal Lemont za kraj shoda; vršil naj bi se v juliju 1929. Obojni predlog je bil uresničen; čas priprave za shod je bil pa kratek.

Tisti, ki so bili za shod navdušeni so porabili sejo tiskovne družbe Edinost (Chicago), ki je imela letno sejo 21. novembra 1928. Na to sejo so povabili tudi nekatere Slovence iz drugih krajev. Na seji so izvolili izvršilni odbor prvega vseslovenskega katoliškega shoda v Ameriki. Rev. John Oman, vrh. predsednik; Anton Grdina, akt. predsednik; trije podpredsedniki: Rev. K. Cverčko, p. Anzelm Mum OFM, Rev. Josip Škur in podpredsednica Mary Glavan z namestnico Antonija Struna; P. Salezij Glavnik, tajnik; Leo Mladich, blagajnik. Odbor se je pozneje razširil, a poročevalc v AMK 1930 pravi, da

so se najbolj kritičnih začetnih pripravah izpostavljali za shod „komaj kaki trije“.

Praktično delo za izvedbo shoda se je začelo, ko so se začele prijavljati za shod posamezne skupine:

Prvo društvo, ki se je prijavilo za shod je bilo društvo Marije Device št. 50 K.S.K.J. iz Pittsburgha, Pa..

Iz LaSalle-a, Illinois se je prijavila podružnica SZZ.

Prišlo je tudi poročilo, da se je v Duluthu organiziral delovni odbor.

V Clevelandu so izvolili centralni odbor za Ohio.

Nato so prihajala poročila o organiziranju za shod iz Indianapolisa, LaSalle-a, Detroita, Bradley-a, Kansas City, So. Chicago, Chicago, Aurora.

Močan odbor je bil sestavljen v Jolietu, kjer so se tudi pripravljali za obhajanje 35letnice K.S.K.J.. Priprave so se pa vršile z namenom, da povečajo slovesnost katoliškega shoda. Program so organizirali tako, da bodo po slovesnostih v Jolietu skupno odšli v Lemont.

SZZ v Jolietu se je precej pripravljala na shod, priprave so bile tudi, a manjše, v Waukeganu in Milwaukee.

Iz oddaljenih slovenskih naselbin so obljubili zastopnike; poslali so tudi večjo ali manjšo denarno podporo.

Kardinal Mundelein je sprejel pokroviteljstvo shoda.

Upoštevanja vreden mejnik pri pripravah za katoliški shod je bila tretja glavna seja, ki se je vršila na beli ponedeljek, dne 8. aprila 1929, deloma v Chicagi, deloma v Lemontu na kraju shoda. Na tej seji se je določil končni program, v katerega je

bil vključeno tudi obhajanje 35letnice K.S.K.J..

Po tej seji so začeli pripravljati v Lemontu prostor, kjer se bo vršil shod. Priprave je vodil gvardian p. John Ferlin. Za napeljavo elektrike in za pripravo prostora za nogometno tekmo je skrbel p. Benedikt Hoge OFM. P. Blanko Kavčič je bil vodja dekoracijskega odseka; vence so pletle ženske iz okolice; zastave so naredile čč. slovenske Šolske sestře.

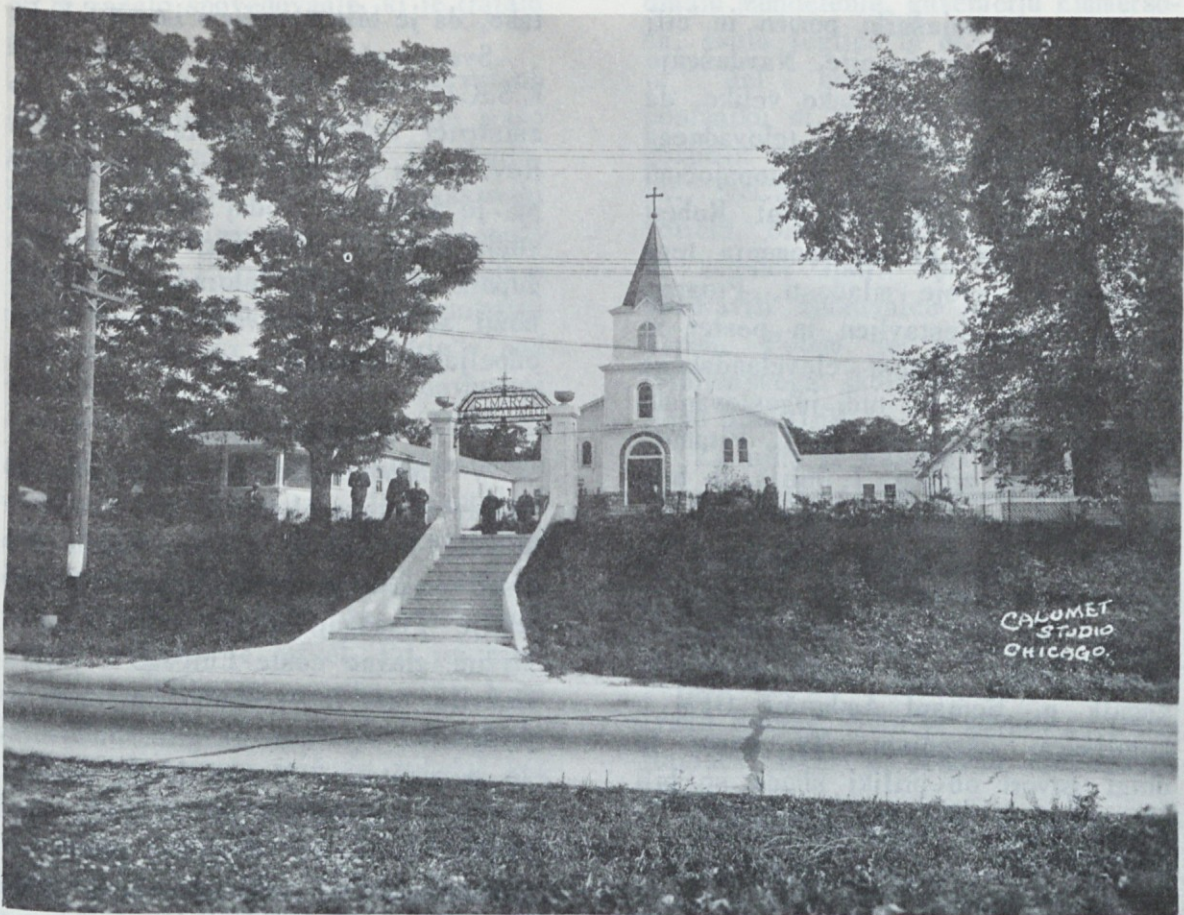
Mr. Jurjevec (Chicago) je posredoval pri transportacijskih družbah za prevoz romarjev.

Letak (zmanjšani) za vseslovenski katoliški shod je bil objavljen v „Ameriškem Slovencu“ 2. maja 1929. „Ameriški Slovenec“ je bil tedaj glasilo večih slovenskih organizacij v Ameriki. Poleg tega časopisa so objavljali poročila o pripravah na shod tudi mesečnik „Ave Maria“, „Ameriška Domovina“, angleški mesečnik „St. Francis Magazine“ in pa krajevni časopis „The Lemonter“.

Spored za shod je bil prvič objavljen v majski številki leta 1929 Ave Maria. To pomeni, da je glavni odbor shoda pravočasno izdelal program:

Potek vseslovenskega shoda v Ameriki 1929

Urednik Ave Maria p. Salezij Glavnik, ki je bil tajnik vseslovenskega shoda, je zapisal v poročilu o shodu (AMK 1930, stran 28), da uspeh shoda ni bil odvisen samo od številnih priprav, marveč tudi od številnih ljudi, ki so prišli na shod. Med

Prva cerkev Marija Pomagaj v Lemontu. V tej cerkvi in pred to cerkvijo so se zbirali romarji v soboto 6. julija 1929 za večerno procesijo s prižganimi svečami; procesija je šla na grič - v sedanji Baragov park, kjer so se vršile glavne slovesnosti prvega vseslovesnkega katoliškega shoda v Ameriki.

pripravami so se bali, da bo udeležba slaba, a tik pred shodom so se mnogi odločili, da se ga udeleže. K temu so pripomogli razni razlogi, npr. K.S.K.J. ki je obhajala 35letnico obstoja; želeli so proslaviti tudi 100letnico Baragovega prihoda v Ameriko. Tudi kraj shoda je vplival na dobro udeležbo; ameriški Slovenci so tedaj že dobro poznali Lemont kot ameriške Brezje.

Orlovska prireditev in jutranja pobožnost v Chicagi

Čeprav se je vršil vseslovenski katoliški shod v Lemontu, niso bile vse prireditve in slovesnosti tu. Na predvečer, 6. julija, je bil nastop clevelandskih Orlov v češkoameriški dvorani v Chicagi. Voditelja clevelandskih Orlov sta bila tedaj Fr. Mathias Jager in Mr. L. Kušlan. V začetku

programa sta pojasnila pomen in cilj te slovenske organizacije. Navdušenje za Orla je bilo tedaj tako veliko, da so dobili iz Ljubljane telovadnega učitelja Menceja. Med nastopajočimi je bil tedaj tudi naš brat Robert Hochevar OFM, ki se spominja tega dogodka iz svoje mladosti. Program je bil dobro sestavljen in pester in je pokazal delavnost clevelandskega Orla. Navzoč je bil tudi jugoslovanski poslanik v Washingtonu dr. L. Pitamic.

V nedeljo zjutraj, 7. julija, je bila že ob pol osmih zjutraj maša pri Sv. Štefanu. Orli in mnogi udeleženci so prenočili v Chicagi in se udeležili te maše, pri kateri so peli detroitski pevci, pridigal pa tedanji detroitski župnik p. Bemard Ambrožič OFM o katoliškem časopisju. Ta govor in drugi govori ob priliki shoda so bili objavljeni v Ave Maria koledarju in v Ave Maria.

Proslava 35letnice K.S.K.J. v Jolietu

V nedeljo zjutraj, 7. julija, ob pol devetih zjutraj so se začela zbirati pred cerkvijo sv. Jožefa v Jolietu številna društva Jednote. Od tu se je po glavni cesti razvila parada v središče mesta in nazaj. V paradi sta bili dve jednotini floti: ena v spomina pokojnega Fathra Sušteršiča, soustanovitelja K.S.K.J., druga pa je v „živi sliki“ predstavljala K.S.K.J.. Glavni uradniki so se vozili v avtomobilih. V paradi je bilo okoli 40 društvenih zastav; udeležilo se je po poročilu jolietskega časopisa pet tisoč ljudi.

Parada se je zaključila pred cerkvijo sv. Jožefa, kjer je tvoril špalir mladinski odsek K.S.K.J. Cerkev je bila za to priliko zunaj in znotraj bogato okrašena. Sveče so gorele

tako, da je bilo označeno ime K.S.K.J..

Sveto mašo je daroval duhovni vodja K.S.K.J. Rev. Kazimir Cverčko ob asistenci Rt. Rev. Mathias Butale in Rev. Johna Sholarja. Slavnostno pridigo pa je imel prvi tedaj živeči duhovni vodja K.S.K.J. Rev. Ciril Zupan OSB, župnik iz Pueblo, Colorado. Po službi božji so zapeli zahvalno pesem in se odpeljali v Lemont.

Program v Lemontu

V Lemontu se je začel program vseslovenskega katoliškega shoda v soboto, 6. julija, zvečer. Kakih dva tisoč romarjev se je zbralo pred cerkvijo Marije Pomagaj, ki je bila tedaj v bližini glavne ceste Chicago - Joliet. Razvila se je večerna procesija s prižganimi svečkami na grič. Duhovniki so peli litanije Matere božje, romarji pa so odgovarjali in vpletali med prošnje k Mariji Marijine pesmi. V procesiji so bili tudi Kolumbovi vitezi iz Lemonta. Prebivalci iz okolice so se udeleževali verskih svečanostih, kot da je to tudi njihova prireditelj.

Na griču je bil postavljen oder za nastop clevelandskih Orlov naslednji dan. Na ta oder so postavili podobo Marije Pomagaj. Nato je imel govor o Mariji p. Odilo Hajnšek OFM. Med njegovim govorom so zažgali na gricu kres, ki je oznanjal vsej okolici, da se zbirajo Slovenci iz vseh delov ZDA k zborovanju.

Dekan Matija Šavs je imel angleški govor o Mariji; govoril je predvsem mladini in jo pozival, naj se ravna po zgledu starejših in stanovitno ohranja zaupanje do Marije.

Nato je bil v cerkvi slovesen blagoslov z Najsvetejšim, ki ga je dal dekan Matija Šavs. Po blagoslovu

se je začelo spovedovanje, ki je trajalo pozno v noč.

V nedeljo, 7. julija, je daroval ob desetih dopoldan slovesno sveto mašo monsignor Anton Ogulin iz St. Paula, Minn.; asistirala sta mu frančiškanski komisar p. Benigen Snoj in frančiškanski gvardian iz Pittsburgha, Pa., Father Dominik. Latinsko mašo je pel chikaški cerkveni pevski zbor „Adria“ pod vodstvom Ivana Račiča. Slavnostni govornik je bil p. Hugo Bren OFM, ki je bil tudi zastopnik ljubljanskega škofa. Govoril je o cirilmetodijski ideji. Sredi maše se je prikazal nad zborovalci zrakoplov, ki je obkrožil kraj zborovanja, nato se vnil proti smeri, odkoder je prišel. Po tej maši je bila na hribu še ena tiha maša. Nato so se množice posedle pod hrasti in prijazni lemontski grič je zgledal kot ena sama romarska gora. To je bil za Slovence zelo slikovit in spodbuden prizor.

Vreme, ki je hotelo motiti program, se je okoli poldneva zboljšalo. Na odru so bili zbrani odlični gostje, duhovniki, sestre, zastavonoše in lemontska godba. Okoli odra je bilo zbranih nad deset tisoč ljudi. Oglasila se je lemontska godba in zaigrala najprej ameriško, nato pa jugoslovansko himno. Zborovanje je začel načelnik izvrševalnega odbora vseslovenskega katoliškega shoda provincialni komisar p. Benigen Snoj OFM. Zmolil je očenaš in apostolsko veroizpoved ter izročil predsedstvo slovenskemu župniku v Newburghu (Cleveland), Ohio, Father Omanu. Po pozdravu udeležencev je predstavil odlične goste in predlagal, da pošljejo brzojavne pozdrave na te naslove: sv. očetu, predsedniku Hooverju, jugoslovanskemu kralju, kar-

dinalu Mundeleinu, guvernerju Emmersonu, škofu Jegliču in dr. Korošču. Nato je dal besedo jugoslovanskemu poslaniku dr. L. Pitamcu. Za njim so govorili: zastopnik lemontskega župana Mr. McCarthy, kongresnik Reed iz Jolietu, okrajni državni pravnik Rehn in senator Barr. Vsi so na kratko pozdravili zborovalce in želeli shodu uspeh. Potem je govoril zastopnik ljubljanskega škofa dr. B. Jegliča, p. Hugo Breñ OFM.

Za njim je nastopil na oder dekan Šavs in v angleščini govoril mladini. Za njim je dobil besedo sodnik Adams in nato še iz Springfielda, Ill. Miss O'Neil.

Sledilo je petje „povsod Boga“, pevsko društvo Adria pod vodstvom Ivana Račiča. Nato je govoril p. Odilo Hajnšek OFM o pomenu katoliškega shoda.

Za tem govorom je dobil besedo državni poslanec Walker, ki je bil sicer hrom, a kot velik prijatelj Slovencev, katerih domovino je bil obiskal, je želel pozdraviti zborovalce. Po govoru Fathra Cverčka o K.S.K.J. so nastopili clevelandski Orli ob spremljavi godbe iz Chicage. Father Jager je razložil pomen orlovske organizacije.

Sledilo je še več govorov in dekan Šavs je prebral resolucije. Ob sedmih zvečer je imel sklepni govor p. Hugo Bren OFM: Kaj mi je Marija na Brezjah naročila?

Pred govori pa je bila takoj po prihodu avtomobilske parade K.S.K.J. iz Jolietu manifestacijska procesija. V zvoniku cerkve Marije Pomagaj so pritrkavali zvonovi. Ameriška, papeška in slovenska zastava so vodile to mogočno slovesnost. Za zastavami je korakala ameriška legija z bobnarji.

Vsa procesija je bila razdeljena v dva dela. V prvem delu so bili Slovenci iz različnih držav: Colorado, Illinois, Indiana, Kansas, Michigan, Minnesota, Ohio, Pennsylvania, Wisconsin; države, ki so imele le po nekaj zastopnikov, so bile te: California, Connecticut, Missouri, Nebraska, New York, Wyoming. Mnogo društev je prišlo s svojimi zastavami in raznimi napisi. Med te skupine je bila uvrščena lemontska godba, ki je

vzbujala posebno pozornost. V drugem delu procesije so bili izredni udeleženci in odlični gosti po tem redu: narodne noše, glavne uradnice S.Ž.Z. in glavni uradniki K.S.K.J., zastopniki civilne oblasti, častite sestre, Kolumbovi vitezi, duhovniki, pevci in pevke, neslovenski udeleženci shoda; pred uradniki K.S.K.J. so peljali večjo jolietško floto. Tudi glavni uradniki D.S.D. so bili v procesiji.

V nedeljo 7. julija 1929 po glavni maši med vseslovenskim shodom v Lemontu

Program in resolucije

Da si bolje predstavljamo organizacijo, vsebino, obseg in namen prvega vseslovenskega katoliškega shoda v Ameriki, objavljamo program, ki je bil izveden, in resolucije, ki so bile sprejete. Oboje nam pove dvoje:

Organizacija ni bila slaba; organizatorji so uspeli pritegniti k sodelovanju pri izvedbi programa zelo širok krog izobraženih in sposobnih ljudi. Program je bil obširen in je zajel široko področje udejstvovanja ameriških katoliških Slovencev.

Ameriški Slovenci so bili pred petdesetimi leti med seboj dobro povezani. Čutili so odgovornost za zadeve, na katere so jih opozarjali sodelavci v tedanjem javnem življenju v slovenskih naselbinah. To lahko sklepamo iz širokega kroga sodelavcev, predvsem govornikov na shodu; pa tudi iz obilne udeležbe iz različnih oddaljenih krajev.

Ako bi kdo sklepal, da je shod uspel, ker so tedaj Slovenci še živeli v geto skupnosti, bi se zelo motil. K nedeljskemu programu shoda v Lemontu so bili pritegnjeni nosilci in zastopniki raznih služb v krajevni in državni vladi. Prebivalci Lemonta so skoro v celoti sodelovali in so z udeležbo Kolumbovih vitezov in lemontske godbe povzdignili slovesnost.

Pred začetkom programa v nedeljo 7. julija 1929 popoldne

PROGRAM VSESLOVENSKEGA KATOL. SHODA V AMERIKI,
VRŠEČEGA SE V LEMONTU OD 6. DO 8. JULIJA t.l.

V SOBOTO, DNE 6. JULIJA, BO OTVORITEV SHODA

Ob 1/2 9:
(zvečer)

Ob mraku se začne pomikati iz cerkve v Lemontu procesija s svečkami na hrib ob jezeru, kjer se navadno vršijo romarski shodi. Tam bo govoril Father Odilo o Mariji, nato pa bo dal dekan Šavs blagoslov z Najsvetejšim. Za tem bo zagorel na hribu zraven (na srednjem hribu) velik kres, ob katerem bo rajanje in petje. Pozno v noč bo spovedovanje.

Približno istočasno bo v Chicagi (Bohemian-American Hall) akademija clevelandskih Orlov. Imajo nalašč za ta večer določen program.

V NEDELJO, DNE 7. JULIJA BO GLAVNI DAN ZBOROVANJA

Ob 1/2 8:
(zjutraj)

Sv. maše bodo na treh krajih: v Chicagi, v Jolietu in v Lemontu. Glavna sv. maša v Chicagi bo v cerkvi sv. Štefana, pri kateri govori Rev. Bernard Ambrožič, O.F.M. o katoliškem časopisju.

Ob 1/2 9:

Parada Jednotinih društev v Jolietu.

Ob 1/2 10:

Slovesna sv. maša v Jolietu, ki jo bo imel Rev. K. Cverčko ob navzočnosti prevzv. škofa Sheila in pri kateri bo govoril Rev. Ciril Zupan, O.S.B., o 35letnem jubileju K.S.K.J. Po maši bo okrepčilo, nato pa odhod v Lemont na katoliški shod.

Ob 10:

Slovesna sv. maša v Lemontu. Maševal bo Rt. Rev. Msgr. A. Ogulin, pridigal bo pa Rev. Dr. P. Hugo Bren, O.F.M., o ciril-metodijski ideji. Pel bo chicaški cerkveni zbor pod vodstvom Mr. I. Račiča. Po tej sv. maši bo še ena tiha za tiste, ki bi prišli med tem časom. Sicer pa bo v Lemontu več sv. maš od zgodnjega jutra.

Ob 1/2 1:

Začne se zbiranje za manifestacijsko procesijo.

Ob 1:

Manifestacija se začne pomikati s hriba za samostanom, spredaj mimo cerkve ter na hrib ob jezeru. Za to manifestacijsko procesijo, ki bo filmana, je določen takle red: Najprej bodo nesli tri zastave, amerikansko v sredi, papeško na desni in slovensko na levi. Nato se bodo razvrstile naselbine po državah. Tako pri državah, kakor pri posameznih naselbinah v različnih državah se bomo držali abecedne razvrstitve. Vsaka naselbina prinese s sabo napis, da jo bomo tako spoznali na filmu. Korakanje naselbin bo prvi del manifestacije. Pomniti treba, da se bodo ob cesti na hrib posamezne naselbine postavile v špalir tako, da bodo prve stale na obeh straneh najbolj zgoraj, zraven njih pa se bodo na vsaki strani razvrščevale druge naselbine. Zastavonoše vsake naselbine bodo prinesli zastave k robu ceste. Skozi ta špalir naselbin bo korakal oddelek izrednih udeležencev katoliškega shoda (Orli, narodne noše, Kolumbovi vitezi itd.), glavnih odbornikov Jednot, ki so se uradno izjavile za katoliški shod ter raznih zastopnikov cerkvene in svetne oblasti.

Ob 2:

Ko pridejo vsi na hrib, se tam oglasi ameriška in jugoslov. himna. Za tem pozdravi goste Very Rev. P. Benigen Snoj, O.F.M., in izroči stoloravnateljstvo Fathru Omanu. Nato nagovorijo udeležence ti-le zastopniki: Rt. Rev. B. J. Sheil, guverner Emerson of Illinois, lemontski župan Keough, United States Senator Deneen, poslanik Dr. L. Pitamic, Dr. P. Hugo Bren kot zastopnik ljubljanskega škofa, Congressman Frank R. Reed, Senator Richard J. Barr of Illinois, generalni konzul Jankovič, jolietški župan George F. Sehring, vojaški kurat Rev. F. Mažir, navzoči bodo še številni drugi zastopniki. Zastopniki bodo zaključili svoje približno pet minut trajajoče nagovore ob treh in tedaj bi se ob njihovem odhodu oglasila godba. Na shodu bosta svirali dve godbi.

Ob 3:

Pevci zapojejo prvo kitico pesmi "Povsod Boga" in ko le-to izpojejo, nastopi prvi popoldanski govornik P. Odilo in govori "O pomenu vseslovenskega katol. shoda". Ponovi se druga kitica poprej začete pesmi.

Ob 1/2 4:

Father Cverčko, O.M.C., nagovori v angleškem jeziku mladino (pove jim o katoliškem shodu in o Jednotinem jubileju).

Ob 3/4 4:

V presledku nastopijo clevelandski Orli, potem ko se je poprej oglasila Orlovska himna. Med nastopom Orlov govori prav kratko Father Jager o orlovstvu, pristni slovenski telovadni organizaciji.

Ob 4:

Tekma žogarjev na posebnem kraju. (Nastopi Joliet proti Chicagi.)

Ob 1/2 5:

Nadaljevanje govorniškega programa. Govorili bodo še: Profesor dr. Seliškar iz St. Paula, Minn., o katoliški izobrazbi. Dr. Seliškar iz Clevelanda o zdravju v družini, dekan Šavs o katoliških organizacijah, zlasti o K.S.K.J., Mr. Plemelj iz Rock Springs, Wyo., o temi "Delavstvo in vera", Rev. J. M. Trunk o glavnih momentih iz zgodovine ameriških Slovencev. Vsak izmed teh govorov bo trajal približno četrt ure, vmes pa bo ta ali oni pevski zbor zapel kako mično pesmico.

Ob 6:

Preberejo se resolucije v slovenskem in angleškem jeziku, nato pa bo sledil pozdrav zastopnikov raznih slovanskih narodov.

Ob 7:

Sklepni govor dr. P. Hugona Brena, O.F.M.: Kaj mi je Marija na Brezjah naročila? Za tem govorom bo blagoslov s Te Deum. Sledila bo večerja in prosta zabava v naravi.

V PONDELJEK, 8. JULIJA ZBORUJEJO KATOL. ORGANIZACIJE

Ob 8:

Referat dekana Šavs o cerkvenih in podpornih organizacijah. Nato se razvije debata o tem predmetu.

Ob 9:

Referira Rev. Bernard Ambrožič, O.F.M., o prosvetnih organizacijah. Za tem je debata do desete ure.

Ob 10:

Slovesni Requiem za pokojne ameriške Slovence.

Ob 11:

Zborovanje pevskih organizacij in organistov. Referat ima Mr. Ivan Zorman.

Ob 3:

Zborujejo gospodje duhovniki; tudi laiki so lahko navzoči. Referiral bo najprej Very Rev. P. Benigen Snój, O. F. M., o naši bodoči katoliški akciji med ameriškimi Slovenci. Nato bo referiral Rev. Pavel Podbregar o temi: Česa naj se učimo pri naših slovanskih apostolih? Zaključni referat bo imel Rev. J. J. Oman in bo v njem razvil predlog, kako naj ohranimo našo mladino svojemu narodu.

OPOMBE: V Lemontu t. j. na ameriških Brezjah, se bomo pri vseh prireditvah držali sončnega časa. Sončni čas je tudi v Jolietu. Samo v Chicagi pri sv. Štefanu imajo nov čas. - Legitimacije naj vsakdo prinese izpolnjene s sabo. Kdorkoli je ne bi imel, tisti jo bo dobil v Lemontu. Polovico legitimacije bo vsakteri udeleženec oddal nalašč za to postavljenim osebam v Lemontu. Tam, kjer je napisano "Morebitne opombe", tam naj vsakdo zapiše, če hoče prenočišče in kje bi rad prenočil: v Lemontu, v Chicagi ali v Jolietu. Tukaj tudi lahko zapišete, da želite videti tega ali onega svojega znanca. Legitimacijo naj nihče pozabi doma. Prišle mu bodo prav, da se izkaže, obenem pa bomo z njihovo pomočjo zamogli sestaviti statistiko udeležencev. - V Lemontu na ameriških Brezjah ločimo tri hribe: zadaj za samostanom enega, srednjega in tistega pri jezeru, kjer so navadno romarski shodi. Na hribu zadaj za samostanom je zbirališče za manifestacijo. Vsaka naselbina bo dobila tukaj svoj prostor. Srednji hrib je določen za automobile, tisti hrib, na katerem je jezero, pa bo služil za glavno zborovanje. Tu bo velik šotor, v katerem bo prostora za več tisoč ljudi. - Za tiste, ki bi jim prišlo slabo, bo skrbel sanitetni odsek. Posebni reditelji bodo pripravljene, da delajo red v Lemontu, posamezne naselbine pa naj imajo še sorazmerno število lastnih rediteljev ali maršalov. - Kolekta za kritje stroškov bo pri popoldanskem zborovanju v nedeljo. Tedaj se bo med ljudstvo zastonj razdelilo tudi večje število katoliških listov s programom shoda. Dekleta bodo prodajala posebne spominske znake, vsakega po 10¢. Samostan je poleg tega oskrbel tudi dvoje vrst izredno mičnih spominskih razglednic, ki jih bo lahko vsakdo poslal svojim znancem v Ameriki ali v starem kraju.

Komunisti so napovedovali, da bodo uničili Cerkev, sedaj imajo komunistični režimi svoje zastopnike pri Vatikanu. To moti tudi komuniste, ki skušajo pri vzgoji mladine opravičiti s svojega stališča razmerje svojih vlad z Vatikanom.

Učitelj, ki je to pojasnjeval učencem, je vprašal:

"Kakšna je razlika med krščanstvom in komunizmom?"

Eden izmed učencev je odgovoril:

"V krščanstvu se eden žrtvuje za vse, v komunizmu pa vsi za enega."

RESOLUCIJE

Prvega Vseslov. Katoliškega Shoda na Ameriških Brezjah,
ki se je vršil od 6. do 8. julija 1929.

1. Udeleženci shoda, imajoč pred očmi občno blaginjo svojih rojakov v Ameriki, ki se more doseči edino na podlagi praktičnega krščanskega življenja, iz srca žele uresničiti poglobitni namen prvega vseslovenskega katol. shoda s tem, da pridobe kolikor moč vse rojake za Boga in za življenje po sveti veri; zato predvsem goreče priporočajo pravo in stanovitno češčenje naše nebeške Matere Marije, da bi po njej, ki je Mati usmiljenja in delivka božjih milosti, prišli vsi naši dragi rojaki k spoznanju resnice in živeli kot praktični kristjani, udani sveti cerkvi, ter si tako zagotovili svojo pravo, večno srečo. Priporoča se posebno nujno, da se poskrbi našim rojakom, kjer ni slovenskega duhovnika, da prejmejo vsaj enkrat na leto svete zakramente. To važno zadevo izročamo predvsem v skrb naši dični materi, K. S. K. Jednoti.

2. V dosego poglobitnega namena katoliškega shoda pri mladini je dolžnost slovenskih starišev, da vzgajajo svoje otročiče od zgodnje mladosti v krščanskem duhu, za spolnjenje odločno katoliške vzgoje pa jih pošiljajo v župnijske šole; katerim svojim sinovom in hčeram bi stariši radi poskrbeli višjo izobrazbo, tem naj dovolijo obiskovati samo katoliške višje šole in univerze.

Izobraževalna društva, dramatični klubi, športna društva, pevska društva, naj gledajo poleg zabave, tudi za srčno kulturo svojih članov. Zato je nujno potrebno, da se ustanovi Prosvetna Zveza, ki bo delovala v duhu katoliške akcije in dajala navodila in smernice katoliškemu izobraževalnemu delu.

3. Slovenske družine je treba postaviti na strogo katoliško podlago, da se bodo zavedali svetosti in dolžnosti zakramenta svetega zakona z ozirom na telesno in dušno zdravje starišev in otrok.

4. Vsakega katoličana dolžnost je vstopiti samo v katoliška društva in organizacije in jih podpirati, ker v njih bo našel tako gmotno kot moralno pomoč in zaslombo.

5. Slovenski delavec ne sme pri skrbi za vsakdanji kruh pozabiti resnice, da na zemlji ne bo našel nebes, katera mu obetajo nasprotniki vere; zato naj se zaveda, da je človeško življenje samo priprava za boljše, večno življenje in da je problem trpljenja jasno razložil Sin božji na križu.

6. Upoštevajoč veliko moč, korist in potrebo katoliškega tiska, zlasti

katoliških slovenskih časopisov v Ameriki, pa tudi upoštevajoč, koliko je slabo slovensko časopisje škodovalo in kolikim našim dobrim rojakom je iztrgalo iz srca sveto vero; zato nalaga prvi vseslovenski katoliški shod kot posebno važno zadevo, če hočemo doseči trajno korist shoda, na srce rojakom, da naročajo in berejo katoliške časopise in naj ne podpirajo niti ne berejo slabih in protiverskih časnikov. V to svrho naravnost priporočamo prvi slovenski list v Ameriki, "Amer. Slovenec" in edini nabožni list "Ave Maria".

Da bodo naši časopisi imeli večjo moč in priljubljenost, priporočamo iste za zboljšanje tako z ozirom na vsebino kot z ozirom na jezik, ter zato prosimo častite gospode duhovnike in sposobne naše rojake in rojakinje, da dopisujejo v naše liste, pošiljajoč zanesljiv informacije, kakor tudi, da nabirajo naročnike in oglase ter da pri vsaki priliki poudarjajo velik pomen, korist in potrebo katoliškega časopisja.

7. Na slovensko zemljo in na slovensko zgodovino, tako doma kot v Ameriki, je po pravici lahko ponosna naša ameriška mladina; zato se nadejamo z veseljem, da se bo iz hvaležnosti do svojih slovenskih očetov in mater potrudila naučiti se svoj materni jezik, ga kot dragoceno zapuščino svojih starišev vzljubila ter tako ohranila spoštovanje do svojega rodu.

V ta namen naj predvsem sodelujejo slovenski stariši sami s šolo in cerkvijo ter s slovenskimi katoliškimi časopisi.

8. Priporočamo vsem, da se na globoko zasidra apostolstvo sv. Cirila in Metoda pod zavetjem preblažene Device Marije. Poverjeništvo za ameriške Slovence je v Lemontu pri čč. oo. frančiškanih. Naročimo se na oficijelno glasilo te bratovščine, na časopis "Kraljestvo božje". Da še bolj spoznamo to gibanje, vzemimo večkrat v roke "Apostolski molitvenik".

V šoli pri katehezi omenimo značilne poteze naših slovanskih apostolov. Pri devetem členu apostolske vere, ko govorimo, da je Kristusova cerkev edina in vesoljna, pokažimo to na delovanju sv. Cirila in Metoda. Sem in tja preberimo kak odstavek učencem iz knjige Dr. Grivca o slovanskih apostolih, sv. Cirilu in Metodu.

9. Prvi vseslovenski katoliški shod, vršeč se o priliki stoletnice prihoda prvega slovenskega misijonarja-škofa Friderika Barage, ki je umrl v sluhu svetosti, srčno želi, naj se čim preje prične akcija za njegovo proglašenje blaženim.

V ta namen zaprosi glavni odbor katoliškega shoda marketskega gospoda škofa, da podvzame za to potrebne korake.

* * *

Prosvetna Zveza ima nalogo, da izvede v dejanje te resolucije prvega vseslovenskega katoliškega shoda.

Sklenjeno: naj se prihodnji katoliški shod vrši leta 1933 na ameriških Brezjah.

DODATNA RESOLUCIJA

Ameriški Slovenci, zbrani na vseslovenskem katoliškem shodu pri Mariji Pomagaj v Lemontu, sprejemamo naslednjo resolucijo:

Slovenci v Ameriki živimo v popolnoma tuji deželi, med različnimi tujimi narodi, pa uživamo svobodo v polni meri.

Naši bratje in sestre v zasedenem ozemlju, v divni Primorski in sončni Istri ob sinji Adriji, in ljubljene bratje in sestre v našem Korotanu, kjer je tekla zibel zgodovini našega naroda, pa so na svoji lastni zemlji v najsramotonejšem suženjstvu.

Zato mi zbrani Slovenci na prvem vseslovenskem katoliškem shodu v Ameriki z vsem ogorčenjem protestiramo proti tej vnebovpijoči krivici in z zaupanjem prosimo Boga, ki je začetnik pravice, da podeli našim zaslužnim bratom skoro zlato svobodo, da bo Slovenec na svoji zemlji svoj gospod.

V ponedeljek, 8. julija, je bil zadnji dan shoda. Ob desetih dopoldne je bila maša za pokojne ameriške Slovence, prečitana je bila resolucija nanašajoča se na zaslužne brate v Primorju in Korotanu. Nato so bili govori in razgovori o prosvetnih in pevskih organizacijah.

Predsednik shoda je prečital brzojavke, ki jih je zborujoči shod prejel od razni strani in ob 1:15 P.M. je bil zaključen z molitvijo prvi vseslovenski katoliški shod v Ameriki.

* * *

V tem poročilu ob 50letnici shoda v Lemontu je objavljen spored shoda, ki pregledno pokaže, da je bil program zelo zgoščen in naporen za vse navzoče. Pomisliti moramo, da se je vršil na kraju, ki ni mogel razen sence hrastov nuditi skoro nobene ugodnosti.

Tudi resolucije shoda objavljamo. Iz njih spoznamo, kako široko področje

zanimanja in aktivnosti je hotel zajeti shod. Te resolucije nam pa po 50 letih tudi povedo, da je bilo marsikaj, kar je danes pereče, že v mislih in programih zborovalcev pred 50 leti. Iz teh resolucij lahko uvidimo, kdaj in kje se je začelo razno delovanje med ameriški Slovenci. Za marsikatero akcije, ki so bile potrebne v zadnjih desetletjih so dali pobudo in jih sprožili ameriški Slovenci že pred 50 leti. Prav je, da se oziroma nazaj, da se bolj zavemo, da delamo za slovensko stvar v Ameriki iz tradicije, ki je veliko ustvarila. Treba jo je le poznati in se iz nje učiti, da se izognemo nevarnosti začenjanja z delom tam, kjer je bilo že mnogo narejeno. Sodobni človek ima to slabost, da ne zna črpati iz tradicije. Je vprašanje, ali ni to sad revolucije, ki je vso preteklost zavrgla kot nekaj slabega in reakcionarnega. V današnji duhovni

suši je treba iti na globoko. Brez trdnih korenin rastlina v suši hitro odmre. Podobno je s človeškim prizadevanjem, ki je začeto na novo, namesto da bi nadaljevalo tam, kjer so bili položeni zdravi temelji.

Tudi pri delu, ki raste iz tradicije, so potrebne spremembe. Narekujejo jih pogoji sodobne družbe. Ne smemo pa med pogoje družbe prištevati stvari, ki v družbi ne bi smele biti, ker jo razjedajo in uničujejo. To niso pogoji, marveč nezdravi pojavi, ki ne prinašajo človeku odlike in ne ščitijo njegovega dostojanstva in svobode. Zato se je treba pred njimi zavarovati.

Največji uspeh prvega vseslovenskega shoda v Ameriki pa je spodbuda k delu za Baragovo beatifikacijo. Po zaslugi p. Aleksandra Urankarja OFM in p. Bernarda Ambrožiča OFM, p. Hugona Brena OFM in njihovih

sodelavcev je bila resolucija uresničena z ustanovitvijo Baragove zveze 29. decembra 1930. Glavni namen Baragove zveze je bilo in je še pospeševanje dela za Baragovo beatifikacijo. Škofijski proces v Marquette-u za Baragovo beatifikacijo je bil dovršen meseca avgusta 1972.

Objavljamo tudi resolucije prvega vseslovenskega katoliškega shoda v Ameriki. Preberite jih in razmislite, v koliko so bile izvedene. Iz njih pa boste morda tudi spoznali, da so že pred petdesetimi leti mislili na zadeve, za katero morda kdo meni, da je bila sprožena misel veliko pozneje. Delati in rasti moramo iz tradicije, zakaj škodljivo je začenjati znova, kar so začeli že drugi. Znati moramo tudi poživiti, kar je bilo že začeto in je morda zamrlo ali životari.

Indijanci iz Assininsa, Michigan, na Baragovem dnevu 1977 v Lemontu so nas spominjali na začetke dela za Baragovo zadevo

Kaj mislimo o vseslovenskem katoliškem shodu po 50 letih

Priprave, program, resolucije, dobra udeležba pri shodu povedo, da so ameriški Slovenci pred petdesetimi leti poznali potrebe časa in imeli dobro voljo, da se duhovno, versko in narodno ohranijo. Gotovo je, da je shod prinesel mnogo dobrega, ni pa mogoče meriti sadov. Zdi se pa, da Slovenci na splošno niso uspešno upoštevali vplivov družbe, katere del so bolj in bolj postajali. Samo po sebi jim je zdelo umevno, da mladi govorijo angleško; zdi se, da ni bilo dovolj narejenega, da bi ohranili tudi svoj materinski jezik; a to ni tipično slovensko, ker je tako tudi pri drugih narodnostih.

Organizacija shoda je bila dobra. Do tega sklepa pridemo, ako upoštevamo tedanje razmere v Lemontu, kjer ni bilo mogoče nuditi potrebnih ugodnosti. Zato je bilo zelo primerno, da so v program vključili Joliet in Chicago. Glavna množica ljudi je bila v Lemontu dobre pol dneva. Vendar je tu na prostem prenočevalo mnogi ljudi.

V pripravljalnem odboru je delalo malo ljudi. Vse priprave so bremenile tri, morda štiri ljudi. Sodelavcev za pripravo prostorov je bilo pa veliko, veliko več kot za Baragov dan v Lemontu 1977.

Ni mogoče ugotoviti, kdo je sestavljal resolucije. Brez dvoma se je ta, ki jih je sestavljal (ali ti, ki so jih sestavljali) oziral(i) na teme

govorov. Dodatna resolucija o Koroški in Primorski pa pove, da so razgovori na shodu samem vplivali na resolucijo.

Tudi ni mogoče ugotoviti, da bi obstojal po shodu kak odbor, ki bi skrbel za izvajanje resolucij. Brez osebne prizadevanja dveh ali treh frančiškanov verjetno ne bi bila tako hitro izvedena 9. resolucija, ki poziva k delu za Baragovo beatifikacijo.

Udeležba na shodu pa pove, da so imeli ameriški Slovenci pred 50 leti veliko več razumevanja za medsebojno povezanost. Zavedali so se, da je vseslovenski shod njihova skupna zadeva. Težko je govoriti danes o taki zavednosti. Posebno slovenska duhovščina je bila tedaj medsebojno zelo povezana.

Ves program je imel trdno katoliško in slovensko osnovo. Poleg parad in telovadnih nastopov je velik del programa obsegal govore in pridige z določenimi temami. Množice so sledile pridigam in govorom. Ako primerjamo program prvega vseslovenskega katoliškega shoda v Ameriki s sedanjim narodnimi festivali, dnevi in drugimi večjimi prireditvami, moramo priznati, da se moramo učiti od slovenskih voditeljev v Ameriki pred 50 leti. Slovenska prireditelj, ki naj utrdi narodno zavest, je uspešna samo, ako ima ideološko osnovo, kar mora biti otipljivo tudi v programu. To je malo več kot maša, pri kateri moramo sodelovati že zaradi nedeljske dolžnosti.

F.

**50-LETNICO VSESLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA SHODA V AMERIKI
bomo obhajali med VSESLOVENSKIM ROMANJEM k Mariji Pomagaj
v soboto 30. junija in v nedeljo 1. julija 1979**

VÉLIKA RESNIČNOST

SPEV

VLADIMIR KOS, 1954

Uvod

Dne 16. novembra 1979 bo dvajset let, kar je umrl škof dr. Gregorij Rožman. Nekaj let po njegovi smrti sem našel v eni izmed njegovih knjig drobno beležnico, v kateri je bil v rokopisu ohranjen spev „Velika resničnost“. Napisal ga je Vladimir Kos, sedaj misijonar na Japonskem, za 70letnico življenja in 25letnico škofovskega posvečenja dr. Gregorija Rožmana. Spev ni bil nikoli objavljen. Pesnikovo posvetilo najlepše izraža namen speva; namenjen je bil škofu „v veselje“ ob obeh jubilejih.

Ob pogrebu župnika Romana Malavašiča me je nekdo opomnil, da bo drugo leto za dvajset let, kar je umrl škof Gregorij Rožman in dodal: „Kaj boš naredil v spomin ob tej obletnici?“ Takoj sem se spomnil na spev v rokopisu „Velika resničnost“. Pisal sem misijonarju č. g. Vladimirju Kosu in mu pojasnil, kako sem odkril rokopis v škofovi zapuščini ter ga prosil za dovoljenje, da ga objavim v Ave Maria Koledarju 1979 v spomin 20letnice škofove smrti. Pesnik mi je dal dovoljenje in skromno izrazil željo, da bi pred odjavo rad pregledal rokopis. Takoj sem mu ga poslal v Tokyo in ga prejel nazaj hitreje kot mi je pesnik obljubil.

Č. g. Vladimirju Kosu se zahvaljujem, da je dovolil objavo speva „Velika resničnost“. Upam, da smem objaviti opombi, ki ju je pripisal po pregledu rokopisa:

P. S. 6/7 julija 1978: popravke sem vnesel za naprošeno objavo v AMK.

P. S. II popravki po 24 letih razodevajo, se mi zdi, mojo takratno okornost, da bi s pravo besedo gradil delec pesniškega sveta.

V. Kos, Tokyo

Pri ureditvi besedila sem sledil - kolikor je mogoče pri velikosti koledarja - rokopisu, v katerem je besedilo na majhnih straneh beležnice. Urednik

PREVZVIŠENEMU GOSPODU ŠKOFU
DOKTORJU
GREGORIJU ROŽMANU
ZA
SEDEMDESETLETNICO
IN
ZA
JUBILEJ 14. JULIJA 1954
POKLANJA
V VESELJE
HVALEŽNO
IN
VDANO
„PESNIK“
◆
JEZUS
BLAGOSLOVI
◆

„Veselje Gospodovo nam ostane tudi v neuspehih“

Dr. Gregorij Rožman

33 začetnic izraža posvetilo:

V

VEDROST

TISTIM

KI

VSE

TRIPIJO

Z

JEZUSOM

Č. g. Vladimiru Kosu se zahvaljujem, da je dovolil objavo speva „Velika rešitvenost“. Upan, da smem objaviti opombi, ki mi je prišel na preglede rokopisa:

P. S. I - 6/7. julija 1978: popravke sem iznesel na stroškovno objavo v AMK.
P. S. II - popravih po 24 letih razmišljanja, da mi zdi „mojo takratno okornost, da bi s pravo besede gradil dušice pesniškega sveta.“

V. Kos, Tokyo

Pri ureditvi besedila sem sledil - kolikor je mogoče - pri velikosti koledarja - rokopisu, v katerem je besedilo na najnižih straneh beležnice. Brednik

Večerni mir v večerni katedrali.
 Ko luč pred Tabernakljem slaje sveti
 in bolj se v molk
 ostrost oblik zgubi.
 Nekje prav daleč
 čas drdra nemirni
 v novemberskih meglà
 zamótanost.
 Od zlatih ros
 še dolgo okna tlijo
 v ápsidnem koncu svetá.

Večer srcá.
 Ko trpki dan utone v dlani,
 potégnjeni čez trud obraza,
 čez hrepenenja strast,
 čez ost vprašanj.
 In - Bog je blizu
 v tisti sveti ječi!
 Od sanj Drugačen.
 Večji.
 Sílnejši.
 In bolj - Ljubeči.
 Strašno bolj Skrivnosten
 v molku ponižnih stvari.

Enaka bitja trgajo si čas.
Iznova v živem dnu se žalost vzdrami,
in kot s strahu
pred polnim pozabljenjem
zareže v mir
razpne z ostjo spominov
obokov slog
in
pozno luč v omami.
Kakó naénkrat
sam je, divje sam
bivši poslanec Matjaž.

Devet izgnanih let!
Deset Kalvarij.
V špitalski zemlji žena s punčko spi -
(porod na begu, s tifusom v baraki)
nekjé pri Celju sin leži zaklan -
v arhiv prodan se drobni narod
klati,
pravice lačen
v svetu sitih vlad.
Ples kontinentov še traja.

Roké so vonj po svežem terpentinu
(Matjaž je letos v lesni tvornici).

Oboki: mraz.

Svetilke: zapuščenost.

In čas, ah, čas:

brezdanje mračnosti,

ki varuje

tvar

ogabno

deklamira

svoj strastni spev

o vseh stvari slučajju.

Bog

na oltarju

molči.

Oko, ki vidi,
trepet pred breznom.
Uho, ki čuje,
išče zvok besede.
Srce, ki ljubi,
grize lasten led.
Od dna do dna
se mrtvi krik razlega,
ki zanj ni črk
in
ne zdravilne vede -
življenja vik po živi Večnosti!
„Jezus!
Usmili se me!“

Smaragden lesk pronica v prste spete,
 z močjo,
 ki boža,
 noč oči razklepa,
 nemir, nered
 se v laž spreminjajo - - -
 Matjaž strmi:
 nekje prav daleč nihajo časi,
 okna zgublajo brezbriznost,
 stebri se vbočijo v natančen lok.
 On
 na stopnicah stoji.

Takó poznan,
 vendàr
 tako Drugačen.
 Tako preprost.
 In bolj čez vse
 Mogočen
 in
 Več
 od src zaljubljenih želja
 in
 Več
 kot last zlata, kot slast gospostva.
 Svoboda,
 Mir,
 Skrivnost zapovedi.
 Glej, vse stvari so manjše, manjše,
 majhne:
 Človek in Bog se smehlja.

Trpljenja znamenja goré v zapestjih,
v srcé Matjaževo goré veselo;
ne žgo; ne trgajo;
oh, ne bolijo!
Le
trkajo ob težki zid strahu
in prosijo za dobro pot Bogu
Ubitemu,
Nesmrtnemu,
Trpečemu
v žilah trpečih sinov.

In kakor s sanj zbujen
Matjaž se zdrzne
v pregrenki čut zarezanih krivic,
v presilen klic po sladkem maščevanju!
Gospod je tu -
Upornik hlapčevanju,
Življenja sreče Novi Kladiivar,
Rušilec ječ in polbogov nasilja, -
vernim
trkačem
Vratar

„Slovenska tla,
Gospod,
Tvoj dar Slovencem!
Svobode last:
človeka rodni kras!
Slovenski jezik
naših duš beseda!
Gospod, Ti veš.
Takó si nas ustvaril,
takó odrešil
v Svojo večjo čast!
Hudič
sovraži s svojimi nam srečo,
božje odlomke zemlje.“

Trpljenja pot, za kratek hip
končana, je znova polna
naših romarjev,
ki vlačijo verige
lastnih bratov!
Teh spev poznaš
o zemeljskih bogovih,
ko sebe molijo
in
svet gradijo
s pestjó v nebo, v še vernega obraz.
Brata ubogega
Brat.

I zgnanci smo:
 svetovnih cest nadlega,
 politikov zadrega,
 minus borze,
 bacilov plen,
 umiranje števil -
 Gospod, usmili se!
 Težki so krizi
 in
 vsak boli s peklino nevstajenja -
 Gospod, če hočeš...
 Hoti,
 Človek - Bog!
 Tvoji smo -
 duša in
 kri.“

M atjaž strmi v Gospodov lep obraz.
 Potem v Srce,
 pod haljo čisto Živo,
 Utripajoče v silno Moč miru;
 a veliko rano, blaženo blestečo
 Matjaž strmi
 v ta sladki žig Ljubezni,
 ki vanj se časi
 stekajo
 skrivnostno
 s kletvijo,
 s smehom,
 s krvjo.

Kako temná nenadoma je zemlja.
 Kako visi na nemi Križ Zabiti
 v Kalvarijo,
 v Središče Zgodovin.
 Žebliji Ga sklepajo,
 odlok človeka,
 utež vročin,
 v možgane trni zlit
 in
 množic smeh
 in smeh
 v Srce vbodèn
 teh
 in še
 onih
 in
 vseh.

Iškarijoti davno starih dni.
 Odeti v kožo velikih živali,
 v rdečo svilo,
 v belih vlaken platno.
 Težaki s polj
 in
 sužnji brez oči,
 trgovci,
 pesniki
 in
 generali,
 mladenke,
 starci,
 divji velikani,
 zbrani,
 da kolnejo Križ.

Vamprijev madež tli raz lic kristjanov,
otožno lepih
v mrtvem lesku Krsta -
s polblaznim vriskom
ljubljenih strasti.
Tajivci prvih dni,
morilci Vere,
obupanci
in
hladni osvajaalci,
menihi, plemkinje okrutnih duš
molijo svoje srcē.

So-znanci naših dni,
kako hrumijo!
Znastveniki
in
goli proletarci,
lastniki družb
in
zvezde prizorišč,
kako kričijo skladbe komitejev,
kako vihtijo - izmov transparente,
celo Brezbriznih Klub
ponavlja vrišč:
„Križajmo strup domišljij!“

Enakih misli v Križ strme
zanamci.
Spoznanja čarobnih večji uživalci
in bolj vladarji skritih energij!
Armade kontinentov,
invalidi,
piloti zvezd
in
bele bolničarke,
igralci super-mest
in
delavci -
v Tragičen
zro
Doživljaj.

3.

Treh dolgih, živih ur
umiranje.
V rastočo noč samot
utripanje.
To dihanje,
ki moč kosti požira.
„Gospod!
Kako da ne znoriš od smeha
stoletij
živega okoli Križa?
Kako -
še Mater Svojo v last daruješ?
Kdo Ti povrnil bo Last?“

Resnice svit prižiga skriti stud
na dnu srca, zaljubljenega vase,
da
ranjeno
ihiti Boga Ime.
In
veruje
v prihodnje,, Svete Čase,
noseč svoj Križ
z davnine pótov
h Križu
v polnočto
svetá.

Pokore pesem množice preveva,
od včera
k Bogu sveto romajoče,
iz Milosti
rojčene v Zbor Enot.
Puščavniki
in
sužnja rimska deva
in
križarji
in
kmetje s polj grofovskih,
z mornarji novih cest,
s predicami
klanjajo Bógu glavó.

Izobčenci današnjih dni razredov,
izmozganci iz špranj polit-zaporov,
izdani v tržen kup močnejših ras
prihajajo,
z Ljubeznijo
na čelu, na prsih, v prstih.
Škofje,
mladci,
vdove,
rudarji,
častniki.
In
vriskajo:
„Bog je Ljubezen!“
„Naš Kras!“

Jaríni množic vseh plemen od jutri
se zibljejo
in
plešejo
krog Križa,
se vračajo
v skrivnostno Dno Enot.
In bolj lepot
in bolj grozot
otroci
roke podajajo za Zadnji Ples:
od bajt,
raket,
podmornic
ječ polarnih
v
večno dvorano
Nebes.

O koli Križa

svet se v Večnost suče.

Iz petih Ran curlja na tire

Kri

v Življenje, v Spravo, v Moč,

v Bogapodobnost.

In bolj se

pot

Človeku - Vzoru

bliža,

srce in um

v Parabolo sprosti

in vse stvari

v magnetni žar pritegne.

Nov

naj

premorejo

Dar.

Z dejanj telësa

spev sladak se giblje

v Srcé,

ki spet pod haljo v mrak utripa,

in

s slajšim zvokom

žubori nazaj - - - -

Matjaž strmi, skrivnost tipaje sluti:

raz strun

pripravljenih v temi zemlje,

raz strun ljubezni

vsak

svoj

spev

odpira

Vanj,

Ki Brezkončen je

Raj.

Jeklenost molk.

Večer.

Stebri.

Praznine.

Matjaž je sam. -

Rdeča luč se vrača.

Je sen umrl?

Duša trepeta v zavest resnice,

v bitja sveto sílje,

kesá se,

vriska,

moli,

sije.

Nekje na dnu ponavlja:

„Jezus, dà!“ -

Nekdo pri durih rožlja.

Elipsno tiri trámvajski bežijo.
 Megle vise v otožno luč svetilk.
 Hladno nocoj je v bajnem velemestu.
 Matjaž smehlja se v staro melodijo,
 v seznam številk,
 v pozabljena drevesa.
 Kako lepó je biti prost s seboj!
 Mesto
 pa v reko boljči.

Z zidu brez oken divja senca vstane,
vztli,
okameni v meglà zavese,
Matjaž omahne
tih
v oprani tlak.
Ljudje kriče,
bežijo,
žvižgajo kot vlak,
drviijo z mrakov v žaromete,
skrbnó se sklanjajo,
iskaje znakov.
Žrtev idejnih osvet?

7.

Ukraden hip v utripu velemesta.
In spet
se sveti večno dolga cesta,
november skriva v veje star obraz.
In zdi se
vse
končano.
Doigrano.
Luči in strehe tkejo nov prizor.
Nekje urádnik črta v vrsti tujcev
„bivši poslanec Matjaž“.

S_o-čas:

večer v kitajski celici.

Z vrhov kaplja nemirna mesečina.

Na koncu postelje sedi kristjana

in čaka jutra muk

v dlaneh molitve.

Dà, zdaj, prav zdaj

je Bog prišel v srce

in v bes skušnjav

in - v slad omahovanja -----

jutri bo vzklila

„Ne!“

Ob isti uri, v sklonjeni Ljubljani.

Tovariš Iks

ugasne cigareto in v dim strmi.

V raztrgan kolobar.

V zaljubljen vzorec v svežem miznem prtju.

Tako nocoj je vzdvomil Komisar.

Atomi vere v stranko

v mir

zgorijo

z rožno svetiljko noči.

Mordà sekunden dih pozneje. V Rio.

Peruti sreče božajo Marijo;
njen divji Pablo v cerkvi klečil
In nič ne ve,
da v daljnem velemestu
gospod Matjaž
v leseni krsti spi
in zdi se strašno mlad
med pesmijo
o Veliki Resničnosti.

Na zadnjem listu beležnice je opravičilo:
„Prosim oproščenja za enostavno obliko
in čudno pisavo.

Hvala!“

Delo msgr. Zaplotnika za raziskovanje ameriške slovenske zgodovine

Msgr. Janez Zaplotnik (1883 - 1978) je bil eden največjih zgodovinopiscev na področju ameriške slovenske zgodovine. V mnogih ozirih je bil pravi pionir na tem področju. Zapustil nam je veliko razprav, katere bodo dobro služile za temelj raziskovanja bodočim slovenskim ameriškim zgodovinarjem.

Čeprav je dobil svoj doktorat iz cerkvenega prava na The Catholic University of America v Washingtonu z disertacijo **De vicariis foraneis** (O podeželskih dekanih), napisano v latinskem jeziku,* se je vedno zanimal za udejstvovanje Slovencev v Ameriki in nam zapustil deloma v slovenščini in deloma angleščini razprave izredne važnosti za zgodovino Slovencev v Severni Ameriki. Njegove razprave v slovenščini so raztresene po **Koledarjih Ave Maria** od 1915 do 1970 v čičaškem **Novem svetu** in v predvojnih letnikih **Bogoslovnega vestnika** v Ljubljani, v angleščini pa v **Acta et Dicta**, katero je izdajala Katoliška zgodovinska družba v Št. Pavlu v sedmih zvezkih med leti 1907 do 1932, in v **The Catholic Historical Review**. Msgr. Zaplotnika so zamikali predvsem slovenski misijonarji v Ameriki, pisal pa je tudi o drugih slovenskih duhovnikih in o nekaterih drugih Slovencih.

O škofu **Frideriku Baragi** (1797-1868) je pisal leta 1930 v **Koledarju Ave Maria**, kjer je razpravljal o Baragovih

življenjepisih in nam jih ocenil. K Baragi se je povmil tudi naslednje leto v **Koledarju Ave Maria** 1931, da nam je opisal, kako so tujski sodobniki ocenili Barago. Ob približno istem času je napisal razpravo „Baraga in Smolnikar,“ objavljeno v **Bogoslovnem vestniku**.**

Poleg Barage je pokojni msgr. Zaplotnik posvetil svoje študije vsaj še dvema slovenskima škofoma v Ameriki. Eden teh je bil **Jakob Trobec** (1838-1921), škof v St. Cloud, Minn., ki je pokopan na pokopališču najstarejše slovenske naselbine pri Sv. Štefanu v Minnesoti. Članek o njem je bil objavljen v **Koledarju Ave Maria** 1923. Drugi teh škofov je bil **Janez N. Stariha** (1845-1915), prvi škof v Lead, N.D., belokranjski rojak, ki se je vmil v Ljubljano, kjer je tudi pokopan pri Sv. Križu prav pri krogu nekdanjega velikega križa, odstranjenega v letu 1945. Članek o njem je objavil v **Koledarju Ave Maria** 1966.

Veliko truda pri raziskovanju je posvetil Slovencem, ki so postali generalni vikarji ameriških škofij. Med njimi je najprej v **Koledarju Ave Maria** 1915 raziskal življenje goriškega rojaka **Johna Stibiela** (1821 - 1869), posebno zaslužnega za zahodno Pennsylvanijo. V letu 1936 je v istem koledarju opisal življenje in delo **Janeza Ev. Mozetica** (1797 - 1863), prav tako rojaka iz Goriške in zaslužnega

za škofijo Pittsburgh. O Mozetiču je napisal članek tudi v Catholic Historical Review letnik 3 (1917, strani 202-209) v angleškem jeziku.

Zadnje in eno največjih razprav pa je v Koledarju Ave Maria za leto 1970 posvetil msgr. **Jozefu Buhu** (1833-1922), neumomemu misijonarju Minnesote, pionirju slovenskega tiska v Ameriki in generalnemu vikarju škofije Duluth.

Med redovniki srečamo v Zaplotnikovich življenjepisih v prvi vrsti frančiškane, pa tudi po enega benediktinca in redemptorista. Frančiškani so pošiljali misijonarje najprej med Indijance, potem pa tudi med bele naseljence. Prvi slovenski frančiškan v Ameriki v 19. stoletju, **Ivo Levec** (1790 - 1853), zaslužen posebno za zahodno Pennsylvanijo kakor tudi za mesto in državo New York, je dobil svoj življenjepis v Koledarju Ave Maria za leto 1917. Leto popreje, v Koledarju Ave Maria za leto 1916, je dobil svoj življenjepis **Oton Skola** (1805 - 1879), Baragov naslednik v LaPointu na Madeleine Island na Gornjem jezeru, eden največjih slovenskih misijonarjev med Indijanci. Frančiškan, ki je dobil življenjepis po Zaplotnikovi zaslugi je tudi **Leo Osredkar** (1811 - 1882), misijonar v Indiani. O njem lahko beremo v Koledarju Ave Maria za leto 1925.

Izmed slovenskih benediktincev je msgr. Zaplotnik posvetil življenjepis **Severinu Grossu** (1829 - 1893) v Koledarju Ave Maria za leto 1939. Gross je bil rojen v Tržiču, prišel v Ameriko 1874, vstopil k benediktincem in je deloval v Minnesoti.

Redemptorist je postal slovenski misijonar **Jurij Reš** (1822 - 1877), rojen

v Porečah nad Velikovcem na Koroškem, v tistem delu Koroške, ki je tedaj spadal v Lavantinsko škofijo. Posvetil ga je škof Slomšek, a v letu 1854 je Baraga njega in njegovega brata Jožefa privabil v Ameriko. Jurij Reš je deloval na Long Islandu in Poughkeepsiju v državi New York, nato pa je stopil k redemptoristom v Annapolisu v državi Maryland. Umril je v isti državi v mestu Baltimore. O njem lahko beremo v Koledarju Ave Maria za leto 1937.

Dolga je vrsta drugih pomembnih slovenskih misijonarjev, katerih življenje je opisal msgr. Zaplotnik. Zanimivo je, da je bila Minnesota tista država, ki je pokojnika najbolj zamikala pri raziskovanju. To seveda ni slučajno, ampak je le logična posledica dejstva, da smo imeli v tej državi največ misijonarjev in drugih pionirjev.

Med minnesotskimi pomembnimi Slovenci srečamo v Koledarju Ave Maria za leto 1919 razpravo o nečaku misijonarja Pirca, **Jemeju Pircu** (1826 - 1896), ki pa ni bil misijonar, ampak je bil prvi Slovenec, ki je deloval v javnem življenju Minnesote in je bil izvoljen v državno zakonodajo. Bil je zanimiva in zaslužna osebnost pri gradnji Minnesote iz teritorija v državo in prvi slovenski politik v novem svetu.

V angleškem jeziku je pokojni Zaplotnik napisal razpravo o slovenskem misijonarju **Lavtižarju** (1820 - 1858) pod naslovom „Rev. Lawrence Lautishar in Minnesota“ v Acta et Dicta, zvezek VI (oktober 1934). To je življenjepis misijonarja, ki je zmrznil na Red Lake v Minnesoti, ko je šel previdet bolnega Indijanca.

Ostali Slovenci, posebno zaslužni za Minnesoto, s katerimi se je msgr. Zaplotnik posebno ukvarjal, so

naslednji: **Luka Možina** (1846 - 1882), katerega srečamo v Koledarju Ave Maria za leto 1969, **Anton Ogulin** (1862 - 1933), o katerem je pisal v Koledarju Ave Maria za leto 1957, **Janez Pavlin** (1848 - 1896), kateremu je posvetil v istem Koledarju za leto 1946, belokranjski rojak **msgr. Alojzij Plut** (1841 - 1917), katerega je počastil s člankom v Novem svetu (5. letnik, 1942), **Janez Metod Solnce** (1861 - 1915), o katerem beremo v Koledarju Ave Maria za leto 1955, **Janez Tomažević** (1841 - 1867), o katerem se poučimo v Koledarju Ave Maria za leto 1938, **Janez Tori** (1854 - 1901), katerega življenje je opisano v Koledarju Ave Maria za leto 1950, in **Janez Žužek** (1837 - 1908), kateremu je posvečen članek v Koledarju Ave Maria za leto 1949.

V minnesotsko zgodovino slovenskih bogoslovcev v Št. Pavlu spada spis v Koledarju Ave Maria 1967 „Dijaško društvo pred 75 leti.“

Pomembni Slovenci iz države Michigan, kjer lahko vključimo tudi severni Wisconsin, so bili na drugem mestu med številom njegovih življenjepisov. Poleg že omenjenih člankov o škofu Baragi in frančiškanskem misijonarju Otonu Skoli, moramo tu omeniti predvsem misijonarja **Janeza Čebulja** (1832 - 1898), kateremu je Zplotnik posvetil posebno knjižico.*** K Čebulju se je povmil še pozneje, ko je v Koledarju Ave Maria za leto 1943 opisal njegov obisk domovine.

V veliki meri spada v zgodovino Michigana tudi ribniški rojak **Andrej Andolšek** (1827 - 1882), o katerem beremo v Ave Maria koledarju za leto 1918. Med najpomembnejše Slovence

v Michiganu v 20. stoletju pa, vsekakor spada **msgr. Anton Ivan Rezek** (1867 - 1946), avtor monumentalnega dela o zgodovini marquetteške škofije, katerega življenjepis lahko beremo v Koledarju Ave Maria za leto 1956. Poleg teh najdemo med Zplotnikovimi spisi še življenjepis **Jurija Godca** v 6. letniku (1943) chicaškega Novega sveta.

Iz države New York najdemo med Zplotnikovimi razpravami posebno še dva pomembna Slovence: slovenskega Korošca **Jožefa Reša** (1819 - 1884), rodnega brata že omenjenega redemptorista Jurija Reša, in **Johna Tancerja** (1820 - 1892), rojaka iz Poljčan na Štajerskem, ki je deloval predvsem v Brooklynu. Opis življenja prvega najdemo v Ave Maria koledarju za leto 1920, drugega v istem koledarju za leto 1926.

Posebno pomemben na področju države Indiana je bil poleg že omenjenega frančiškana Leo Osredkarja tudi **Jožef Bevc** (1815 - 1882), čigar življenje nam je msgr. Zplotnik opisal v Koledarju Ave Maria za leto 1924.

Za državo Pennsylvania pomembna generalna vikarja Stibiela in Mozetiča smo že omenili. Za področje Pennsylvanije pa najdemo v Koledarju Ave Maria za leto 1919 opis življenja **Andreja Skopca** (1802 - 1887), posebno pomembnega za severozahodno področje te države.

V precejšnji meri spada v Pennsylvanijo tudi nesrečni čudak kamniški rojak **Andrej Bemard Smolnikar** (1795 - 1869), s katerim se je msgr. Zplotnik ukvarjal v Koledarju Ave Maria za leto 1927 in ponovno v istem koledarju za leto 1947. Z njim in

njegovo usodo se je ukvarjal tudi v že omenjeni razpravi „Baraga in Smolnikar“ v Bogoslovnem vestniku.

Prav tako je msgr. Zaplotnik v Koledarju Ave Maria za leto 1918 opisal problem Baragove sestre **Antonije pl. Hoeffem** (1803 - 1871), ki je tudi nekaj časa preživela v Philadelphiji. Ta članek je podoben njegovemu angleškemu članku o njej v The Catholic Historical Review (letnik 2, 1916, strani 359 - 361). Predvsem naj bi bil odgovor na zgodovinsko neresnične podatke v članku „Lady. Antoinette von Hoeffem“, ki je izšel v Michigan historical collections letnik 39 (1915), na straneh 221-224 izpod peresa F.A. O'Brien-a.

V zgodovino Slovencev v Kaliforniji je msgr. Zaplotnik posegel z življenjepisom **Petra Josipa Jerama** (1857 - 1897)

v Koledarju Ave Maria za leto 1958. Jeram ni samo znan kot pisec angleško-slovenske slovnice, ampak predvsem kot organizator tako imenovane Rajske doline v Mendocino County v Kaliforniji, ki pa ravno zaradi kolektivistične ureditve ni uspela.

Msgr. Zaplotnik je opisal svoje lastno življenje do leta 1928 v svoji latinski knjigi. O njem pa imamo predvsem članek izpod peresa p. Huga Brena OFM „Rt. Rev. John C. Zaplotnik, J.C.D.“, ki je bil objavljen v Koledarju Ave Maria za leto 1939 na straneh 140 - 141. Osmrtnici s kratkim pregledom njegovega življenja in dela sta mu med Slovenci napisala Janez Sever v **Ameriski domovini** (12. januarja 1978) in Milena Gobec v ljubljanski **Družini** (5. februarja 1978).

* Zaplotnik, John Leo: **De vicariis foreneis** a Ioanne Leone Zaplotnik. Washingtonii, D.C., Catholica Universitas Americae, 1927. 142 str. (The Catholic University of America. Canon law studies, 47)

** Zaplotnik, Ivan, „Baraga in Smolnikar,“ **Bogoslovni vestnik**, letnik 11 (1931), str. 274 - 299.

*** Zaplotnik, Ivan L.: **Janez Čebulj, misijonar v Ameriki; življenjepisna črtica**. Groblje, Misijonišče v Grobljah, 1928. 76 str.

DOPRINOSI MSGR. ZAPLOTNIKA OBJAVLJENI V KOLEDARJIH AVE MARIA

1915

„Very Rev. John Stibel, V.G.,“ strani 83 - 93.

1916

„Rev. Oton Skola, O.F.M.,“ strani 71 - 102.

1917

„Rev. Ivo Levec, O.F.M.,“ strani 117 - 123.

1918

„Baragova sestra, gospa Antonija pl. Hoeffem,“ strani 61 - 68.

„Rev. Andrej Andolšek; životopisna črtica,“ strani 69 - 79.

1919

„Jemej Pirec; životopisna črtica,“ strani 36 - 43.

„Rev. Andrej Skopec; životopisna črtica,“ strani 69 - 78.

1920

„Rev. Jožef Reš; ob stoletnici njegovega rojstva,“ strani 26 - 36.

1923

„Škof Jakob Trobec, životopisna črtica,“ strani 30 - 59.

1924

„Very Rev. Dr. Ivanu Seliškarju k srebnemu jubileju,“ strani 36 - 39.

„Rev. Jožef Bevc, življenjepisna črtica,“ strani 77 - 83.

1925

„Rev. Leo Osredkar, O.F.M.; životopisna črtica,“ strani 97 - 102.

1926

„Rev. John Tancer,“ strani 63 - 68.

1927

„Kako je Kamničan skušal preprečiti ameriško državljansko vojsko,“ strani 105 - 116.

1930

„Nekaj podatkov k Baragovim životopisom,“ strani 60 - 80.

1931

„Nekaj podatkov k Baragovim življenjepisom,“ strani 32 - 58.

1932

„Kako so tujci ocenili Barago; dodatki k njegovim življenjepisom,“ strani 51 - 72.

1936

„Generalni vikar Janez Ev. Mozetič,“ strani 31 - 40.

1937

„Jurij Reš, misijonar v Ameriki,“ strani 133 - 156.

1938

„Janez Tomaževič, misijonar v Ameriki,“ strani 55 - 64, 248 - 253.

1939

„Very Rev. Severin Gross, O.S.B.,“ strani 52 - 64.

1943

„Čebulj poseti prvič domovino,“ strani 90 - 100.

1946

„Janez Pavlin, misijonar v Minnesoti,“ strani 93 - 101.

1947

„Kako je Kamničan snoval komunski raj v Ameriki,“ strani 115 - 127.

1949

„Janez Žužek, misijonar v Minnesoti,“ strani 88 - 106.

1950

„Janez Tori, misijonar v Minnesoti,“ strani 64 - 83.

1953

„Andrej Andolšek - misijonar v Ameriki,“ strani 74 - 93.

1955

„Janez Metod Solnce, misijonar v Minnesoti,“ strani 85 - 102.

1956

„Msgr. Anton Ivan Režek, LLD,“ strani 97 - 113.

1957

„Msgr. Anton Ogulin,“ strani 42 - 59.

1958

„Peter Josip Jeram; življenjepisna črtica,“ strani 69 - 81.

1966

„Škof Janez N. Stariha,“ strani 17 - 41.

1967

„Dijaško društvo pred 75 leti,“ strani 63 - 64.

1969

„Rev. Luka Možina,“ strani 15 - 21.

1970

„Monsinjur Franc Jožef Buh, misijonar v Minnesoti,“ strani 49 - 84.

KNJIGE NA GRMADI

(Poročila iz davnine; po vsestransko zbranih podatkih in zapiskih)

“Knjige” so bile pri Babiloncih in Asircih z gane glinaste ploščice, pri Indijcih povezani palmovi listi, Egipčani, Grki in Rimljani pa so imeli za “knjige” zvitke iz papirusa (papirus oz. papiros je vodna rastlina, iz katere so delali v starem veku, najprej v Egiptu, papir). Grki in Rimljani pa so uporabljali za “knjige” tudi skupaj zvezane voščene tablice (tabulae).

V 3. stoletju pred našim štetjem se je pojavil pagrament, (ime ima po maloazijskem mestu Pergamu, kjer so najprej izdelovali pergament, to je koženica, preprosto strojena živalska koža, tedaj namenjena za pisanje, danes pa jo uporabljajo za vezanje knjig), ki je bil pozneje v zahodnih deželah dolgo časa edina podlaga za pisanje.

S pergamentom se je udomačila tudi ravna štirioglasta oblika knjige, imenovana kodeks (to je bila zbirka lesenih ploščic, prevlečenih z voskom, na katere so pisali Rimljani). Pergament je bil zelo trajen, toda drag. Bistveno pocenitev sta prinesla šele papir, ki so ga Arabci in Kitajci že od 8. stoletja pred našim štetjem, v zahodnih deželah pa šele od 14. stoletja pred našim štetjem dalje, izdelovali, in knjigotisk, ki je omogočil hitro in množično razmnoževanje knjig.

Po tej ugodnosti so začeli posegati, razni pisatelji in znanstveniki ter začeli obširno opisovati teoretične iznajdbe in zamisli.

Leta 1600 je dominikanski menih Giordano Bruno, živ zgorel na Piazzii

del Siore v Rimu, potem ko so ga njegovi sobratje obsodili kot heretika. Ves njegov zločin je bil v eni izmed njegovih knjig. Zapisal je namreč, da je v vesolju brez števila sonc in planetov, ki se sučejo okrog njih. Dodal je tudi, da utegnejo biti nekateri teh svetov naseljeni. Dandanes vemo, da je imel prav; v vesolju iščemo samo še življenje. Sicer pa so stari Grki že pred dva tisoč leta verjeli v mnoštvo naseljenih svetov. Anaksimenes je zelo razočaral Aleksandra Velikega, ko mu je povedal, da je namreč osvojil samo en svet, medtem ko so v neskončnosti vesolja še mnogi drugi svetovi. Tudi Metrodotus je bil prepričan, da naša zemlja ni edini naseljeni planet. Anaksagoras je pisal o “drugih zemljah” v vesolju. Pred Grki pa so bili še drugi istega mnenja.

Pred koncem šestnajstega stoletja Evropejci niso poznali ne vilice, ne žlic na svojih jedilnih mizah. Prebivalci srednje Amerike pa so poznali ta pribor tisoč let pred prihodom Corteza. In stari Egipčani so rabili žlice že tri tisoč let pred našim štetjem. Aztek Montezuma je stopal dobesedno po zlatu - njegovi sandali so imeli zlate podplate.

Templji Inkov v bližini Lime, so bili grajeni z zlatimi žebli.

V Peruju so si Pizzaro in njegovi nasilneži podkovali svoje konje s srebrom domačinov... Vsa znamenja kažejo, da je bilo že zdavnaj tudi nekaj takega, kot je zlata ali srebrna doba znanosti. O tem bi mnogo več vedeli, če ne bi nestrpneži v pre-

teklosti tekmovali v uničenju spomenikov starih civilizacij; trn v peti jim je bilo predvsem pisano izročilo.

Tako je za vedno izginila znamenita Pizistratova zbirka v Atenah, tako je bila uničena knjižnica papirusov v Memfisu. S knjižnico v Pergamusu smo izgubili 200.000 naslovov, v Kartagi je zgorelo okrog pol milijona knjig, v aleksandrijski knjižnici je bilo 700.000 nenadomestljivih zvitkov. Pisani kulturni zapuščini se ni nič bolje godilo v Aziji.

Knjige so gorele leta 213 pred našim štetjem pod kitajskim cesarjem Čim Ši Hwan-tijem. V Evropi je divjala "sveta inkvizicija" knjig, ki jih je uničila, sploh ni mogoče prešteti. Leta 1549 je fanatični menih Diego de Landa, odkril veliko knjižnico rokopisov Indijancev Majev v Mehiki. Velel je zažgati vse to "praznoverje in hudičeve mahinacije", čeprav ni vedel, kaj je v njih. Ko se je malo postaral in je postal škof, se je skesal svojega barbarskega početja. Začel je izkati rokopise Majev, vendar brez uspeha. Obstoja izročilo, da so Asteki skrili svojo pisano zgodovino pred zagrizenimi in slepimo osvajalci.

Kulturni zgodovinarji in znanstveniki se sedaj trudijo, da bi ponovno odkrili dogodke iz naše davnine. Pomagajo jim razne legende, miti in podobno ljudsko izročilo. Jezik je na tem področju sicer simboličen in alegoričen, vendar nikakor ni nerazumljiv. Pred sto leti ga ni bilo človeka, ki bi vzel Homerjevo Ilijado in Odisejo kot zgodovinsko resnico. Heinrich Schliemann pa je potem, kakor vemo, odkril in izkopal legendarno Trojo, pa tudi Odisejevo

kupo, staro 3.600 let je našel!

RAZLAGA NEKATERIH BESED IN POJMOV:

BRUNO GIORDANO 1548 - 1600, italijanski filozof, menih.

ANAKSIMANDER 547 - 611 pred n.š. grški astronom in filozof.

ANAHXIMENES z otoka Mileta, grški filozof z druge polovice 6. stoletja, učenec Anaksimandra.

ALEKSANDER VELIKI 323 - 356 pred n.š. kralj Makedonije, zavojeval je Grčijo, perzijsko kraljestvo in Egipt; umrl je za posledicami mrzlice v BABILONU.

CORTES HERNANDO 1485 - 1547, španski raziskovalec in zavojevalec Astekov, kolonialni administrator.

PIZZARO FRANCISKO 1470 - 1541 španski raziskovalec in konkvistador.

PISISTRATUS 525 - 605 pred Kr. atenski tiran.

PERGAMOS, grško mesto v zahodni Mali Aziji, sedež helenističnega kraljestva v času rodovine Attalidov; na tem mestu stoji sedanje moderno mesto Bergama.

KARTAGINA, Carthage - staro-davno mesto in država na severni obali Afrike, 9 milj severovzhodno od današnjega Tunisa; bil je sedež pomorske sile, ki je dominirala na zadnem delu Sredozemskega morja, dokler jih niso premagali Rimljani v 2. stoletju pred n.š.

SCHLIEMANN HEINRICH 1822 - 1890, izkopal ostanke Troje in Miken, nemški arheolog.

HOMER, grški epski pesnik, avtor epov Ilijade (Illias, latinska beseda za Trojo) in Odiseja (dogodivščine trojanskega junaka Odiseja).

Nadaljevanje na naslednji strani spodaj

SLOVO

Pozno popoldan je. Sonce se že nagiba k zatonu in skoraj se bo dotaknilo gričev za vasjo. Tiho stopa mladi fant po gozdni stezi. Sam je, čisto sam; le šum visokih bukovih krošenj, ki se ponosno vspenjajo kvišku, ga spremlja. Ustavi se šele na obronku velike jase. Od tu se prek borovcev ozre na vas pod seboj.

Oko mu ostane na majhnih, z rožami okrašenih kmečkih oknih. Kdaj pa kdaj se v šipah za rožami zasvetijo zadnji žarki zahajajočega sonca. Tako prijazna se mu zde ta okna in znana. Le kako ne, sa je za njimi preživel svoja otroška leta! Gleda jih in zdi se mu, da je to najlepša podoba, kar jih je kdajkoli videl.

Sonce je zašlo in v gozd že lega prvi mrak. Še zmeraj stoji in gleda. S pogledom boža vinograde in zidanice raztresene po okoliških hribih. Iz zamaknjenosti ga zdrami šele vaški zvon iz doline, ki oznanja večernico. Saj res, domov moram! Jutri namreč pojde v mesto. Toliko je že slišal praviti o njem, da se odhoda že prav veseli. Pravzaprav se bolj veseli šole, ki jo bo tam obiskoval. Ko je izvedel, da bo smel v mestu nadaljevati šolanje,

je postal zelo ponosen. Prijatelji in znanci iz vasi mu zavidajo, nekateri pa ga že sedaj imenujejo bahača.

Počasi stopa proti domu. Od nekje se sliši mukanje živine, ki se vrača s paše. Sedaj se v vasi že prižigajo prve luči. Ta popoldan in zvečer je njemu in vse okoli njega resnično nekaj novega, veliko lepšega kot kdajkoli prej. Nenadoma ga prešine misel: kdaj se bo zopet vmil; ali se bo sploh kdaj še vmil; je to slovo?

SREČANJE

Trap, trap, trap, in spet trap, trap, so udarjala kolesa vagonov. Vlak je drvel v hladno jutro. Zgodaj je bilo in sonce še ni vzšlo. Ni mu bilo dolgčas. Zaposlen je bil z mislijo na srečanje z mestom. Čim bolj se je vlak bližal mestu, bolj je rastel v njemu nemir.

Na eni izmed postaj je vstopila starejša ženska s precej veliko košaro. Očitno je bila kmetica, ki je bila namenjena na trg prodajati zelenjavo. Plašno je prisedla v njegov kupe. Čez čas, ko se je malce ogrela od jutranjega hladu, ga je z nezaupanjem vprašala: „Kam pa mladi mož?“ Vprašanje ga je malce presenetilo. „V mesto,

Nadaljevanje s prejšnje strani

TROJA, latinsko *illium*, staro-davno mesto v zahodni Mali Aziji, prizorišče trojanske vojne, pred-zgodovinska desetletna vojna med Trojo in konfederiranimi Grki. Zaključila se je s požigom Troje, vzrok je bila ugrabitev špartanske kraljice Helene, ki jo je ugrabil

trojanski princ Paris. Po omenjeni zgodbi so se Grki skrili za ta namen in prevaro v velikega izdelanega lesenega konja, ki so ga potem pod pritvezo dobre volje podarili Troji; nič hudega sluteči kaj je v njem, veseli nad takim darom in dobro voljo, so vojaki pili v noč.

študirat!“ Te besede je izgovoril tako ponosno, da se je samemu sebi zdel imeniten. „To pa ni kar tako. Veste, mesto je veliko in polno je tujih ljudi. Drugače je tam kot pri nas na deželi. Drugi kraji, drugi običaji. Ljudje niso tako prijazni!“ „Oh, dajte no, saj ni tako hudo,“ se je brž domislil. „Sem že bil v mestu.“ Drobna ženica je le zkomignila z rameni. Nato sva ostala tiho vse do končne postaje.

Ko je vlak ustavil, je s kovčkom v roki odhitel po peronu proti izhodu. Zunaj je stopil na pločnik ter se neodločeno odpravil proti središču mesta. Z okornim korakom je stopal po trdem tlaku. Mesto je bilo še zavito v meglo. Visoke hiše so kot zevajoča žrela zrle v njega. Radovedno se je oziral naokoli, a to mesto, ki si ga je v mislih tako lepo predstavljal, mu je bilo vedno manj všeč. Vse se mu je zdelo tako sivo, surovo in trdo. Nenadoma se je zavedel, da pravzaprav ne ve, kot in kam naj gre. Ozrl se je naprej in nazaj, da bi morda le srečal koga in povprašal za pot oz. za nasvet. Po pločniku mu je nasproti prihajala mlada dama. Odločil se je prositi jo za nasvet. „Oprostite“, je začel, ko je bila še kakšen korak pred njim, „bi mi lahko...“ Dama se je ustavila, ga zviška pogledala in se zlobno nasmehnila. V trenutku je postal tako zmeden, da iz sebe ni spravil niti besede več. Take dame še ni videl. Resda so v vasi imeli nekaj lepih deklet pa vendarle tale tukaj... Lase je imela napravljene v sračje gnezdo, za obraz in oči pa se mu je zdelo, da ju je imel v obdelavi kakšen nevešči pleskarski vajenec! Ker pač sam ni nadaljeval, je zažgolela dama: „Kaj pa bi rad, fantič - želiš biti 'frajer'? Poglej se, kakšen

si; saj si pravi kmetavz!“ Glasno hihatajoč se je odpravila dalje. Ni manjkalo dosti pa bi se sesedel na svoj leseni kovček. Spomnil se je na sopotnico v vlaku: ženica je imela prav!

S še okornejšim korakom je ves zardel in jezen nadaljeval pot. Veliki, napol prazni kovček, je postajal vse težji in vedno bolj mu je bil odveč

BOLEČINA

Velika in težka hrastova vrata so gledala na ulico. Nad njimi je bilo s črnimi črkami napisano „Gimnazija“. Tu in tam sta skozi vrata izginila kakšen fant ali deklica. „To je torej tista šola, kjer si bo pridobil učenost,“ je skoraj preplašeno govoril samemu sebi. Velika vrata, črni napis in sploh vse je napravilo na njega velik vtis. Ko je stopil skozi zevajočo odprtino mu je srce nemirno razbijalo.

Sedel je v zadnjo klopi, kajti spredaj, bliže širokemu katedru, je posedla „mestna gospoda“. To mu je bilo prav, saj tako ali tako ni nikogar poznal. V klopi je bil sam. Ni se še dobro usedel ter pogledal okoli sebe, ko je v razred stopila dolga in suha ženska v črnem plašču. Njen obraz je bil videti strog, roke pa kar pripravne za deljenje zausnic. Bila je profesorica. Ko je odložila svojo knjigo na kateder, je pričela govoriti. Govorila je o šolskem redu, o nakupu učnih pripomočkov in končno hotela, da se ji predstavimo, kdo in od kod smo. Vsa mestna gospoda je s ponosom povedala svoja imena in to: iz kakšne družine so prišli. Zadnji je bil na vrsti on. Ko je povecal, da je z dežele, pravzaprav s kmetov, se je ves razred zakrohotal. Profesorica sicer ničesar ni rekla, a ga je prezirljivo pogledala od nog do

glave. Sram ga je bilo in brž je sedel. Potem je še povedala, da nas bo učila slovenski jezik. Nazadnje nas je začela spraševati, ker je hotela vedeti, koliko kdo zna. Tudi on je prišel na vrsto. Ni vedel kaj mu je bilo, a v trenutku je pozabil na vse in ni znal odgovoriti. Profesorica ga je že v drugo prezirljivo premerila in siknila v njega: „Za vas bi bilo bolje, da bi ostali na kmetih in pasli krave!“

Ni vedel, kako je minil tisti dan, vedel pa je, da bo ostal pri profesorici črno zapisan. Pa tudi mestna gospoda ga je prezirala. To mu je bilo še najhuje. Ker je bil z dežele, ni imel prijateljev.

Minilo je nekaj tednov in že so pri slovenskem jeziku prvič pisali šolsko nalogo. Naslov naloge je bil „Moj najboljši prijatelj“. Pisal je vse, kar mu je tedaj prišlo na misel. Moj najboljši prijatelj je bila knjiga. Že naslednji dan je profesorica prinesla naše pisanje v popravo. Naštela je napake, grajala nezanimivo vsebino in nazadnje povedala še ocene. Bila je ena petica, nekaj štiric, precej trojk, največ pa zadostnih in nezadostnih ocen. Sam se je sprijaznil z enico, vendar je v sebi še upal na dvojko.

„Zdaj bom prebrala najboljšo nalogo, ki je edina zaslužila petico!“ je dejala profesorica. Vsi so se ozrli po največjih hvaležih v razredu, ki so bahasko dvigovali glave. Za njega se nihče ni zmenil. Profesorica pa je brala: „Moj najboljši prijatelj je knjiga. Spremlja me skoraj povsod, kamor grem. Najraje je vzamem s seboj na pašo. A to moje prijateljstvo s knjigo je soseda že marsikdaj močno razjezilo, saj so mu krave prav zaradi tega prijateljstva često ušle na njihovo deteljo...“

Skoraj ni mogel verjeti, kajti, naloga, ki jo je brala profesorica, je bila njegova. Sklonil se je naprej, da bi se takoj ne izdal. Iz oči sta mu na robato leseno klop padli grenki solzi.

* * *

SKOPULJA

Na prijaznem gričku na koncu vasi je stala nizka kmečka hišica. Tu je živela že stara Krulčeva mati s sinim Lojzetom. Dokler je bil Lojze še otrok, sta se seveda dobro razumela. Ko pa se je vmil od vojakov ter želel pripeljati k hiši nevesto, pa materi ni bili nič kaj po volji. Hotela ga je prepričati, da mu namreč ona, kot mati, dobro gospodinji, da se mu ni treba ženiti.

Toda Lojze je vedel, da mu ljubezni Zorčeve Rezike, mati ne more nadomestiti. Po dolgem pregovarjanju in prošnjah se je mati le podala, da sta namreč z Lojzetom odšla na sodišče, kjer mu je prepisala hišo in malo kmetijo, sebi pa izgovorila obilen preužitek. Sedaj ko je bil Lojze gospodar, je kmalu Rezika postala njegova žena.

Rezika je bila dobra in mimega značaja. V Kragulčevo hišo je prišla z iskreno ljubeznijo do Lojzeta in s trdnim upanjem, da si bo z ljubeznijo in dobroto počasi z prizadevanjem, le pridobila tudi materino srce. Toda to upanje jo je varalo. Mati jo je tajno in javno sovražila ter zaničevala. Nista si ravno prepirali, kajti Rezika je molčala, četudi ji je mati delala krivico; iskala je utehe pri ljubečem možu in sinčku Slavku.

Ko se je družinica pomnožila, pa mala zemlja ni več dajala zadosti kruha

in Lojze se je odločil, da gre z drugimi tovariši za zaslužkom. Podirali so drevje, hraste za železniške pragove. Lojze je bil pri delu zamišljen in prepozno je opazil, da se mogočno drevo že nagiba, padlo je ter ga pokopalo pod seboj. Njegovi sodelavci so ga pripeljali domov mrtvega. Toda mati, tudi sedaj ni imela usmiljenja za ubogo mlado vdovo. „Ti si kriva njegove smrti, ker ko bi ne bila ti prišla k hiši, bi mu ne bilo treba po svetu za zaslužkom,“ ji je pogosto očitala.

Rezika se ni menila za vse materino zbadanje, kajti vedela je, da mora živeti, živeti za sinčka. Delala je od jutra do pozne noči, a brez moške pomoči je bilo težko. Najtežje je bilo namreč to, ker je mati imela izgovorjen tako velik preužitek. Rezika je dobro videla in vedela, da mati nikakor ne more toliko porabiti, toda mati je neizprosno zahtevala, da njej izplača vse: v pridelkih in v denarju, ki ga je imela tudi izgovorjenega.

Tako so minivala leta. Minilo je že 11 let, od kar je prišla Rezika v hišo. Slavko ji je sedaj že pomagal pri delu. Stara mati je hudo zbolela, čutila je, da se bliža zadnja ura. Tudi Rezika je videla, da mati ne bo več dolgo. Skrbno ji je stregla v bolezni. Neki večer ji mati naroči: „Reza, ko bom jaz umrla, tole posteljnino zažgi, ker nočem, da bi še kdo ležal na tem, kjer jaz umiram“. Rezika je malo otožno pogledala še dobro ohranjeno posteljnino, kajti, škoda se ji je zdelo, a je odgovorila: „Bom, ker vi tako hočete.“

Takrat na kmetih še ni bilo žimnic, ljudje so ležali na blazinah, napolnjenih s koruznim ličkanjem. Ob materini smrti so prišli sosedge, posteljo so

odnesli v ropotamico, mrtvo mater pa položili na mrtvaški oder. Dan -po pogrebu se je Rezika spomnila materinskega naročila, - naj posteljo zažge. S Slavkom sta vse naložila na samokolnico in Slavko je poprosil mamo, naj mu dovoli, da bo on sam odpeljel na bližnjo njivo, in tam zakuril.

Z žepnim nožem je prerezal blazino ter počasi stresal ličkanje na ogenj. Med ličkanjem je opazil ruto, ki jo je stara mati še v bolezni nosila na glavi. Že je hotel tudi ruto vreči na ogenj, ko se mu je zazdelo, da je v njej nekaj zavitega. Odvil je, ter ostrmel. V ruti je bil shranjen denar. Nekaj časa je začudeno gledal, potem pa je pustil vse drugo na njivi ter z najdenim zavitkom tekel domov. „Mama, mama,“ je že od daleč klical. „Poglej kaj sem našel“. Mama je vzela zavitek v roke in s trepetajočimi prsti štela lepo poravnane bankovce. Bilo je 30 bankovcev po 10 goldinarjev. Za ta denar bi takrat lahko kupila tri krave. Mama je nekaj časa gledala denar, potem pa zajokala.

Jokala je tako ginjeno, da je Slavko še ni nikoli videl tako, kajti od presenečenja se je vsa tresla. Začudeno je vprašal: „Mama, zakaj jokaš? Kaj nisi vesela, da sem našel toliko denarja?“ Otrok seveda ni razumel, da je v maminih solzah privrela na dan vsa bolečina dolgih let, ko je zaman skušala pridobiti ljubezen stare matere.

Od tedaj je že minilo veliko let. Grob stare Krulčevke je že davno prerastla trava. Slavko je padel v vojski v Galiciji. Dom na gričku je prišel v tuje roke. Toda spomin na staro SKOPULJO, ki je v tako težkih časih skrivala v postelji denar in pred smrtjo naročila, naj se postelja zažge, ker

je bolj privoščila, da denar uniči ogenj, kot pa da bi ga uživala snaha in vnuk; ta spomin na to zagrizeno skopuljo

še vedno živi v tem kraju.

Bog nas obvari takih in podobnih skopulj.

Znamenje v Trenti

FLORA

V JULIJSKIH ALPAH IN KARAVANKAH

Nadaljevanje iz AMK 1978

Triglav - severna stena

Kratice v besedilu pomenijo:

- AF - alpska flora;
- GG - gozdni grm
- GD - gozdno drevo
- GR - gozdna rastlina
- SD - sadno drevo
- PK - prinešena kultura
- TK - travniška kultura

- TC - travniška cvetlica
- TG - travniški grm
- TD - travniško drevo
- ZR - zdravilna rastlina
- ZČ - zakonsko zaščiteno
- D - drevo
- VR - vodna rastlina
- VK - vrtna kultura

Nadaljevanje iz AMK 1978:

ENCIJAN POMLADANSKI, *Gentiana verna*:
pomladanski svišč:

svišči, trajnica do 10 cm, TK, AF, pod zaščito;

april - junij, azurno modro, peterorobna zelena čaša z modrimi cvetnimi listi;

listi pakrožni ali suličasti, spodaj v listni rožici, zgoraj na stebelcu navzkriž, temno zeleni; stebelca so enocvetna, ker pa rastlina raste družno, daje videz blazinice;

raste v apnenčasti zemlji v travnišču tudi nad gozdno mejo v višini od 700 do 2300 m, najbolj pogosta pa je na planinskih pašnikih, kjer pa cvete šele konec junija.

ENCIJAN RUMENOCVETNI, *Gentiana lutea*:

svišči, trajnica do 120 cm, TK, AF, ZR;

Julij - avgust, rumeno, v venčastem socvetju, z skupaj zraščeni-
mi cvetovi nad stebelnimi listi;

listi modrikasto zeleni, nasprotni, veliki, eliptični in celorobi z rahlimi vzporednimi valovitimi rebri, ki so na spodnji strani lista žilasti;

raste po višinskih rovtih, pašnikih, kamnitih tratah, ruševju in skalovju;

kot čaj deluje podobno kot vse grenčice na želodec in ostala prebavila in jetra; pomagalo pri srčni slabosti, zoper zgage in trdovratne zapeke.

ENCIJAN VELECVETNI, *Gentiana Clusii*, Kluzijev svišč:

svišči, trajnica do 15 cm, TK, AF, pod zaščito;

junij - julij, azurno modro v velikem pokončnem zvonastem cvetu;
raste družno ali posamič na peščenih, apnenčastih tleh v vseh
Alpah po košenicah, pašnikih in v zavetju rušja vse do 2.500 m;

liste ima podobne pomladanskemu encijanu, le močnejši in večji
so;

OPOMBA: Kar se tiče zdravilnih rastlin ne moremo priporočati uporabo rastlin za zdravila in tudi ne svetujemo, da jih uporabljate kot navaja pisec. Objavili pa smo njegovo ugotovitve

kot zanimivost, čeprav so v nekaterih primerih v splošno uporabo. Z nepravilnim uporabljanjem domačih zdravil iz rastlin si je že marsikdo pripravil težave.

ob času cvetenja je podvržen množičnemu iztreblanju s svojimi privlačnimi cvetovi, ki so posebno značilni prav visoko v gorah.

FIŽOL NIZKI, *Phaseolus vulgaris* var. nanus:

stročnice; enoletnica, do 50 cm, VK;

junij - september, belo do rožnato iz dvojnimi cvetnimi odevalom;

listi trojnati, zeleni;

plod v stroku sploščeno ovalen, služi za človeško in živalsko prehrano, zato ga goje v velikih količinah v nižinskih predelih prav povsod.

FIŽOL NAVADNI, *Phaseolus vulgaris*:

stočnice, enoletnica, ovijalka do 2m. VK;

junij - september, belo, lilasto, rdeče;

listi zeleni, trojnati, jajčaste oblike;

plod v stroku raznobarven - odvisno od vrste -, služi ravno tako za človeško in živalsko prehrano; najvažnejša rastlinska vrsta za prehrano poleg žitaric in krompirja. Zato ga goje povsod.

FUKSIJA, *Fuchsia*:

svetlini, trajnica do 60 cm, VK, PK;

listi temnozeleni, srčasti, napiljeni;

pogosta rastlina v okras kmečkih domov, kjer jo goje v posodah in na oknih. Prinešena iz Severne Amerike.

GABER, *Carpinus betulus*:

breze, GD do 15 m;

maj, sivo-rjavo do rjavo zeleno, enodomne mačice;

listi jajčasto podolgasti, dvakrat napiljeni, žilasti, zeleni;

deblo običajno ovalno, ljubje temno sivo, plod rebrasti orešek;

raste v kamniti apnenčasti, ilovnati zemlji, družno z ostalim listnim drevjem ali posamezno po grmovju, povsod v Alpah in Karavankah do višine ca 1100 m;

mlade sadike često sade v žive mejo namesto plotov, včasih je bil iskan za mizarski material; znano je staro in trpežno pohištvo, posebno stare mize v kotu kmeških domačij so bile izdelane iz gabra in večkrat z okraski, z narodnimi motivi, ki predstavljajo veliko narodno umetnostno vrednost. Naj mimogrede omenim "Bohkov kot", ki ga je nekdanja premogla najbolj uboga kmečka domačija.

GABEZ NAVADNI, *Symphytum officinalis*:

arholistnica, trajnica do 100 cm, TK, ZR;

maj - avgust, umazano belo, redkeje rožnato, vijolčasto, ozki zvonasti, v socvetju zalistja zgornjih listov;

listi pritlični pecljasti, jezičasti in kosmati, stebelni nasprotni,

povešeni h koreniki v obliki žleba - dovajajo vodo koreniki - temno-zeleni, celorobi, dlakavi, sočni;

korenina je globoka, vretenasta, razrasla, črna na zunaj, znotraj bela in sluzasta z okusom po začimbah in kafri;

presna ali posušena v čaju zmanjšuje krvni pritisk, obnavlja pri kostnih prelomih, pri črevesnih in želodčnih razjedah;

raste povsod v grmovju, vlažnih travnikih, ob poteh do višine ca 1000 m; na rovtih v Vratih jo je še zaslediti.

GADOVEC NAVADNI, *Echium vulgare*:

arholistnica, trajnica, do 60 cm, TK, AF;

junij - september, sprva rdeče, pozneje svetlo modro obarvano;

listi pritlehni jajčasti, na stebelu suličasti, svetlo zeleni, steblo in listi, dlakavi, rahlo bodeči; cvet se razvije proti vrhu stebela, v zalistju manjših listov, združenih v cvetne svaljke;

raste na suhih kamenitih tleh, tudi na ilovnati zemlji, na meliščih, ob grmovju, produ in ob poteh v nižini, vse do višine ca 1800 m.

GLADEŽ TRNASTI, *Ononis spinosa*:

metuljnica, polgrnič do 60 cm, TK, plevel, ZR, AF;

junij - september, rdeče, rožnato ali belo, v rahlem grozdu z metuljastim cvetom;

listi zeleni, suličasti, spodnji pecljati, gornji sedeči, srhkodlaki; steblo votlo, pokončno, vejnato z dolgimi trnji, korenina kratka in debela, ima duh po kozah;

čaj iz korenike za izločanje seča, pri vodenici in kamnih mehurja.

GLADIŠNIK, *Agrimonia eupatoria*:

rožnice, trajna zel, do 80 cm, TK, ZR;

junij - avgust, rumeno v grozdnatem razcvetju, cvetovi zvezdasti;

listi li-opernati, zeleni, podolgasto suličasti, srhkodlakavi;

steblo pokončno, okroglo, dlakavo in proti vrhu vejnato;

raste po grmovju in obronkih gozdov, po sončnih mejah, ob plotovih, do višine ca 900 m;

kot čaj za izboljšavo jeter in žolča.

GLAVINEC ALPSKI, *Centaurea montana*:

košarnice, trajnica do 50 cm, TK, AF;

julija, nebesnomodri, do vijolčasto pri cvetni glavic;

listi primerjalno sedeči in razvrščeni po stebelu, suličasti, temno zeleni, z ovojčki obdani cvetni koški, vsebujejo le cevaste cvetove, lilaste in svetlo modre za vabo žuželkam;

raste po ilovnatih meliščih v pogorju Škrlatice, oz. tal, ki vsebuje vsaj nekaj železne rude; ca 2000 m.

GLAVINEC MODRI, *Centaurea cyanus*:
košarnice, trajnica, do 49 cm, TK, AF;
julija, modro do rožnato pri cvetni glavici;
listi kot pri alpskem glavincu, le da so svetlejši - verjetno radi
tal, imajo pa daljše peclje;
raste na peščeni zemlji, apnenčasti, do višine ca 1500 m, redok.

GLAVINEC TRAVNIŠKI, *Centaurea iacea*:
košarnice, trajnica do 65 cm, TK;
junij - julij, vijolčasto rdeče;
listi temno zeleni, bolj poudarjeni kot pri gornjih;
zelo vztrajna rastlina naših nižinskih pašnikov in travnikov, sega
do višine ca 1000 m.

GLISTOVNICA, *Dryopteris filix mas*:
praproti, trajnica 100 cm, GR, AF, ZR;
junij - avgust, se razmnožuje s trosi;
listi mladi svetlozeleni, zaviti in mehki, lističi deljeni v krpice,
nazobčane, ki nosijo na spodnji strani trose v dveh redih;
tik pod površino zemlje močno in mesnato;
korenine dolge, nitasta vlakna;
raste po gozdovih, v senci, ob gorskih potokih in izvirih vse do
višine 1400 m;
rastlina je strupena, vsebuje filicin in filmaren, ki hromi
črevesne zajedalce, uporablja se samo farmacevtsko pripravljena.
Njej popolnoma podobna je podborka, *Athyrium filix femina*;
brez zdravilnega učinka, svetlejša, podolgovata trsišča, korenino
zlahka prerežemo, kar pri glistovnici ni mogoče.

GLOG, *Crataegus oxycantha*, beli trn:
maj - junij, belo v pokončnih mnogocvetnih češuljah z golim
pecljem;
listi temnozeleni, podobni hrastovim, tri ali peterokrpi, rombasti,
okroglasti ali narobe jajčasti, peclji žlebičkasti na spodnji strani,
svetlo modrikasto zelene barve;
steblo pokončno, plog jajčast, temno škrlatno rdeč, lubje pepelnato
sivo;
raste po redkih gozdovih in njihovih robovih, med grmovjem in
skalovjem do višine ca 1800 m;
kot čaj iz cvetov in listja za uravnavanje krvnega pritiska, proti
utrujenosti; istotako plodovi, ki se nabirajo po prvi slani, ko so
dozoreli;
tega kakor ostale gloge uporabljajo za žive meje in za lepotne
nasade v parkih.

GLIVE, plesni in sneti:

stvarno so zajedavke, ki se pojavljajo povsod, kjerkoli imajo ugodne pogoje, brez ozira na višinske razlike, odvisne samo od trajnih klimatskih razmer, stalno se menjajoča sončna svetloba in suh zrak jim ne prijata, zato se v takih mestih ne vgnezdijo, ko pa se, jih ni več moč pregnati.

ČOPIČASTA PLESEN, *Penicillium crustaceum*:

sivozelene barve, vgnezdi se na starem, vlažnem kruhu, usnju, vkuhanem sadju, ki ni pravilno vkuhan in še toplo vloženo, ter drugih organskih snoveh, ki so v razkroju.

GLAVIČASTA PLESEN, *Mucor mucedo*:

izrazito sive barve, pojavlja se predvsem na živilih, podobna pajčevini.

GLIVA DRVOJEDKA, *Merulius lacrimans*:

hišna goba, lesna uničevalka, ki napade rezan in tesan stavbni les, bodisi na prostem ali v zaprtih prostorih, ki so zatohli ali slabo zračeni in brez sončne svetlobe.

Ta goba je popolnoma uničila lovsko koč v Vratih vrh Črelovca; zgradili so jo Nemci in imenovali "Hubertushütte"; podrli so jo leta 1952. Les takih stavb je neuporaben in ga je treba sežgati, ker se z njim prenaša gliva na zdrav les, ki nima zadostne kemične ali klimatske zaščite.

KROMPIRJEVA GLIVA, *Phytophthora infestans*:

najde ugodna tla na listju in na gomoljih, s katerimi se tudi prenaša.

PRAŠNA SNET, *Ustilago carbo*:

se pojavlja na ovsu in ječmenu, na klasju.

PROSENA SNET, *Ustilago Destruens*:

pojavlja se na klasju in steblih prosa.

SMRDLJIVA SNET, *Tilletia tritici*:

pojavlja se že na posevku, posebno na klasju pšenice.

TRAVNA RJA, *Puccinia graminis*:

na steblih in listih žita v obliki rjavih lis.

TURŠČNIČNA SNET, *Ustilago maydis*:

na steblih v višini klasa, preprečuje nadaljno rast, poleg tega pa okuža sosedno rast, katere seme okuži.

GOBE:

Zaslužijo posebno obdelavo, ker bi se med ostalimi imeni rastlin praktično porazgubile. Upoštevati je treba, da so gobe razširjene prav povsod, kjer so za to dani biološki pogoji za njihovo rast, geološka sestava tal in lega ter nazadnje tudi klimatske razmere. Upošteva je gornje pogoje je jasno, da se rastišča selijo, odmirajo in ponovno pojavljajo zdaj tu zdaj tam; zato ne navajam krajev, kjer sem jih opazil.

Nas zanima predvsem uporabnost le teh, saj igrajo v človeški prehrani pomembno vlogo. Praktično jih delimo v tri vrste:

v užitne - znak U

pogojno užitne - znak O

neužitne, strupene - znak X

Na splošno pa velja pravilo; nabirajmo gobe, ki jih poznamo, predvsem pa ne nabirajmo starih ali nepoznanih, saj lahko škodujemo predvsem sebi in pa podrasti!

BELA GRIVA - *Ramaria cristata* - O - povsod na robovih gozdov, avgust, oktober.

BELA MUŠNICA - *Amanita verna* - X - redka, listnat vlažen gozd, redkeje iglast ob robu, na apnencu; maj, junij.

BELKASTA LISIČKA - *Cantharellus cibarius, albidus* - O - na travišču zapuščenih terenov, skupinsko; junij, oktober.

BELORJAVA KOLOBARNICA - *Tricholoma albobruneum* - O - skupinsko v iglastem gozdu, pod bori; september, oktober.

BETIČASTA PRAŠNICA - *Lycoperdon perlotum* - X - pusti, ilovnati tereni s traviščem; maj - november.

BLEDA GRIVA - *Ramaria pallida* - X - peščena, pusta, gozdna tla; avgust - september.

BRADATA GOBA - *Hericiium ceralloides* - X - na dalj časa zloženih, trohnečih bukovih štorih; avgust, oktober.

BOROV GLIVEC - *Sparassis crispa* - U - na borovcih v gozdu, avgust - september.

BOROV LUKNJIČAR - *Phacolus scheinitzii* - X - okoli borov ali čokov; september, sicer skozi vse leto.

BUKOVA OSTRIGA - *Pleurotus ostreatus* - X - stare bukve in čoki, včasih suha za okras; raste vse leto.

CITRONASTA VLAŽNICA - *Hygorocybe obrussea* - X - vlažni višinski tereni, dvožlebast, zaviti koci; september, oktober; redka.

ČEBULARKA - *Tricholoma colossus* - X - peščeni borovi gozdovi, suhi; september - november.

ČESNOVKA - *Marasimius scorodoni* - U - po dežju, svetlo, gnojeno, listnato, ilovnato travišče; junij - oktober.

ČOKASTA LISIČKA - *Neurophyllum clavatum* - U - apnena podlaga bukovega gozda, v šopih, redka, julij, oktober.

ČRNA TROBENTA - *Craterellus cornucopioides* - O - okoli belega gabra, hrasta v skupinah; avgust - november.

ČRNIKASTA GOLOBICA - *Russula nigricans* - X - pod bukvo, hrastom, tudi v skupini; avgust - november.

DEBELONOŽKA NAGUBANA, ČOKOLADNA - *Cortinarius praestans* - U - manjše skupine v listnatem, apnenčastem gozdu; pozna jesen.

DEŽNIKARICA - *Macrolopieta procera* - U - med praprotjo in travo, svetli gozd; junij, november.

DIŠECA SEHNIČA - *Marasimius oreades* - U - gnojena travnišča in listnati gozd, maj - oktober.

DIVJA LISIČKA - *Hygrophoropsis aurantiaca* - X - v skupinah na gnilih čokih, možna tla; september - november.

DOLGOBETNICA - *Oudemansiella radicata* - O - poleg bukovih, hrastovih štorov, vrstno, na košenicah; junij - oktober.

FECHTNERJEV GOBAN - *Beletus fechtneri* - U - povsod po robovih listnastih gozdov, predvsem hrastovih; junij - november.

FRIISOVA LISIČKA - *Cantharellus Friesii* - U - listnat bukov gozd v strmini, majhne skupine, junij - oktober.

GOZDNI KUKMAK - *Agaricus silvaticus* - U - iglast, apnenčast gozd, na istih mestih, v skupini; julij - oktober.

GORSKA GOSTOLISTKA - *Melanoleuca evenosa* - U - med travo bilnico v skupinah; april - november.

GRENKI GOBAN - *Boletus radicans* - X - listnat gozd in travniki ter pašniki, skupinsko; julij - september.

GABROVČEK - *Leccinum griseum* - U - višinski, listnat gozd, gabrov, skupinsko; junij - oktober.

HRASTAVA ZRAŠČENKA - *Grifela umbellata* - U - teman listnat gozd, na štorih, skupinsko, tudi na vlažni črni zemlji; julij - oktober.

JABOLČNICA - *Clitocybe geotropa* - O - v kolobarjih in skupinah, listnat in iglast gozd, že po slani; njej podobni na istih rastiščih sta še:

Clitocybe alba - U - in *Clitocybe maxima* - U -

JAMIČASTA MLEČNICA - *Lactarius scrobiculatus* - X - iglasti višinski gozd, gozdna pota, majhne skupine; avgust - oktober.

JANEŽEVA ŽILAVKA - *Lentinellus cochleatus* - X - na gnilih štorih in vejah v gozdu, junij - oktober.

JANEŽEVKA - *Clitocybe odora* - U - negovan gozd, bližina planinskih staj in v parkih, avgust - november.

JELKOV GOBAN - *Boletus edulis pinicula* - U - posamezno in v skupinah v iglastem gozdu, v sožitju z jelko, smreko, tudi bukvo; maj - junij, avgust - oktober, zgodaj spomladi, pozno jeseni, do višine 1000 m.

POLETNI GOBAN - *Boletus edulis aestivus* - U - nižinski listnati gozd, iglavcev se izogiba; julij - september; v praproti.

JESENSKI HRČEK - *Helvella crispa* - X - apnenčasto travnato zemljišče v nižinah; september - november.

JETRENKA - *Fistulina hepatica* - X - stara hrastova debla ali štori, posamič; avgust - oktober.

KOLOBARNICA KROKODILJA - *Tricholoma colligatum* - O - sončna pobočja pod borovci v manjših skupinah; oktober - november.

KOLOBARNICA MILNASTA - *Tricholoma saponaceum* - O - iglasti apnenčasti gozd in pod lesko, večje skupine; avgust - september.

KOLOBARNICA VIJOLČASTA - *Lepista nuda* - O - preperelo listje v bukovem gozdu; junij - november.

KOLOBARNICA STRUPENA - *Tricholoma pardinum* - X - podobnost in rastišče z *Tricholoma flavovirens*, le da je luskasta.

KOSMATA SIROVKA - *Lactarius torminosus* - X - svetel mešan gozd, peščena tla, ob poteh in grmovju; junij - oktober.

KOSMATA GORSKA SIROVKA - *Lactarius cilicioides* - X - visokogorski listnat gozd, v krogu pod brezami; julij - oktober.

KRASNICA (BLJUVNA GOLOBICA) - *Russula emetica* - X - vlažen, mahovit mešan gozd v manjših skupinah; julij - oktober.

KONIČASTI SMRČEK - *Morchella conica* - U - apnenčasto zemljišče, grmovje, pogorišča, v malih skupinah; april - junij.

KOSINJEVKA - *Xerocomus badius* - U - iglast gozd, možna zamenjava z gobani; julij - oktober.

KRATKOBETNA GOSTOLISTKA - *Melanoleuca brevipes* - U - peščeno, gnojeno zemljišče, sočasno z *Morchella conica*.

KUKMAKOVA STRNIŠNICA - *Stropharia rogosannulata* - U - na strnišču med koruzo in krompirjem; junij, september, manjše skupine.

LEPOTICA, BUKOVA OSTRIGA - *Pleurotus ostreatus* - O - zajedalka na bukvi in štorih, skupina z istim korenem; december, januar.

LEPOGLAVKA MESNATORDEČA - *Calocybe carnea* - O - skupinsko poleg vrb, obronki vlažnih mešanih gozdov, jase; oktober, november.

LIČNI GOBAN, KLAVŽEK - *Suillus grevillei* - U - male skupine, macesnov gozd ali jase; julij - oktober.

LOMLJIVA GOLOBICA - *Russula sardenija* - X - peščena tla iglastih gozdov, senčna stran; september, oktober; redka.

LUKNJIČAR LUSKASTI - *Polyporus squamosus* - X - na vseh iglavcih, toplih kletah, drvarnicah, štorih, skupinsko; maj - oktober.

LUKNJIČAR ZIMSKI - *Polyporus brumalis* - X - jeseni, spomladi, na trhljih štorih in vejah, posamič.

MECESNOVA POLŽARKA - *Hygrophorus lucurus* - U - gorski macesnov gozd, v skupinah, alpski svet; september - november.

MAJSKA KOLOBARNICA - *Calocybe gombosa* - U - gorski pašniki, jase, gozdni obronki ob poteh, med grmovjem, april - junij.

MALI, ODSEKANI KIJEK - *Clavaria delphus truncatus* - X - mastno mahovnato zemljišče. višje lege, skupinsko, iglasti gozd, julij - oktober.

MAVELJ RDEČENOZI - *Xerocomus chrysenteron* - U - gozdni obronki iglastega gozda, skupinsko, med mahom; julij - december.

MOVRAH, UŽITNI SMRČEK - *Morchella osculenta* - U - iglast, mešan gozd ob poteh, vodah, tudi v višjih legah in jeseni; april, maj.

MAVRAHOVEC SMRD LJIVI - *Phallus impudicus* - X - vlažen mešan gozd, travniki, vrtovi, parki, v manjših skupinah; junij - oktober.

MRAZNICA, MEDENKA - *Armillariella mellea* - O - nevarna gozdna zajedalka na štorih in deblih, skupinsko; september - december.

MANDLEVA, GRENKA GOLOBICA - *Russula laurecerasi* - X - v velikih skupinah pod listavci in iglavci, pogosta; v poletju.

MASLENKA - *Suillus luteus* - O - iglast borov gozd, kislja tla, v skupinah, junij - november.

MAZAVKA, VLAŽNICA - *Hygrocybe konradii* - O - vlažni, senčnati travniki, pašniki, v skupinah; avgust - september.

MEDENA VOŠČENKA - *Hygrophorus russula* - U - bukov in hrastov gozd, apnenčasta tla, manjše skupine; avgust - oktober.

MEGLENKA, MEGLENA KOLOBARNICA - *Clitocybe nebularis* - O - na odpadlem listju gozdnatih travnikov v polkrogu; september - december.

MIŠKA, PRSTENA KOLOBARNICA - *Tricholoma terreum* - X - iglast gozd in grmovje, kraška tla; avgust - september.

MOŽEK, MAVELJČEK - *Polyporus pes caprae* - U - iglast in listnat gozd, med travo in resjem, manjše skupine; junij - november.

NAVADNA PODVIHANKA - *Paxillus involutus* - X - peščeni obronki gozdov, jase, parki, skupinsko; junij - november.

NAVADNI PORFIRNIK - *Perphyrellus pseudoseaber* - X - iglast, mešan planinski gozd, malo zaraščen, posamič; junij - oktober.

NOŽNIČARKA, RJAVI LUPINAR - *Amanita fulva* - O - robovi iglastega, mešanega gozda, peščena tla, med mahom in travo; julij - oktober.

OBREČKASTA GOVARICA - *Amellaria semiovata* - X - na konjskem gnoju, takoj po dežju, družno z *Peziza vesiculosa*; poleti.

OGLAVKA, KERŽELJ - *Amanita caesarea* - U - kraški, hrastov gozd, svetel, jase, posamič in v skupinah; junij - oktober.

OKROGLI SMRČEK - *Morchella deliciosa* - U - peščena tla ob vodi in grmovju, jeseni med mahom ob potokih; april - maj; posamič ali skupinsko.

ORANŽNA SKLEDICA - *Alauria aurantia* - U - vlažno, peščeno zemljišče, gozd in jase, med mahom, posamič in skupinsko, redka; april - oktober; delikatesa!

ORJAŠKA ZRAŠČENKA - *Polyporus giganteus* - X - odpadel, gnile v gozdu, nasadih; avgust - oktober.

OSIČNIK, TUREK - *Leccinum aurantiacum* - U - vlažen, svetel, bukov, gabrov gozd, med grmi in vresjem; maj - november.

OVČJE VIME VINARKA - *Albatrellus ovinus* - O - peščen iglast gozd, v skupinah; julij - oktober; delikatesa!

PALČKI, RJAVI ZAJČKI - *Lyophyllum fumosum* - U - listnat gozd, travniki v polkrogu; julij - oktober.

PALČEK - *Hygrophorus astramentosus* - O - temačen iglast gozd, peščena tla; september - oktober.

PANTERJEVA MUŠNICA - *Amanita pantherina* - X - občasne, peščen iglast gozd, posamič ali skupinsko, julij - oktober.

PARAZITSKI GOBAN - *Xerocomus parasiticus* - X - zajedalec na strupeni prašnici, seleroderna auratum.

- PARKELJCI LISIČJI, RUMENA GRIV - *Ramaria flava* - U - pod bukvami, borovci na vlažnih tleh, skupinsko ali posamič; julij - oktober.
- PRAVA SIVKA - *Tricholoma poretentosus* - U - skupinsko okoli smrek, v mešanem gozdu; možno zamenjati z *Tricholoma virgatum*.
- PRAVA TINTNICA, PASJA TINTNICA - *Coprinus astramentarius* - X - humozna tla, večje skupine, gozdni travniki; april, junij, september - oktober.
- PEGAS MUŠNICA - *Amanita spissa* - X - nižinski mešani gozd, po dve do tri; julij - oktober.
- PEČENICA, PEŠČENKA - *Lactarius volemus* - U - vlažen višinski gozd, mešani, posamič ali nekaj skupaj; julij - december.
- PEŠČENKA, PESNATI GOBAN - *Suillus variegatus* - U - peščen borov, smrekov gozd, v majhnih skupinah; julij - oktober.
- PŠENIČNA GOBA - *Rozites caperata* - O - med travo, resjem, borovničevjem, skupinsko; julij, november.
- PEKOČA KOLOBARNICA - *Tricholoma virgatum* - X - okoli smrek v večjih skupinah, klobuk koničast; september - november.
- PISANA TINTNICA - *Coprinus micaceus* - X - goveji pašniki, travnate jase, majhne skupine; avgust - september.
- POLETNA GOMOLJKA - *Tuber aestivum* - O - senčnate jase, listnati gozd, peščena tla; avgust - oktober.
- PRAŠKI SMRČEK - *Morchella pragensis* - U - ob izteku gorskih, ledenih potokov; april - oktober.
- POLSTENA POPROVKA - *Lactarius vellereus* - X - pod bukvami, skupinsko, na prašnikih med travo; julij - oktober.
- QUELETOV GOBAN - *Boletus queletii* - X - vlažen apnenec, gabrov, hrastov gozd, posamič in majhne skupine; maj - oktober.
- PEZIDNA ČAŠICA - *Peziza muralis* - X - v vlažnih kletih, zatohlih in temnih; maj - junij.
- RDEČA MUŠNICA - *Amanita muscaria* - X - družno z jurčki v nizkih in visokih legah; julij - november.
- RDEČELISTKA - *Rhodophyllus sinuatus* - X - listnati gozd, gnojeno zemljišče v nasadih, v senci; maj - september.
- RDEČKASTA BELIVKA - *Laccaria laccata* - U - vlažno igličevje, skupinsko; junij - november.
- RDEČKASTI JEŽEK - *Hydnum rufescens* - O - iglast planinski gozd in obronki, male skupine; julij - november.
- RDEČKASTA RAZCEPLJENKA - *Inocybe patouillardii* - X - gozdni parobki, travniki, vrtovi, parki; junij, včasih pozneje.
- RDEČE RUMENI GOBAN - U - apnenčast hrastov in bukov gozd, male skupine; julij - september.
- REBRAVI SMRČEK - *Morchella conica, costata* - U - gozdna trava, mešani gozd; maj - junij.

RJAVA SKLEDICA - *Peziza badia* - O - vlažno peskovito zemljišče, sončna stran, odvisno od vlage; maj - november.

RJAVI JEŽEK - *Sarcodon imbricatum* - O - peščen borov gozd, obronki, v skupinah; avgust - oktober.

RJAVI LUPINAR, HMELJARKA - *Amanita vaginata* - X - med mahom in travo, podobnost z mušnico; junij, oktober.

RJAVKA, OLJKOVA GOBA - *Omphaletus olearius* - X - zajedalka na starih drevesih in štorih - bukev, hrast; junij - november.

RJAVI OSTRIGOVEC, POZEMSKI - *Hohenbuelia geogenius* - C - okoli štorov in nažaganju, mlad užiten; avgust - september.

ROGLJATI SMRČEK - *Gyromitra infula* - X - vlažna peščena tla v nižini, male skupine; september - oktober.

RUMENA GOLOBICA - *Russula basifurcata* - U - višja lega bukovega gozda, male skupine; julij - september.

RUMENEČA SIVKA - *Tricholoma scalpturatum* - O - iglast, travnat gozd, med mahom; v skupinah posebnost; klobuk pri vrhu je zlatrumene barve, rahlo obarvan; je užiten; avgust, november.

SENOŽETNA PRAŠNICA - *Calvatia utriformis* - X - višinske senožetu, tudi nižinski pašniki, male skupine; maj - oktober.

SKLEDICA VENČASTA - *Sarcesphaera eximia* - X - apneno, laporno zemljišče, skupinsko.

SLINAR VELIKI - *Gomphidius glutinosus* - O - redek iglast gozd, jase, travniki, skupinsko; julij - oktober.

SLINOVKA - *Suillus granulatus* - O - iglast borov gozd, jase, suh teren, skupinsko; julij - december.

SLONOKOŠČENI GOBAN - *Suillus placidus* - U - pod gladkim borom in ruševjem; višje lege; junij - november.

SPOMLADANSKI SMRČEK, HRČEK - *Gyromitra esculenta* - X - travnato peščeno zemljišče, gozdne jase; april - maj.

SLIVARICA - *Clitopilus prunulus* - U - višjega lege, skupinsko, bližina jurškov, temni gozd; maj - oktober.

SMRDLJIVA GOLOBICA - *Russula foetens* - X - vlažen mešan gozd, v mahu, v skupinah; julij - oktober.

SNEŽNA TINTNICA - *Coprinus niveus* - X - gozdne jase in pašniki za govedo; avgust - september.

STRUPENJAČA - *Amanita virosa* - X - iglasti gozd, poleg smrek in hrastov posamič, redka; julij - september.

STRUPENA SKLEDICA, MLEČNICA - *Coprinus micaceus* - X - okoli sadnega drevja, v gozdu na štorih, skupinsko; maj - november.

ŠKRLATNA ČAŠICA - *Sarcoscypha coccienea* - X - odpadel mahovnat, gnil les, listnat gozd; april - maj; v milih zimah še prej.

ŠKRLATNA VLAŽNICA - *Hygrocybe coccienea* - X - v visokogorski vlažen mešan gozd, skupinsko; september - oktober.

ŠKRNICELJ, PODVIHANKA - *Hohenbuelia georgenus* - O - na gnilem listju, iglicah, drevesnih štorih, posamič; avgust - november.

ŠTOROVKA ZIMSKA - *Flammulina velutipes* - X - na vrbah in bukvi, pod snegom; najraje november, december, ali do aprila.

ŠVICARSKI POLŽAR - *Chrogomphus helveticus* - O - redek v vlažnem borovem visokogorskem gozdu; julij - oktober.

TINTNICA ČOPASTA - *Coprinus comatus* - O - vlažno, gnojene zemljišče, skupinsko; april - november.

TINTNA KUPČKICA - *Coprinus disseminatus* - X - zajedalka na sadnem drevju in štorih; maj - oktober.

TINTNICE, (ostale) - *Coprinus silvaticus*, *Coprinus domesticus*, *Coprinus narcoticus* - X - ob zadostni vlagi vse leto, vlažen, temen gozd, gnijoče veje, vlažne zatohle kleti, drvarnice, stari, vlažni zidovi in skalovje.

TRAVNIŠKI KUKMAK - *Agaricus campester* - X - travnati pašniki, vrtovi, konjski gnoj, v skupinah; maj - oktober.

TRIBARVNA GLIVA - *Ramaria formosa* - X - bukov gozd, travnate jase, ilnata tla, skupinsko v temnem gozdu; avgust - oktober

VIJOLČASTA KOPRENKA - *Cortinarius violaceus* - U - vlažen listnat, iglast gozd, v malih skupinah; avgust - oktober.

VRAŽJI GOBAN - *Boletus satanas* - X - listnat gozd, svetel, apnena tla; v malih skupinah; junij - oktober.

VREMENSKA ZVEZDICA - *Astraeus hygrometricus* - X - borov gozd, suha peščena ali ilovnata tla; avgust - november.

ZAJČKI SIVI - *Lyophyllum descates* - X - skupinsko na listju apnena tla; oktobra.

Vrh Zelnarica in dolina Triglavskih jezer

ZELENI JEZIČEK - *Mikroglossum viride* - X - listnat gozd, med mahom v vlagi; avgust - september.

ZELENKASTA GOLOBICA - *Russula virescens* - O - pod hrasti in brezami, posamič, manjše skupine; junij - november.

ZEMELJSKA MUŠNICA - *Amanita porphyria* sap Cav. - X - stari planinski gozdovi, pod koreninami, na vzhodni starani; julij.

ZEMELJSKI ROGLJIČI - *Trichoglossus hirsutum* - X - obronki gozdov, peskolomi, med travo in mahom, v pau; avgust - oktober.

ZGODNJA GOSTOLISTKA - *Melanoleuca cognata* - med dračjem, ob robu iglastega gozda; april - maj.

ZLATA GOLOBICA - *Russula aurata* - O - posamič, sončne jase, v višjih legah, redko v skupinah; julij - september.

ZMRZALKA - *Hygrophorus hypothecus* - U - nižinski iglasti gozd, med mahom in vresjem, po prvih mrzlih nočeh v novembru.

ZVEZDICA MALA - *Gaester badium* - X - vlažen, peščen iglast gozd, pod črnimi bori, posamič ali skupinsko; oktober, november.

ŽARA PECLJATA - *Ursula craterium* - X - na zagrebenem lesu, žagovini, na vlagi, posamič in tudi skupinsko; maj - junij.

ŽOLTA TROBENTA - *Craterellus lutescens* - U - iglast višinski gozd, vlažen, na mahu; avgust - november. Možna zamenjava s *Hygrophorus aurantiaca*, ki je strupena.

ŽVEPLENORUMENI LUKNJIČAR - *Polypillus sulphureus* - X - suho listnato drevje, vrbe, akacija, sadno drevje, občasne; iz skup. osnove, trdoživi parazit.

ZELENA SUŠNICA - *Amanita phalloides* - X - nižinski hrastov in bukov gozd, posamič, v skupinah; julij - november.

BISERKA - *Amanita rubescens* - X - iglast, listnat gozd, posamič in v skupinah; april - september.

NAVADNA SIROVKA - *Lactarius sanguiflus* - U - *Lactarius semi-sanguiflus* - U - visokogorski listnat gozd, apnenčasta tla, skupinsko; obe isto, prva je krvavo mlečna, druga navadna, obe pogoste; julij, oktober.

Vse zgoraj navedene gobe se občasno ali stalno pojavljajo v navedenem času v Alpah in Karavankah, torej v neposredni bližini Triglava, zato jih je šteti med njegovo rastlinstvo, ki je zelo raznoliko in mnogotero; ni ga še okužila nesnaga in zrak, čeprav je to posebno zadnje čase navaden pojav.

GLADIOLE - Iridaceae:

Perunike, VK, do 250 cm;

julija - vse do prve slane jeseni, raznobarvne, v vseh odtenkih;
prvotna, nekako do leta 1840 imenovana

GLADIOLUS CANADAVENSIS, z močnimi stebli in cvetovi, proti mrazu neodporna; in pa

GLADIOLUS BYZANTINUS, do ca 60 cm, drobni rdeči, vijolčasti cvetovi, prezimi, je lahko zaščiten na prostem, primerne za skalnjake.

GLICINIJA - Wisteria floribunda:

Metuljnice, VK, popenjavka do 8 m;

julija, modro svetlo, v visečih cvetnih grozdih;

raste gojena po parkih ali ob vhodih vil za okras, pa tudi divja ob razvalinah opuščeni gradov in starih stavb. Vendar se je tu obdržala trpežnejša vrsta z skromnejšimi, tudi modrimi cvetovi, to je:

TISTERIA SENENSIS, ki se pojavlja tu zelo pogosto ob med vojno opustošenih zgradbah, kjer živi iz preživelih korenin in se letno obnavlja.

GLOG - Crataegus crus-galli:

Rožnice, grm do 5 m, G. TG, GD;

april - maj, belo z velikimi cvetovi v kobulih;

listi celorobi, rahlo nazobčani, sprva svetlo zeleni, jeseni škrlatno obarvani, vodoravne veje, plod v oktobru, rdečkast;

raste umetno gojena v parkih, divja v peščeni, ilovnati zemlji v bližini močvirij ali nižinskih izvirov.

GLOG ČEŠNEJVOLISTI - Crataegus prunifolia:

Rožnice, VK, G, TG, do 4 m;

listi podobni češnjevim, jeseni pordeče na vinsko barvo, veje z 6 cm dolgimi trnji, plod temne rdeče barve;

raste na mokri ilovnati peščeni zemlji v parkih, divji pa tudi okoli nižinskih izvirov, kamor prinesejo seme divje ptice in živali, ki se hranijo s semenom. Tu zelo pogost, vendar samo v nižini.

GLUŠEC - Sempervivum tectorum - netresk:

Debelolistnice, trajna zel do 40 cm, VK, ZR;

julij - avgust, v obliki kobula rožnato, zvezdasto;

listi svetlozeleni, mesnati, luskasti;

raste kot okrasna rastlina v parkih, divja po skalovju v nižini ter v vlažnem peščenem terenu;

kot čaj iz stisnjenega presnega listja za pregon glist, pri vročini, želodčni razjedi in ženskih boleznih; zunanje proti bradavicam in kožnim razjedam.

GRENİK - *Iberis sempervirens*:

Križnice, trajna blazinica do 15 cm, AF;

maj - junij, drobni beli cvetovi;

zimzeleni, srebrnosivi pritlehni listi, dlakavi;

raste na ustaljenih meliščih do višine ca 2200 m.

GRENİK - *Iberis saxatilis*:

Križnice, TK, VK, do 15 cm;

april, maj, belo v češuljah;

zimzelena blazinica ali grmič, svetlo zelene barve, listje nekoliko dlakavo;

raste gojena v skaljnakih, divja v nižinskih središčih.

GRENİK ENOLETNI - *Iberis coronaria*:

Križnice, do 30 cm, VK;

junij, julij, belo v češuljah;

listi svetlozeleni, drobni, velikosti cveta.

GLOG ENOVRATI - *Crataegus monogyna*:

Rožnice, G, VK, do 2 m;

junija, rahlo rumeno, češuljasto;

listi temnozeleni, krpasti, vejice močno trnaste;

raste podivjan v peščeni, apneni zemlji, suh teren, izredno trdoživ, uporaben za žive meje, uspeva ca do višine 1200 m; umetno sajen tudi v parkih;

na drevesu so oktobra bujni rumeni rdeči plodovi.

GLOG - *Crataegus laevigata* - navadni glog;

Rožnice, G, do 4 m, AF;

junij, belo, drobne češulje;

listje podobno *Crataegus oxyacantha*, le svetlejšje;

plodovi oktobra rjavo rožnati, drobni;

raste v peščeni zemlji, meliščih, robovih gozdne meje v višini ca 1600 m.

GOLŠEC - *Mercurialis annua*:

Mlečnice, enoletna zel, plevel do 50 cm, TK, ZR;

maj - oktober, zelenkasto rumeni, številni cvetovi v socvetju, zemski cvetovi po dva, tri v zalistju;

listi enostavni, svetlo zeleni, pecljati, goli, na koncu z zaokroženimi zobci;

korenina vrečnasta, plazeča se.

rastlina je v stvari strupena za žival in človeka in mora biti pri uporabi v zdravilne svrhe farmacevtsko kontrolirana, ker vsebuje saponin;

poznana je kot sredstvo za odvajanje, želodčne, jetrne, žolčne in ledvične bolezni.

GOLŠEC TRPEŽNI - *Mercurialis perennis*:

Mlečnice, trajnica, do 60 cm:

cvetenje in listje podobno gornjemu, listi na obeh straneh dlakavi in temno zeleni;

rastlina je strupena s koreniko vred in raste po grobljah in grmovju, na pusti zemlji v nižini; živina se je izogiba ter suho krmo, med katero je nevede pomešana odklanja, ker jo že zavoha.

GORČICA NJIVNA - *Sinapis arvensis*:

Križnice, TK, VK, enoleten plevel do 30 cm;

maj - avgust, rumeno, drobni, pakobulasti cvetovi;

listi temno zeleni, razdeljeni, na dnu v vencu, proti vrhu se piramidasto ožijo;

raste kot plevel po gredicah in njivah ter ob grobljah.

GORNIK - *Arctostaphylos uva ursi* - medvedje grozdičje:

Vresnice, G, do 60 cm, AF, ZR;

maj - julij, belo z rdečim robom;

listi vedno zeleni, usnjati, celorobi, premenjalni, goli in narobe jajčasti;

plod v septembru, živo rdeča jagoda;

steblo je plazeče se, daje vtis nizkega grmička, ki je z plodovi podobno brusnicam;

raste kot podrast v svetlih gorskih gozdovih;

kot čaj iz posušene mlade rasti listja za razkužila mokril vnetja mehurja, ledvičnih kamnih.

GRAH - *Pisum sativum*:

Metuljnica, enoletna ovijalka, do 100 cm, VK;

maj, belo, okrasni vijolčasto, rožnato;

listi premenjalni, sivoslivasti, sestavljeni iz dveh do treh parov jajčastih listov, katerih podaljški so oprijemalne vitice; iz pazduh listov izvirajo posamič dolgopecljati cvetovi;

plod je v obliki stroka, dozori avgusta, užiten, pomemben za prehrano; tu gojen predvsem pri malih vrtničkarjih, okrasni pa za balkanske zelene pregrade.

GRAŠICA NAVADNA - *Vicia sativa*:

Metuljnica, enoletna ovijalka do 80 sm, TK, plevel;

junija, rožnato do vijolčasto, v cvetnih grozdih;
listi slivasto zeleni, sestavljeni, lihopernati, suličasti, ki se
končujejo z vitico za oprijemanje;
plod drobni podolgasti stroki, konec avgusta;
raste kot nadležen plevel med žiti, vrtovi in grmovjem, posebno ob
grobljah, v nižini.

GREBENIK - *Hottonia palustris*:

Lokvanji, vodna rastlina, 25 cm, VK v akvariju;
julija, belo drobni neznatni cvetovi;
listi plavajoči na vodi, narobe srčasti, poznani po dovajanju kisika
v akvarij, čistijo vodo;
samo umetno gojen v večjih akvarijih z rakci in ribicami.

GREBENUŠA NAVADNA - *Polygala vulgaris*:

Rutnice, trajen grmič do 15 cm, TK, AF;
junija, modro, belo, rožnato, drobni cvetovi, posamič na koncu
vejica;
listi temno zeleni, suličasti, kratki;
plod septembra, droban, okrogel; slivasto moder, kislega okusa,
užiten, vitaminsko bogat, poživji;
raste redek ob gorskih potokih, zamenjava z brusnico ni mogoča;
redka, izumira radi onesnaženja zraka, je občutljiva.

GRENKOSLAD - *Solanum dulcamara*:

Razhudnikovke, polgrm do 120 cm, TK, ZR;
julij - avgust, vijolčasto v socvetju, dolgo pecljati;
listi pecljato raznoliki, suličasti, srčasto jajčasti, temno zeleni;
raste v nižini, vlažne goščave, meje in poseki, nasipi;
mladi poganjki, zmleti v prah, radi strupenosti po zdravnikovem
navodilu v čaju proti astmi, živčnih bolečinah.

GRENKULJICA - *Glechoma hederacea*:

Ustnice, trajnica, zel, do 50 cm;
julij - oktober, višnjavi z rdečim poudarkom, iz listnih pazduh z
pecljom;
listi zeleni, nasprotni, ledvičasti, zgornji srčasti, steblo štirirobo,
plazeče, ki se ukerenini v kolencih;
raste po kamnitih in travnatih pobočjih, pašnikih in starih zidovih v
nižinskem svetu;
kot čaj ugodno vplival na sluznice dihal, zunanje kot alkoholni
izvleček pri gnojnih razjedah in čirih.

GRENKULJICA DLAKAVA - *Glechoma hirsuta*:

Ustnice, trajna zel do 50 cm, TK;

april, svetlo modro, pecelj iz listnih pazduh;

listi podobni *Glechoma hederacea*;

raste v bližini gozdnih izvirov na jutranjem soncu do višine ca 900 m, pogosta.

GRABLJIŠČE - *Knautia arvensis*:

Ščetnice, trajnica do 70 cm, TK, ZR;

julij - avgust, modrikasto zeleno z rožnatim navdihom pred dozorenjem cveta;

listi nasprotni, pernato deljeni, poldogovati, sivkasto zeleni, listni pecel kakor tudi steblo rahlo dlakava;

raste po travnikih, pašnikih, obronkih gozdov, robovih grmovja, ima zelo močno in globoko koreniko;

kot čaj za čiščenje krvi po dolgotrajni kožni bolezni.

GOSJA TRAVA - *Potentilla anserina* - krčna trava:

Rožnice, trajna zel, do 50 cm, ZR;

maj, avgust, zlato rumen, droben, diše po mandeljnih;

listi pernato razdeljeni, zgoraj zeleni, spodaj svilasto dlakavi, stebelca plazeča, se vkorinjajoča z živicami;

raste ob jarkih in poteh, ob plotovih in vlažnih zidovih v nižini;

kot čaj pri misičnih krčih, zunanje pri sklečnih ranah in razjedah kot obkladek; čaj naj se sladka z medom, pije vroč; pomaga tudi srčni mišici.

GOZDNI VREDNIK - *Teucrium scorodonia* - žabljasti vrednik:

Ustnice, trajna zel do 40 cm, TK, ZR;

julij, september, blede rumeno, somerno v socvetju;

listi ovalni po robu drobno nazobčani, pri dnu kijasto zoženi, enostavni in navzkrižni, z razvejenim in četverorobnim stebлом, temno zeleni;

raste po svetlih gozdovih, suhih in kamnitih, po grušču do višine za 900 m;

posušena v čaju - brez korenike - za boljšo prebavo in proti mrzlici.

VREDNIK - *Teucrium chamaedrys* - sv. Urha roža:

Ustnice, trajnica polgrmič do 30 cm, TK, ZR;

junij - september, rožnato, vse ostalo kot *T. scordonia*, le listi so svetlejši;

raste v nižini na severnih pobočjih in jutranjem soncu, nabira se cvetoča zel.

VREDNIK - *Teucrium scordium* - česnov vrednik:

Ustnice, trajna zel do 45 cm, TK, ZR;

julij - avgust, svetlo rdeče v listnih pazduhah;

listi sedeči, zeleni, nasprotni navzkriž, dlakavi, grobo narezani, pri dnu zaokroženi, sicer ovalni;

raste ob robovih močvirij, barij, mlak, jarkov in vlažnih travnikov, na ilovnati zemlji, redkeje ob mrtvih rokavih Save;

vsa rastlina močno diši po česnu, steblo okroglo;

kot čaj proti boleznih dihal in nespečnosti.

GRMIČEK ZLATI - *Centaurium minus* - tavžentroža:

Sviščevke, dvoletnica do 40 cm, TK, ZR;

julij - september, rožnato ali belo, češuljasto razcvetje;

listi pritlični v zvezdici, stebelni nasprotni, podolgasto jajčasti, svetlo zeleni, prijetno diši, okus grenak;

raste po kamnitih senožetih, živih mejah, svetlih gozdih do višine ca 900 m;

čaj cvetoče rastline, posušene, pospešuje prebavo in tek, pri jetrnih in žolčnih boleznih, okrepilo pri oslabelosti in starosti, čisti kri.

HABAT - *Sambucus ebulus* - smrdljivi bezeg:

Kovačniki, TG, GG, ZR, trajna zel do 200 cm;

junij, avgust, rdeče belo s škrlatnimi prašniki, kobulasto;

listi temno zeleni, lihopernati, suličasto prostreni, napiljeni, pecljati, pri dnu peclja dva suličasto napiljena prilistka;

plod jagodast, koščičast, črn, semena trikotasta; korenina bela, močna, steblo zelnato;

raste v peščeno ilovnati, a vlažni zemlji v nižini, v Karavankah pa sega do višine 1800 m;

zdravilne so jagode in posušena korenika; v času za preosnovno sečnice, boleznih in kamnih na mokrilih.

HERMELIKA - *Sedum maximum* - Hemulica zdravilna:

Debelolistnice, trajnica do 60 cm, TK, VK, ZR;

julij - september, zelenkasto rumeno v kobulih;

listi svetlo zeleni, mesnati, jajčasti, toponazobčani, na spodnji strani z rdečimi žilicami, steblo močno, korenika gomoljasta;

raste gojena v vrtovih, divje po senčnih kamnitih pobočjih, na grobljah, med gruščem in grmovjem na peščenih tleh;

presni ali posušeno kot čaj pri želodčnih in prebavnih motnjah, zunanje pri opeklinah, starih ranah in razjedah, za masaže pri revmi in protinu. Kot alkoholni izvleček pri notranjih ranah; včasih so jo gojili pri vsaki hiši v vrtu pod imenom "prisadno perje".

HOMULICA BELA - Sedum album :

Debelolistnice, trajna zel do 10 cm, TK, VK, AF;

maj - junij, belo na steblo - kobul, ki poganja iz zalistne pritlične blazinice (5 - 8 cm);

listi svetlo zeleni, mesnati z belo obrobo, narobe srčasti, spodnji s pecljem povezani v polkrogle blazinice;

raste v vlažni peščeni in apneni zemlji ali razpokah skal, samič, umetno pa jih gojijo v skalnjakih in na grobovih.

HOMULICA OSTRA - Sedum acre - bradavičar:

Debelolistnice, trajno zel do 15 cm, TK, AF, ZR;

junij - julij, rumeni cvetovi v pakobulih;

listi svetlo zeleni, jajčasti, sploščeni, vibasto nameščeni, pri dnu brez ostroge;

raste na peščeni zemlji, na skalah v razpokah, suhozidih do višine ca 1200 m, družno v blazinicah na večjih površinah;

kot čaj iz posušene presne rastline pri zlati žili in razjedah v danki, presno kot obkladek pri krastosti, ranah in bradavicah na koži.

HOMULICA SKALNA - Sedum rupestre:

Debelolistnice, trajna zel do 15 cm, AK, VK;

julija, blede ražnato v pakobulih;

listi sivozeleni, mesnati, strnjeni v pokrogli blazinici, steblo s cvetovi z rahlimi luskami izza zalistja pri dnu;

raste gojena po skalnjakih in grobovih, divje v skalnih razpokah, v bližini vode do višine ca 1400 m, redka, običajno družno z ostalim naskalnimi rastlinami.

Služba božja v slovenskih planinah

HRAST POLETNI, *Quercus robur*; Dob:

skledičnice, GD, do 25 m doseže večstoletno starost;

april, umazano zelenkasto rumeno do rujavo v drobnih povešenih cvetnih glavicah, podobnim mačicam;

listi usnjati, temno zeleni, kratkopecljati, goli, pernasto krpasti s topimi krpami;

plodovi oktobra v obliki želoda in šišk, prvi so za prehrano prašičev in divjadi, drugi za surovino usnjarski industriji;

raste posamič ali v gozdu, pomešan med listavce, najraje na ilovnati zemlji. Les je vsestransko uporaben, v gradbeništvu, piloti za utrditev tal (Benetke!), železniški pragi, električni drogovi; v pohištveni industriji: zunanja vrata, antično pohištvo, parket; za kurjavo. V alpskem svetu zasledimo le posamezne primerke in še te le do višine 700m; zadnji primerki so pri nas v Vakah, Kamnih in Krajih.

HRAST ZIMSKI, - *Quercus petraea*:

skledničnice, GD;

razlika med "*quercus robur*" in tem je v rasti, terenu rastišča, cvetenju in plodu ter listju. Ta ljubi suho zemljišče, lažje prenaša zmrzal in pozno v jeseni obdrži suho listje, čeprav je suho; listje je močno pecljato ter često odpade v sneg. Cvet je krajši in svetlejši, plod drobnejši, želod ima obliko izstrelka puške. Živina in divjad ga uživa v skrajni sili. Lubje je debelejšše, sicer pa v kvaliteti ni bistvene razlike; je pa zimski hrast tu često tarča strel in neviht, zato ga ljudje neradi sade okoli gospodarskih poslopij in svisli.

HREN - *Armoracia lapathipholia*:

križnice, trajnica do 120 cm, TK, VK, ZR;

junij - julij, belo v latatstem razcvetju;

listi svetlo zeleni, podolžni, narezani, pritlični, dolgopecljati, spodnji stebelni, kratkopecljati, zgornji sedeči, črtalasto suličasti, korenina rumenkasta, debela in valjasta, draži sluznice oči, nosa, želodca in črevesja, ostrega vonja in okusa;

raste gojen po vrtovih, njivah, podivjan okoli staj, grobelj, nabrežjih in nasipih;

HRUŠKA - *Pirus communis*:

rožnice, GD in SD, do 15 m;

april, belo v češuljah;

listi temno zeleni, jajčasti, dolgopecljati, drobno napiljeni, sprva pajčevinasto dlakavi, pozneje goli in usnjati;

raste podivjana v gorskih gozdovih in grmovju, plod je droben in neužiten, gojena pa po sadnih vrtovih vse do višine 1.000 m. Te vrste gojenih hrušk razlikujemo na cepljenke in vzgojene vrste (v dravesnicah), najbolj znane so primitivne vrste cepljenke, imenovane moštarce,

ki jih pri nas najpogosteje srečujemo v sadovnjakih ali kot samice na kmečkih dvoriščih. Te vrste hrušk dozore šele v zimskem času in so trpkega okusa. Navadno jih otresejo že oktobra, zmeljejo še zelene in trde ter sprešajo v mošt; posuše jih tudi v dimu v okusne suhe hruške (hrušev kruh!); obrane v slani dozore sredi januarja, se omehčajo in osladkajo. Prvotno so zadnja dva načina zelo čislali, danes pa to opuščajo; iz njih izdelujejo samo še mošt in čislano žganje hruškovec.

Les hruške je zelo iskan za izdelavo furnirja (furnir je na tanke plasti rezan les za oblogo pohištva) in v domači obrti za izdelavo skled ter raznih kipov in spominkov.

Dvestoletno deblo doseže tudi do 60 cm premera v višino do 15 m.

HRUŠKA - *Pirus communis*, žlahtne vrste:

Opomba števil. 1. vrsta in oblika obrezovanja;

2. čas obiranja
3. značilnosti plodu
4. pridelek in ravnost
5. zahtevnost na lego, zemljo, občutljivost na klimo in boleznine sadja.

1. **TREVOŠKA RANA** - vse oblike:

2. od konca julija do srede avgusta;
3. svetlo rumen z rdečim navdahom, pikčast, srednje debel, sočen;
4. rodi zgodaj in obilno;
5. tople lege, glede drugega ni zahtevna.

1. **KLAPOVA LJUBLJENKA** - vse oblike:

2. okoli velikega šmarna do malega šmarna;
3. rumen do rdeč, debel, aromatičen, žlahtna zgodnja hruška;
4. pri večji rodnosti potrebujejo veje pred zorenjem oporo;
5. vsestransko nezahtevna.

1. **VILJAMOVKA** - grmič špalir;

2. avgust, september;
3. rumeno zelen, mehko sočno meso, aromatičen, vrsta za vlaganje;
4. ob ugodnem poletju dober pridelek;
5. zahtevna za humozno zemljo, klimo, občutljiva za škorlup;

1. **AVRANAŠKA** - vse oblike;

2. koncem septembra;
3. rumeno zelen, rudeče pikčast debel in aromatičen;
4. zmeren pridelek, uspeva tudi cepljen na kutini brez opore;
5. za dobre lege, občutljiv za škrlup in bele pege, škropljenje.

1. BOSKOVA STEKLENKA - grmič, špalir;
2. sredi septembra;
3. rjaste barve, oblika steklenice, dober okus;
4. srednji pridelek;
5. do tople lege zahteven sicer odporen.

1. GELERTOVA MASLENKA - vse oblike;
2. sredi septembra;
3. zeleno rumen, rjast, debel, odličnega okusa, postane moknat;
4. obilna rodnost, piramidasta rast;
5. ni zahtevna in odporna proti mrazu in sadnim boleznim.

1. SLASTNA IZ CHERNEUJA - vse oblike;
2. konec septembra;
3. zeleno rumen z rdečimi pikami, sočno belo meso; traja do novembra;
4. rodi obilno, vitka, srednje močna;
5. ni zahtevna do zemlje in klime, občutljiva do škrlupa.

1. VEREINS: DECHANTSBIRNE - "društvenka" - grmič špalir;
2. oktober;
3. motno rdeče rumeno, debel, žlahtnega okusa, ni trajen;
4. zahtevna do zemlje in klime, odporna proti sadnim boleznim.

1. CONFERENCE - grmič, špalir;
2. oktober;
3. svetlo zelen, rjasti pikčast, poldogast, sočen, traja do konca novembra;
4. obilen, srednja močna rast;
5. brez zahtev.

1. ALEKSANDER LUKAS - vse oblike;
2. oktober;
3. zeleno rumen, rjasto pikast, grobo meso;
4. dober pridelek, rast srednje močna;
5. ni zahtevna.

HUDIČEVEC - *Clanthus speciosus*:

metuljnica, popenjavka do 80 cm, VK, prinesen iz Avstralije; junij, škrlatno rdeče v šopih do 5 cvetov 8 cm dolgih; listi svetlo zeleni, lihopernati, sestavljeni z viticami brez podlistkov; plod septembra, v stroku korenina tenka, globoka; raste v gnojni zemlji, zelo humozni, podivjan ali gojen radi okrasa, postane pa nadležen plevel.

HYACINT POLJSKI - *Hyacinthus camp. caeruleus*:

lilija, trajnica do 25 cm. TK;

aprila, nebesno modro, pokončen grozd;

listi svetlo zeleni, suličasti, nasprotni, na cvetnem stebelu običajno po dva;

raste v grmovju na vlažnih skalnih tleh do višine 700 m.

HYACINT VRTNI - *Hyacinthus orientalis*:

lilija, trajnica do 35 cm, VK, prinešen iz Male Azije;

april - maj, v vseh barvah v pokončnem grozdu, cevasto zvonasti;

listi svetlo zeleni, pritlehni, suličasti;

raste samo gojen na gredicah ali lončkih, direktno sončno svetlobo težko prenaša; velikonočna cvetlica, zato jo opažamo tudi pri božjem grobu na veliki teden; čebulice damo po cvetenju počivati na suh temen prostor do novembra.

HORTENZIJA - *Hydrangea sargentiana*:

krečnice, trajnica do 60 cm;

maj, junij, belo do rožno rdeče v pakobulih;

listi rumeno zeleni, okrogli, napiljeni, steblo olesenelo;

raste v humozni zemlji, apnenca ne prenaša, ljubi polsence; goje jo tudi v večjih cvetličnih posodah po hodnikih, dvoranh in cerkvah;

obstoja več vrst, od katerih so pri nas tri poznane:

Hydrangea paniculata; *hydrangea gradiflora*.

SUHOLETNICA - *Erigeron auratiacus*:

košarnice, enoletnica do 25 cm, VK, naskalna rastlina;

julij - september, oranžno do rožnato lilasto, pokončen grozd;

listi temnozeleni, ob stebelu dlanasto narezani;

raste umetno gojena v skalnjakih, je nezahtevna, zato priljubljena, tudi na grobovih.

IVANJŠČICA - *Chrysanthemum leucantnemum*:

košarnice, trajnica do 60 cm TC ali VK;

junija, belo z zlato rumenim "koškom";

listi temno zeleni, na cvetnem stebelu navzkrižni, suličasti, pernatost razdeljeni, narezani;

najbolj razširjena junijska poljska cvetlica, nezahtevna na zemljo in klimo, raste po vseh travnikih, rovtih vse do višine 1400 m, kjer pa cvete en mesec pozneje;

poznamo jo pa tudi kot umetno gojeno po vrtovih, parkih in sicer te vrste:

Chrysanthemum carinatum: do 60 cm, dvoletnica;

junij - september, rumeno s črnimi ali rdečimi progami ob košku; in nekaj višja:

Chrysanthemum coronarium: z bohotejšim cvetom, rumene barve, njim najbližja sorodnica je novembrovka, trajnica;

Chrysanthemum indicum: do 100 cm, cvete od septembra do konca novembra, belo, rumeno, rožnato in temnordeče;

najbolj gojeno nagrobno cvetje za jesenske dni, po vse vrtovih ob kmečkih hišah in domovih in seveda tudi grobovih.

IZJEVKA - *Succisa pratensis* - objed:

ščetnica, trajno zelišče, do 80 cm, TC, ZR;

julij - september, modro z notranjo čašo;

listi svetlozeleni, suličasti, celorobi, plod oktobra, dlakav orešek, steblo golov, korenika kratka, brez običajne konice korena;

raste po vlažnih travnikih, ob vodah, v nižinah do 700 m;

kot prevretek iz korenine ali kot alkoholni izvleček pri kožnih vnetjih zmečkaninah, za čiščenje krvi; spomladi kot solata iz mladih listov.

IŽEP - *Hyssopus officinalis* - ožek:

ustnatice, polgrmič do 60 cm, VK, ZR, AF;

julij - september, temno moder, rožnato ali belo v gostih, dolgih paklasi, cevasta časa, dišeča po blazamu in terpentinu;

listi zeleni, črtalasti, suličasti, celorobi, pri dnu zaokroženi ali zoženi in zavihani, goli;

raste divje po suhih, skalnatih pobočjih v grušču, sicer pa gojena po vrtovih;

podobnost žajbelnu;

kot čaj iz posušenih listov, in cvetja pri kroničnem vnetju črevesla, grla in proti hripavosti;

rastlina je kot divja zelo redka; tu raste samo v krasju pod potjo na Vrtaški vrh v višini ca 1000 m.

JABLANE:

žlahne vrste, ki pridejo v poštev za gojenje v naših krajih s celinskim podnebjem:

vrsta in oblika drevesa;

čas obiranja (zorenja - užitnosti mesec dni pozneje);

značilnosti plodu;

rastnost in rodnost;

zahteve po zemlji, klimi, občutljivost do sadnih škodljivcev,

JABLANA (DIVJA) - *Pirus malus*:

rožnice, pečkasto sadje, TD, VK, do 10 m;

april, maj, rožnato rdeče v češuljah;

listi sivozeleni, kratkopecljati, pakrožni, napiljeni, spodaj kosmati; plodovi divje jablane so trpki in neužitni, veje drevesa trnata,

drevo divje vrste, ki raste med grmovjem lahko še mlado požlahtnimo s cepljenjem in presajanjem v žlahtno vrsto.

BELIČNIK - grmič

konec julija;

belo rumen, srednje debel, dober vinski okus;

srednje močna, pridelek ni reden, a bogat;

dobra, gnojena zemlja, v sočnem zavetju, občutljiva za slano, škrlup in krvavo uš.

"JAMES GRIEVE" - grmič:

o Malem šmarnu;

voščeno rumen z rdečimi progami, širok debel stožič, sočen;

srednje močna in redna;

gnojena zemlja, ob brstenju ne prenaša ostre zime, občutljiva za škrlup;

"OLDENBURG" - vse oblike:

sredi oktobra;

rumen do živo rdeč, srednje debel, nekoliko aromatičen;

srednje močna, obilna in redna;

srednje dobra zemlja, občutljiva za pozebo, zato obstane v zavetni legi, na vlažni zemlji pa je občutljiva za rakasto obolenje.

"FREIHERR VOM BERLEPSCH" - vse oblike:

sredi oktobra, obdrži se do pusta;

rumen, do rumeno rdeč, aromatičen, namizno jabolko;

srednje močna, rodna, občutljiva za obrezovanje;

zahtevna po zemlji, odporna na klimo, občutljiva za raka.

"JONATHAN" - grmič:

o Malem šmarnu, obdrži se do Svečnice;

zeleno rumen z rdečo prevleko, srednje debel, trdo meso;

šibka, obilna rodnost;

dobra zemlja, gnojna, zavetne lege na soncu in toploti, občutljiva za pepelasto plesen.

"BOSKOPSKI KOSMAČ" - vse oblike:

sredi oktobra, obdrži se tudi do Velike noči;

bleščeče zeleno rumen, rjasto prevlečen, debel, aromatičen;

zelo močna, rodi obilno, a neredno;

zahteven po zemlji, zavetne lege, občutljivost krvave uši.

"ZLATI DELICIOUS" - grmič:

o sv. Mihaelu, obdrži se do Velike noči;

zelenkasto rumen s pikami, poldogast, srednje debel, blago kiselkast;

srednje močna, rodi zgodaj in obilno;

dobra zemlja, zavetna, topla, sončna lega, občutljiv za škrlup.

Vse vrste pa morajo biti obvezno škropljene proti sadnim škodljivcem, obdrže pa se samo obrana jabolka.

* * *

JAGODNJAK RDEČI - *Fragaria vesca* :

rožnice, trajna zel do 20 cm, TC, VK, ZR, AF;

maj, junij, belo s petimi venčnimi listi;

listi pecljati, trojni, eliptični, spodaj dlakavi in sivozeleni, zgoraj žilavo žlebasti in temno zeleni;

korenina poganja nitaste živice in se tako razmnožuje;

plod živordeča jagoda kot lešnik debela, užitna, prijetno dišeča in okusna;

raste v grmovju, ob robovih gozdov, na tratah, ob plotovih, na grobljah, na peščenih ali ilovnatih tleh, povsod do višine 2000 m;

goje jo tudi po vrtovih požlahtneno, ki pa ni zdravilna;

kot čaj iz posušenih cvetov in mladega listja pri boleznih jeter, nočnem potenju in driskah;

plodove divje jagode obirajo tudi za vkuhanje ali presno z dodatkom sladkorja kot dodatek po kosilu ali jedi. Prodaja le teh je na trgu donosen posel, zlasti za mlajše v času šolskih počitnic.

JANEŽ SLADKI - *Pimpinella anisum* :

kobulnice, enoletnica, PK (Egipt) do 60 cm, ZR, TK;

junij, zeleno belo v kobulih;

listi sivo zeleni, spodnji srčasto okrogli, srednji pernati, gornji trodelni;

plod septembra, oktobra, jajčast in kosmat, dišaven;

zdravilne je samo kot čaj iz plodu za dojenčke in odrasle, za odvajanje seča in vetrov, pospešuje izkašljevanje (oslovski kašelj), zdravi vnetje v sapniku, grlu, zunanje za vtiranje proti revmi;

raste v nižini po pašnikih, ob mejah in robovih njiv, v grmovju na peščeni zemlji, v vlagi. Aroma ga varuje pred pasečo se živino.

JANEŽ VRTNI - *Foeniculum vulgare* :

kobulnice, dvoletnica do 200 cm, VK, ZR;

julij, avgust, rumeno, v kobulih brez ovojkovih listkov;

listi modrikasto zeleni, dvojno pernati, listi nitasti;

korenina vretenasta, mesnata;

plod poldogovat, sploščen in rebrast, aromatičen;

raste po njivah in vrtovih in gredicah, je tudi samoseven in učinkuje kot sladki janež.

JASČARICA - *Peucedanum ostruthium*.

kobulnice, trajnica do 100 cm, TC, AF, ZR, zaščitená:

julija, avgusta, belo ali rdečkasto v kobulih s petimi žarkastimi lisami;

listi zeleni, dvojnati ali trojnati, lističi široki, jajčasti, nacepljeni, napihnjene listne nožice;

spominja na angelikó, okus dišaven, grenak, pekoč;

raste po planinskih pašnikih v senčni in vlažni legi, korenika rumenkasto rjava, čaj iz nje proti revmi, poapnenjenju žil in bronhitisu. Zaščitená rastlina.

JAGODE VRTNE - *Fragaria vesca*, žlahtne vrste, ki jih goje in uspevajo po vrtovih do višine ca 700 m:

čas obiranja;

zorenje in pridelek;

zahtevnost glede na zemljo, klimo, občutljivost za bolezen in drugo.

"REGINA":

konec junija;

zelo zgodnja, obilen in zdržljiv, robusten, storžčast, opečnordeč; gnojna in suha, topla in sončna, v zavetju, občutljivost za pepelnato plesen in pršiče - zelo finega okusa.

"SOLWETA":

začetek julija;

srednje zgoden, bogat, s poldogastim koničastim sadežem;

lahka, humozna zemlja, v senčni legi - tu obdrži svetlozelene liste, ki varujejo cvet in plod.

"SENGA SENGANA":

konec julija;

pozen, odporna proti mrazu, plesni, pegavosti in prišiči, občutljiva za sivo plesen - zelo razširjena vrsta;

plod je srčasto okrogel, karminasto rdeč, trden, aromatičen, pri konserviranju in zmrzovanju obdrži aromo in barvo, zahteven je samo za jesensko gnojenje.

"VIGERLA":

sredi avgusta;

zelo pozen, prija mu sončna lega, občutljiv za sivo plesen;

prija mu lahka zemlja, plod je srednje debel, rdeč, aromatičen, primerna za zmrzovanje.

"RUGEN":

mesečno rodeča jagoda z drobnim plodom, nekoliko večjim in koničastim plodom na stebelcu, ki že poganja cvetove;

majhne zahteve, ne presuho zemljo v polsenci, sicer krepka rast; brez pritlik, možno razmnoževanje le s semenom; tu zelo pogostna in iskana jagoda.

JARICA - *Eranthis hiemalis* :

zlatičnice, trajnica do 15 cm, AF; zaščiten; a;

april, maj, šestero zlatorumenih cvetnih listov;

listi zeleni, venčasto razporejeni na kratkem cvetnem stebelu v krogu, suličasti, pri dnu zaraščeni po dva do tri skupaj; ostali stopalasto razcepljeni, dajejo vtis blazinice;

mesto čebulic ima rastlina drobne gomolje; razširja pa se tudi s semeni;

raste v grušču v gorah do višine 2200 m, običajno v bližini snežišč, kjer se v aprilu in maju takoj razvija čim se umakne sneg;

njej sorodno rastlino gojijo tudi v skalnjakih ali polsenčnih gredicah kot zgodnje cvetne površine odporne proti mrazu znane po imenoma *Eranthis cilica* z isto barvo cvetja in listja, je bohotnejše rasti.

JAVOR BELI - *Acer pseudoplatanus* :

javorji, GD do 15 m;

april, zelenkasto rumeno v visečih latih;

listi zgoraj temno zeleni, spodaj svetlozeleni s koničastimi roglji; plod dva nasproti ležeča oreška s krili;

raste divje po nižinskih listnatih gozdovih kot vmesna kultura, sadeja pa tudi posamič v parkih kot lepotno drevo;

les je uporaben v rezbarstvu, kolarstvu in za pohištvo.

JAVOR OSTROLISTNI - *Acer platanoides* :

javorji, GD, do 15 m;

april, zelenkasto rumeni združeni v češulje podobnim očitno pakobulen;

listi obojestransko živo zeleni, veliki dlanasto nacepljeni s priostrenimi roglji s topimi zarezi, stoje nasprotno;

plod enak kot pri belem javorju, le semenska krila so bolj razprta;

les uporaben v kolarstvu in mizarstvu in v glavnem za kurjavo;

raste družno z ostalimi listavci v mešanem nižinskem gozdu do višine ca 800 m in z ovalnim skrivljenčnim deblom. Zasledimi ga pa tudi v javnih nasadih posamič.

JEČMEN - *Hordeum vulgare* :

klasnate trave, hranilna, krmilna in predelovalna žitarica;

dozoreva sredi julija;

dvo, štiri ali več redni klas z dolgimi resami;

raste sejan po njivah tudi v alpskem svetu;

zrna uporabna za mletje moke, za prehrano živini - konji - ali za varjenje piva, včasih zelo gojena žitarica. Posevne površine zadnje čase upadajo. Slama je uporabna kot pri rži tudi za pletenje in pokrivanje streh.

Trobentice

JEGLIČ BREZSTEBELNI - *Primula vulgaris* - trobentica:
jegličiči, trajnica do 10 cm TK, TC, AF;

marec, takoj po snegu zlatorumeno lijast cvet;

listi pritlični in dolgopecljati, nagrbančeni, podolgasto jajčasti, na robu nazaj zavihani, svetlo zeleni, cvetni pecelj in čaše kocinaste. Iz vlaknaste in dolge korenine poganja več cvetov in daje videz šopka;

raste po vseh travnikih, bregovih, pašnikih in grmovju celo v redkejšem gozdu vse do višine ca 1400 m;

med seboj se vrste razlikujejo po barvi listja in cvetja ter po cvetnem steblju, zato v nadaljevanju samo oznaka posebnosti.

JEGLIČ DOLGOCVETNI - *Primula longiflora*:

TC, AF, stebelca do 15 cm;

listje sivozeleno;

junij, po dva do tri cvetovi na stebelu, blede rumeni;

raste po redkejših travnikih in pašnikih v nižini, na rovtih v Karavankah, Možaklji in Vrtaškem vrhu, včasih tudi po prvi košnji; v tem primeru cveti kasneje.

JEGLIČ KORISTNI - *Primula veris*:

TC, AF do 20 cm, ZR;

popolna podobnost *P. vulgaris*, le da ima liste širše in temnejše barve, večji in bolj živo barven rumen cvet v rozeti; spodnja stran je dlakava, cvetno steblo brez listov, dlakavo;

raste po robovih gorskih pašnikov in gozdov do višine ca 1800 m; cveti junija;

zdravilna je čajna mešanica z bezgom, koprivami in regratovimi koreninami; cvet in posušena korenina za čiščenje služi dihal, blaži vrtoglavico, živčne bolezni in motnje, krepi srčno mišico.

JEGLIČ KRANJSKI - *Primula carniolica*:

TC, AF, ZŠČ, do 15 cm;

listi bolj zoženi, svetlejši, cvetovi rumeni, cvetno steblo gladko, cvet lijast, pokončen;

raste zelo redek v peščenih tleh z nekoliko humusa do višine ca 1000 m.

JEGLIČ VISOKI - *Primula elatior*:

TC, AF, do 30 cm;

listi s cvetno časo, sivozeleni, cvet lijast, viseč in droben, brez duha, na steblo do trije cvetovi, maja in junija;

raste po travnikih in pašnikih v nižinah in visokogorskih livadah do višine ca 1500 m.

JELENOV JEZIK - *Scolopendrium vulgare*:

praproti, GR do 45 cm, trajnica;

listi na vrhni strani temnozeleni, spodaj sivozeleni, usnjati in gladki, nerazdeljeni, neredko tudi prezimijo;

razmnožuje se s trosi, ki jih nosi na spodnji strani v progam podobnih kupčkah z zastiralci;

raste ob gozdnih studencih ali močvirnati zemlji, do višine ca 900 m. Tu zelo razširjen.

JELENOVEC PRAVI - *Cladonia rangiferina*:

lišaj, grmičast do 10 cm, GR, AF;

olkasto sive vejice nosijo na koncu temnorjava, vozlata plodišča; raste na suhih tleh svetlega gozda, divjadi pa služi v zimskih dneh za hrano v sili; do višine ca 1600 m.

JELKA - *Abies alba*; hoja:

iglavci, GD, do 30 m;

maj, v rjavo rdečem, valjastem, pokončnem storžu;

iglice ploščato razporejene ob vejicah, zgoraj temno zelene, spodaj sivo zelene;

lubje gladko in sivo;

raste na severo zahodnih pobočjih Alp in Karavank do višine ca 1200 m;

les ni preveč čislan, na apnenih tleh postane krhek in lomljiv, uporaben za leseno embalažo (ovojnina; kar se zavija za pošiljanje) ali

nezahtevne obloge.

JELŠA ČRNA - *Alnus glutinosa*; golša:

breze, D do 15 m, največkrat G;

razmnožuje se z enodomnimi mačicami, ki ozelene v storžkom podobne tvorbe z neznatnimi oreški;

listi sivozeleni, okroglasti in goli z listnimi žilami;

raste po vlažnih gozdovih, bregovih, ob vodah in mlakah, najraje družno; les je uporaben samo za kurjavo.

JEREBIKA - *Sorbus aucuparia*:

rožnice, DG ali GG, do 10 m in AF;

maj, belo v češuljah;

listi temno zeleni, lihopernati in napiljeni, žlebasto žilasti navzdol; plod jeseni septembra, okrogle koralasto rdeče jagode grahove debelosti, tudi v češuljah;

raste divje po severnih pobočjih apnenčastega terena v Možaklji; vrh Možaklje se imenuje po njej Jerebikovec, 1593 m; umetno pa jo sadijo tudi kot lepotno drevo v parkih in javnih nasadih, kot nezahtevno drevo.

JESEN - *Traxinus excelsior*:

oljčnice, D, ZD, do 30 m, AF;

aprila, maja, črnovijolčasto v ovršnih piramidnih in gostih kitah s črnim popkom;

listi sivo zeleni, nasprotni, neparno pernat, suličasto priostreni, drobno nazobčani;

plod je krilast orešek, septembra ali oktobra.

Raste pretežno umetno sajeno v nižini in višinskih rovtih vse do višine ca 1800 m. Samorastno se pojavlja v redkih gozdovih in v grmovju, najraje na senčni strani. Umetno sajene jesene kmetje, redno še zelenega obsekujejo, mladorast, povežejo v snope, da čez zimo hranijo drobnico, namreč s posušenim listjem, lesene dele pa pokurijo v krušni peči. Les je zelo cenjena obrtniška sirovina v kolarstvu, stavbnem mizarstvu (zunanja vrata), za pohištvo in razne obloge sten in stropov cerkva in dvoran. Radi teže in trdote ni primeren za ogrodja v stavbeništvu. V svoji rasti doseže tudi čez 400 let. Na Dovjem pod cerkvijo sv. Mihaela sta še po drugi svetovni vojni rastla dva taka jesena. Enega so ročno podirali dober teden dni, imel je pri čoku premer 160 cm. V notranjosti je bil neverjetno dober ohranjen in celovit, drugi pa se je ohranil še do danes in je pravi orjak - očak med starim drevjem v tej okolici. Dva metra od tal je čudno razvejan - radi obsekovanja - z bogatimi figuralnimi izrastki, ki se z malo domišljije in spretnosti lahko izpoblikujejo v prekrasne figure v modernih salonih. Sicer pa je običajno, da pri starih jesenih, kakor tudi pri lipah,

notranjost odмира in se votli. Zadnji primerek sega v višino ca 25 m, upošteva je nižjo lego pa presega višino zvonov v dovškem zvoniku. Jesen kot drevo je neizbežen spremljevalec vseh stogov na dovškem polju, kakor tudi potokov, kjer so ga včasih sadili iz regulacijske nuje. Bil je tudi poleg akacije stalen spremljevalec ob cesti, kjer pa se je moral umakniti neprevidnemu človeku radi številnih smrtnih nesreč; je negiben in se je moral umakniti brzini neprevidnih voznikov, raznim spekulantom pa omogočil cenen nakup dragocenega lesa. Ostala zelo dobra drevesa jesena pa rastejo tudi po vseh opuščeni rovtih do višine ca 1800 m. Še ni dolgo, ko so se poleg tudi privatne tožbe na sodišču, ki so se sukale okoli obsekovanja le teh ob zemljiških mejah in v grmovju, s katerim so se navadno "okoriščali" ljudje brez zemlje, da so hranili doma goječo drobnico. Mirno lahko trdim, da je jesen s stogom s planinami v ozadju hvaležen fotografski objekt vse gorenjske okolice in kot tak nepogrešljivo poleg macesna prisoten na posnetku.

Zdravilen čaj iz lubja je priporočljiv pri revmatičnih obolenjih, pri jetrnih in žolčnih obolenjih in dodatek h kopelim pri zdravljenju starih ran.

JESENČEK - *Dictamnus albus*:

rutnice, trajnica, zel do 100 cm, ZR, AF, Zaščiten;

maj, julij, rožnato v socvetju s temnimi progami;

listi spodnji svetlo zeleni, sedeči, enostavni; zgornji zeleni, pecljati, sestavljeni, lihopernati, priostreni in jajčasti s pokončnim stebлом in cvetovi, vonj rahlo po citroni;

raste po sončnih apnenastih pobočjih; redkek, do višine za 1200 m;

zdravilen kot čaj iz korenin za ženske bolezni, sicer strupen, ker vsebuje mnogo diktamina in se lahko rabi le po nasvetu zdravnika; kvaren za srčno mišico.

JESENSKA VRESA - *Calluna vulgaris*:

vresnice, grmiček do 60 cm, GR, AF, ZR;

avgust - oktober, bledikasto rdeče, zvonasto, drobno v enostranskih grozdih;

listi drobni, črtalasti, temno zeleni, usnjati;

steblo razvejano, na mladih poganjkih vedno zeleni lističi v štirih vrstah, ki se med seboj pokrivajo;

podobnost z pomladansko vreso (*Erica carnea*);

raste v svetlih iglastih gozdovih, goličavah, ob robu močvirij;

zdravilni nadzemeljski deli s cvetjem, prisotna v več čajnih mešanicah; kot čaj varuje pred vnetjem mokril, krči sluznico, zapira in pomirja živce.

JESENSKI PODLESEDK - *Colchicum autumnale*:

lilije, trajna zel, do 35 cm, TK, ZR;

september - oktober, rožnato do vijolčasto na dolgih pecljih;
listi temno zeleni, suličasti, dolgi do 25 cm, široki;
raste po vlažnih travnikih in pašnikih v nižini;
korenina-suhokožnati gomolj - je lekarniško pripravljen zdravilen
proti revmi in protinu, sicer strupen, vsebuje smrtno nevaren kolhičin.

JETIČNIK BLAŽNASTI - *Veronica repens*:
črnobine, trajnica do 25 cm, VK, AF;
maj - junij, snežno belo v drobnih strnjenih cvetovih;
listi svetlo zeleni, nasprotni, na kratkih pecljih, narobe jajčasti,
drobno napiljeni;
raste gojen po vseh skalnjakih ob hišah in parkih, divje pa v peščeni
rahlo ilovnati zemlji po vzhodnih pobočjih Alp do višine ca 1400 m;
redok.

JETIČNIK POLEGLI - *Veronica prostrata*:
črnobine, trajnica do 20 cm, VK;
maj, junij, belo, razbohota se šele drugo leto po presaditvi;
listi kot pri *Veronica repens*;
raste samo gojen v nasadih, je umetna kultura kot njemu sličen.

JETIČNIK SREBRNI - *Veronica incana*,
ki je nekoliko višji s srebrno belim listjem; in pa:

JETIČNIK TRAJNI - *Veronica fruticans*:
cvete od konca maja do septembra nepretrgoma, temno modor s
škrlatno rdečimi robovi;
raste samo umetno gnojen v zahtevni zemlji.

JETIČNIK VREDNIKOVI - *Veronica chamaedrys*: glej pod
vrednik.

črnobine, trajnica, do 30 cm, TK;
listi zeleni, stebelni, navzkrižni, sedeči, jajčasto srčasti z debelo
narezanim listnim robom;

junij, višnjevo, s somernimi cvetovi, izvirajoči iz listnih pazduh
stebelnih listov in drobnimi, posamič kraj stebela; neenaki večji listi
tvorijo kratko cev in vrh nje plošnato razpostrt rob, čez katerega se-
gata dva prašnika in glavičasta brazda;

raste kraj gozdov, po grmovju in suhih travnikih v nižini, v
nezahtevni zemlji, kot pogosta rastlina s pokončnim, dvoredno
kocinastim stebлом; plodnica se po oprašitvi razvije v narobe srčasto,
dvoloputasto glavico, zavito v trpežno čašo, ki varuje večsemenski
plod.

JETIČNIK NAVADNI - *Veronica officinalis*:

črnobine, trajna zel, do 30 cm, GR, ZR;

junij - avgust, lila, svetlo modro, pokončni cvetni grozdi v zalistju; listi po barvi in obliki podobni *veronica repens*;

raste po suhih gozdovih, požganih posekah in ob poteh ter peščenih bregovih v nižini do višine ca 900 m, na sončni strani, najraje v polpeščeni - ilovnati zemlji;

steblo je poleglo in dlakavo, korenika je plazeča in valjasta, plod jeseni narobe srčasta glavica;

kot čaj iz cvetočih vejic blaži vnetja dihal in ostalih trebušnih organov, včasih zelo čislan kot ZR.

JETRNIK - *Anemone hepatica*:

zlaticnice, trajnica, do 15 cm, TK, GR. AF;

marec - junij, višnjavo modro z 7 cvetnimi listi in živo rumenimi prašniki;

listi zgoraj temno zeleni, spodaj sivo zeleni in usnjati, srčkasto trokrpi in pritlehni, redno tudi prezimijo;

plod je mali orešek, spodaj nekoliko oljnat, da se lahko oprime mravelj, ki ga tako raznašajo;

raste v peščeni zemlji, po redkih gozdovih in ob robovih, po grmovju, najraje na severni strani vse do višine ca 1800 m, kjer pa cveti zelo pozno.

JETRENJAK STUDENČNI - *Marchantia polymorpha*:

mahovi, GR;

listi temno zeleni, sivo do olivno zeleni, so dejansko sploščena stebela, ki nosijo na posebnem poganjku zvezdaste ali ščitaste oblike

-tvorbe, ki nosijo v sebi trose za razmnoževanje; razmnožujejo se pa tudi po trosih, ki jih nosi v posebnih skledicah na zgornji strani stebala - lista; raste ob gozdnih studencih na skalovju, na vlažnih zidovih in podobnih krajih v velikih množinah in s svojo rastjo pokrije precejšnjo površino; uspeva vse do višina ca 1000 m, zelo pogostna mahovnica; najpogosteje se pojavlja na sončni strani, kjer je dovolj vlage.

KAČNIK PEGASTI - *Arum maculatum* :

kačnikovci, trajna zel do 60 cm, TC, GR, ZR;

maj - junij, cvet pokrit z ovršnim listkom, blede rumenkasto zelen, navadno je viden samo cvetni bet, ki pa je vijolčast;

listi svetlo zeleni, dolgopecljati, pritlični, kopjasto špičasti, mrežasto žilnati, do tri na rastlini;

plod jeseni kot grah velika škrlatno rdeča jagoda, korenika mesnata, gomoljasta, podzemna in jajčasta;

raste v nižinah na sončnih legah ob vodi vse višine ca 700 m, sicer ni zahtevna;

kot alkoholni izvleček korenine deluje proti vnetju notranje sluznice v nosu, sapniku, želodcu in črevesju, sicer pa je strupena radi velike količine aroina.

KADULJA LEPLJIVA - *Salvia glutinosa* :

ustnice, trajnica do 60 cm, GR, AF;

junij - julij, umazano rumeno s prašno nitjo, ki pri vstopu k prašnikom samodejno sproži prašnike na žuželko radi opráševanja;

listi temno zeleni, narobe srčasti in kosmati z listnimi žilami, spodnji listi so združeni v listnem vencu, na stebelu nasprotni;

plod jeseni je zavrt v štiridelčni časi, ki se ob dotiku samodejno odpre in odvrže semenske glavice;

steblo je štirioglato in rahlo kosmato, nosi cvet in nasprotne liste, po cvetenju in barvi cveta je možnost zamenjave s strupeno preobjedo ali obratno;

raste v redkih listnatih gozdovih vse do gozdne meje na sončni strani.

KADULJA TRAVNIŠKA - *Salvia pratensis* :

ustnica, trajnica do 60 cm, TK, AF;

junij, vijolčasto modro v cvetnem grozdu;

listi in njihova oblika ter stebala ista kot pri *salvia glutinosa*;

raste po vseh travnikih in pašnikih vse do višine ca 1400 m, za zemljo ni zahtevna.

KADULJA VRTNA - *Salvia splendens* :

ustnica, enoletnica do 40 cm, VK;

junij, julij, škrlatno redeče v pokončnih številnih klasih, grozdi;
listi in oblika podobnost z *salvia glutinosa*;
raste umetno sajena - s polletno predvzgojo - po javnih nasadih;
nekoliko nižje rasti in močnejše razvejana z daljšimi živordečimi
cvetnimi grozdi, ki so tudi daljši, pa je njej sorodna do 25 cm visoka.

KADULJA RDEČA - *Salvia splendens nana*: VK.

KALINA - *Ligustrum vulgare*:

oljčnice, TG, do 3 m;
junij - julij, beli in drobni v late združeni cvetovi, vonjavi;
listi sivo zeleni, nekoliko usnjati, nasprotni, suličasti, celorobni,
na kratkih pecljih;
plod so črne kot grah debele jagode, prava poslastica za kaline
- odtod tudi ime -, ki z iztrebki raznašajo neprebavljivo seme;
raste družno z drugim grmovjem ob robu gozdov v nižinah in ob
stoječih vodah, vse do višine ca 800 m.

KALUŽNICA - *Caltha palustris*:

zlatičnice, trajnica do 30 cm, izrazito obvodna, močvirska
cvetlica;
listi na vejnatem stebelu živo zeleni, srčasti, okrogli ali ledvičasti,
steblo votlo, korenine vlaknaste in dolge;
maja in junija, zlato rumeno s peterimi cvetnimi listi;
plod je mešiček in dozori jeseni, ko se zvezdasto razprostire;
raste v grmovju ob stoječih vodah, ob robovih močvirij ter ob
gorskih in gozdnih studencih vse do višine ca 1000 m. Od višine 800 m
je nizja in skromnejša v rasti pa tudi cveti kasneje.

KAMILICA PASJA - *Anthemis arvensis*:

košarnice, TC in TK, do 60 cm;
maj, junij, belo z rumenim koškom in stožčasto cvetišče;
listi svetlo zeleni, pakrožni in razdeljeni, nasprotni;
raste kot plevel po njivah, pustih travnikih in grobljah;
ima neprijeten vonj ter se zlahka loči od prave kamilice.

KAMILICA PRAVA - *Matricaria chamomilla*:

košarnice, enoletnica do 40 cm, TC, VK, ZR;
maj, junij, beli, z rumeno sredino v votlih stožčastih cvetovih;
listi svetlo zeleni, pernat razdeljeni z ozkimi, nitastimi lističi;
steblo je pokončno, močno razraščeno;
raste po vrtovih, umetno gojena ali pa divje ob poteh, na ledinah,
grobljah in med žitom;
zdravilna kot čaj iz posušenih cvetov kot notranje razkužilo in
protivnetno za grlo in trebušne organe, ženskih in posebej otroških

bolezni, pomirja živce in blažilno vpliva pri motnjah v prebavi; zunanje kot razkužilo očesne sluznice, obkladek na udarnine, proti potenju nog, parna kopel za vdihovanje pri kašlju, hripavosti, itd..

KAPUCINKA - Tropaeolum majus:

kapucinke, VK, ZR, do 300 cm;

junij - oktober, oranžno do rudeče progasto, čaša z ostrogo;

listi svetlo do sivo zeleni, nasprotni dolgopecljati, goli in ščitasti; steblo je okroglo in plazeče se, razvejano in okroglo, zelnati deli

dišijo po kreši in so grenkega okusa;

plod je rumenkasto rjav, naguban in mesnat;

raste umetno gojena po vrtovih in zidovih, kjer se najraje vzpenja čez nje do tal;

zdravilni so cvetovi, listi in semena kot čaj proti kroničnemu bronhitisu; zunanje proti izpadanju las.

KARTAVŽAR - Dianthus Carthusianorum:

klinčnice, trajnica do 35 cm, TK, AF, ZC;

maj, junij, škrlatno rdeči šopi z luskasto čašo in rjavimi ovršnimi listi;

listi sivozeleni, stebelni, nasprotni in suličasto žlebičasti; ker rastlina tvori rahle ruše, iz katerih izvirajo, se vzdignejo nad ruše, vejice iz nje so kratke, poleggle in gostolistne;

raste na suhih in redkih travnikih na peščeni zemlji vse do višine ca 1000 m. Temu soroden je:

KLINČEK - Dianthus caryophyllus; divji vrtni nagelj:

klinčnice, trajnica do 35 cm, TC, AF;

junija, blede rožnato po dva cvetova skupaj, a eden od teh je okrnjen;

vsa rastlina je dejansko gola in sinje barve;

raste na peščenih skalnih tleh, močno podobna "šternbrg. klinčku", vendar ne vonja in je medle barve; raste do višine ca 1000 m, redka najdišča; omenjena rastlina pa se z opravevanjem zlahka poplemeniti v različne barvne odtenke, vendar ostane cvet enojen in kratkotrajen.

KILAVEC - Herniaria glabra:

klinčnice, trajnica, do 15 cm;

junij - september, rumenkasto zeleno, v drobnih šopkih, brez pecljev, v listnih pazduhaj;

listi svetlo zeleni, nasprotni, 1 cm dolgi suličasti ali jajčasti s po dvema prilistkoma;

plod črna, lečasta, lesketajoča se semena;

več stebelc, poleglo in plazeče se v krogu, suha rastlina, zelo prijetno vonja, presna se pomendrana v vodi peni;

raste po peščenih in pustih tleh v nižini do višine ca 800 m; pa tudi po in ob njivah, poteh in grobljah;

kot vroč preliv presne zeli za pospešenje izločanja seča, prevelika količina lahko povzroči ohromitev.

KISLICE:

vse kislíce brez izjeme so iz družine dresnov, TK, ZR, razlikuje jih le listje, način rasti čas cvetenja in pa ZR;

maj - junij, zelenkasti v rahlih ozkih latih, drobni, na stebelu pod cvetnimi lati s prilistkom;

listi razvrščeni v vibah do 3 cm široki in premenjalni, zraslimi v resaste in nazobčane škornjice, steblo kolenčasto, nerazvejeno, pokončno; rastlina je močno razširjena po njivah v žitu, ob mejah in grobljah na njivah, kjer je največkrat nadležen plevel, posebno ščavje po detelji, kjer s svojimi globokimi koreniki in razvejanimi listi dobesedno duši njeno rast; živina jo radi kislega okusa ne popase in se je izogiba, tako ima za svoje razširjanje z semeni dovolj časa;

zdravilni so predvsem presni listi, ki vsebujejo veliko vitamina C in jo kot tako lahko uporabljamo pri vseh boleznih, kjer primanjkuje ali je potreben ta vitamin; poznamo te vrste kislíce:

ALPSKA *Rumex alpinus*, AF, raste po visokogorskih rovtih in pašnikih.

KRVAVA - *Rumex sanguineus*, AF, istotam, s krvavo redečimi stebelci.

MALA - *Rumex acetosella*, TK, nižje rasti, pritlikava.

KODROLISTNA - *Rumex crispus*, ščavje z nagrbančimi listi, ki so bolj grenkega okusa kot plod belega trna.

TOPOLISTNA - *Rumex abstusifolius*.

KLINČEK ALPSKI - *Dianthus alpinus*:

klinčnice, TR, AF, do 35 cm, dvoletnica;

junij, julij, škrlatordeče v podolgasti sivo zeleni čaši do pet cvetnih listov, ponoči vonjavih;

listi sivo zeleni, pritlehni, 3 do 5, krakti, suličasti, želbičasto upognjeni h koreniki, steblo z močnimi goleni, ki na vsakem poganjatu po dva močnejša suličasta lista svetlo sive barve z razmahom ca 3 cm;

popolna podobnost šternbergovim klinčku, ki pa se od njega razlikuje po stebelnih listih, ki so pogostejši - in cvetnih listov, ki so temnejše barve in vonjajo ves dan;

raste zelo redek po sklanem terenu ali v okrilju rušja na višini ca 700 m do 1400 m in nekako tu znamenjuje kartavžarja, saj ga mnogi imenujejo "gorski kartavžar".

KLOBUK ZLATI - *Lilium martagon*:

lilije, trajnica, do 60 cm, TK, AF, ZŠČ;

junij, julij, lila rožnato do medlo vijolčasto s temno rujavimi pikami na visečem zvončastem, nazaj zavihanem cvetu;

listi sivo zeleni z rumenim navdahom so stebeljni in pokončni, usnjeno mesnati, široko suličasti, rastejo nasprotno;

stebela so okrogla, polna, listom podobne barve in nosijo na koncu v grozd združene cvetove; ker lilija vonja posebno močno ponoči, se z oprraševanjem lahko širi tudi po nočnih metuljih s semenom, sicer pa z obnovitvijo čebulice. Plod je semenska glavica, ki pa se redko razvije;

raste po gorskih gozdovih, robovih in pašnikih ali ob trhlih štorih, ker ji izrazito ilovnato peščena zemlja ne prija; v Alpah in Karavankah ter Možaklji raste do višine gozdne meje in je zaščiten radi svoje lepote in redkosti; njej podobna lilija, ki raste v istih okoliščinah je:

KLOBUK TURŠKI - *Lilium aurantum*:

lilije, trajnica, do 60 cm, TK, AF, ZŠČ;

julija, oranžno rdeče z nazaj zavihanimi cvetovi, ki so kimasti, največ dva do tri vrhu stebela;

listi so pravi, premenjalni, suličasti in temno zelene barve, rastejo ob stebelu vse do razvejanja cvetnega grozdišča;

rast in plod enako kot pri *Lilium martagon*.

KOKALJ - *Agrostemma githago*:

klinčnice, enoletnica, do 60 cm, VK, plevel trdoživ in vztrajen;

julija, škrlatno lilasto z dvojnimi cvetnimi odevalom, sivo zelene čaše z roglji, ki segajo preko peterih cvetnih listov;

listi na kolenčastem pokončnem stebelu so sivo zeleni, kosmati, nasprotni, suličasto črtalasti;

plod je kosmata glavica z drobnimi semeni, ki se razvijejo avgusta in pomešajo bodisi s samim žitom v snopih ali v zemlji, kjer drugo leto požene znova in zaplevi novo rast;

raste po žitnih njivah po vsej Sloveniji, kjer ga radi nepazljivosti kmetovalcev ni mogoče pregnati, če sejejo nerazkužena semena; plod sam pa je strupen.

KOKOŠEVEC - *Cynanchum vincetoxicum*, drožnica:

svilnovke, zel, trajnica, do 90 cm, TK, GR, ZR;

junij - avgust, svetlo rumeno ali v belih šopih v zalistju;

listi temno zeleni, enostavni, nasprotni, spodaj pecljati in okrogli, zgoraj suličasti;

plod poldogovat s številnimi dolgimi semeni s čopkom na koncu, steblo tanko, nerazlaslo, okroglo in votlo, korenika podzemna, plazeča, presna, diši zaoprno;

raste po suhih travnatih pobočjih in svetlih gozdovih do ca 900 m;

kot čaj iz posušenega cvetja in korenike z koreninami vred pospešuje izločanje potu; korenika v alkoholnem izvlečku v manjših količinah sili k bluvanju; čezmerno zaužita količina je nevarna radi velike količine strupa vicetoksina in cinanhine; čaj je tudi blažilo za ženske bolezni.

KOLMEŽ - *Acorus calamus*:

kačnikovci, močvirska trajnica, do 80 cm;

junij, julij, zeleni v stožčastem betastem socvetju do 8 cm;

listi olivno zeleni, široki in črtalsti, mečasti do 100 cm;

plod jeseni rdeča jagoda, steblo trirobato, ki preide v žlebaste cvetne nožnice, korenika plazeča kot palec debela, zunaj rjava, znotraj vela in gobasta;

dišeča korenika je zdravilna suha in posušena namočena in v kropu servirana za boljšo prebavo želodca in črevesja; znana je kot lekarniško obdelana tinktura, ki se dodaja tudi pijači, vsebujejo jo tudi grenčice.

KONJSKA GRIVA - *Eupatium cannabinum*:

košarnice, trajno zelišče do 140 cm, GR, ZR;

julij - september, umazano rdeče ali belo do rožnato v češuljastih, ozko vejastih koških do 6 cm dolgih;

listi umazano zeleni, nasprotni, pernato deljeni, na stranskih poganjkih enostavni;

pokončno steblo zgoraj razvejano in škrlatno rdeče;

raste po vlažnih posekah, soteskah, svetlih gozdovih in nabrežjih do višine za 900 m;

kot čaj iz cvetoče rastline pri jeternih boleznih pospešuje izločanje seča, pri boleznih dihal pa se uporablja tudi za inhaliranje.

KOPER - *Anethum graveolens*, sladki janež:

kobulnica, enoletnica do 100 cm, TK, ZR;

julij - september, rumeno v votlih kobulih brezovojnih listov;

listi modrikasto zeleni, večkrat pernato zeleni, steblo temno zeleno ali belkasto z modrikastimi progami, plod jeseni jajčast, široko eliptičen rebrast in ploščat, prijetnega okusa;

raste ob robovih njiv in vrtov, na grobljah v bližini njiv in polja v nižini;

kot čaj proti nespečnosti, pospešuje tek in prebavo z ostalimi čajnimi mešanici, kot prah za sedežno kopel pri krčih in težavah v trebuhu.

KOPITNIK - *Asarum europaeum*:

podraščnice, zelnata trajnica, do 10 cm, TK, GR, ZR;

marec - maj, škrlatno rdeče na zunaj rjavo med dvema listoma;

listi svetlo zeleni, dolgo pecljati, po dva pri vrhu plazečega stebra, levičaste oblike;

plod jeseni šestero predelasta majhna jagoda, vsa rastlina ima duh po kafri;

raste po senčnatem grmovju in listnatih gozdovih v dolini;

kot čaj iz mlete posušene korenike predvsem za odvajala, večja količina sili na bluvanje; korenika je v večjih količinah strupena.

KOPRIVA MALA - *Urtica urens*:

koprivovke, enoletnica, do 30 cm, TK, ZR, AF;

junij - september, zelenkasti neznatni;

listi temno zeleni, pri dnu prisekani, jajčasti, koničasti in nazobčani, navzkrižno nasprotno, pri dotiku pekoči;

raste ob plotovih, zidovih, grobljah, stajah, tudi v rovtih, gozdnih posekah, skratka povsod na zanemarjenih tleh do višine 1400 m;

kot čaj iz cvetoče rastline povsod, kjer potrebujemo vitamin C; zdravi prebavne žleze, čisti kri;

njej podobna je:

KOPRIVA VELIKA - *Urtica dioica*:

koprivovke, trajnica do 150 cm, TK, GR, AF, ZR;

julij - oktober, zelenkasto belo, neznatni cvetovi, dvodomna, podobnost z *urtica urens*, z razvejanimi koreninami, preko katerih se tudi razmnožuje; razmnožuje se tudi s semenom, listi so pekoči ob dotiku; kot ZR ima iste lastnosti kot *urtica urens*;

raste po zanemarjenih zemljiščih in gozdnih posekah vse do višine ca 1400 m, zelo trdoživa, nadležna pri čiščenju zapleveljenega terena.

KOPRIVA MRTVA, BELA - *Lamium album*:

ustnatice, TK, trajnica, do 40 cm;

aprila - septembra, belo v pazduhnih kobulih;

listi temno zeleni, na štirobnih steblih, votlih in kolenčkasto členkastih nosijo navzkrižne liste, srčasto jajčaste in grobo zapiljene s krajšim pecljem;

plod je četverodna plodnica, ki razpade jeseni na štiri rjave oreške robate oblike;

raste kraj potov, v grmovju in na grobljah v nižini.

KOPRIVA MRTVA, LISASTA - *Lamium maculatum*:

ustnatice, TK, trajnica, 40 cm;

aprila - septembra, svetlo škrlatasto v pazdušnih kobulih;

listi in korenika, ki je plazeča in podzemna, kot pri *lamium album*;

raste po grmovju, na grobljah, ob vrtnih ograjah in zidovih v nižini.

Nadaljevanje v AVE MARIA KOLEDARJU 1980

PRAVOPIŠNA POPRAVA

slovenskih in latniskih imen rastlin objavljenih v AMK 1978

Stran 77:

ANJEVEC, *Trollius europaeus*

stran 80:

BEKA, *Salix viminalis*

stran 82:

BARVILNI RUMENIK, *Carthamus tinctorius*

stran 83:

OVČJA BILNICA, *Festuca ovina*

stran 84:

RDEČA BILNICA, *Festuca rubra*

stran 86:

BODIKA, *Ilex aquifolium*

stran 87:

BOR GOZDNI, *Pinus sylvestris*

stran 90:

BRADAVIČAR, *Lathraea squamaria*

stran 95:

CIPRESA, *Cupressus sempervirens*

ČEBULA, *Allium cepa*:

stran 98:

ČEŠMIN NAVADNI, *Berberis vulgaris*

stran 102:

ČRNILEC NAVADNI, *Melampyrum vulgatum*

stran 103

ČRNI ZOBNIK, *Hyoscyamus niger*

stran 104:

DETELJE, *Papilionaceae*

stran. 107:

HMELJNA LUCERNA ali RUMENA DETELJICA

Lotus corniculatus

stran 109:

RUMENA MEDENA DETELJA, *Melilotus officinalis*

stran 110:

ZAJČJA DETELJA, *Oxalis acetosella*

DEŽEN, POLLINIJEV, *Heracleum Pollinianum*

DIHNIK, *Sisymbrium officinalis*

stran 112:

DREN RDEČI, *Cornus sanguinea*

DRESEN, breskovolistna, *Polygonum persicaria*

SLOVENSKI DUHOVNIKI

AMBROZIC, Most Rev.Aloysius, 55 Gould St., Toronto,Ont. M5B 1G1, Canada

CURTIS, Most Rev.Elden, P.O.Box 1729 - 612 Harrison Ave., Helena, Mont.
59601 (po materi Slovenec)

RAUSCH, Most Rev.James, 400 E.Monroe St., Phoenix,Arizona 85004 (po materi Slovenec)

BANDI, Rt.Rev.Bonaventure,osb, P.O.Box 351, Canon City, Colo. 81212

BAZNIK, Rev.Msgr.Louis, 840 E. 222nd St., Euclid, Ohio 44123

BUTALA, Rev.Msgr.Mathias, 416 No.Chicago St., Joliet,Ill. 60432

GNIDOVEC, Rev.Msgr.Albin, Box 104, Rock Springs,Wyo. 82901

KRISTANC, Rev.Msgr.Leo, 3700 No.Sutter St. Apt.108,Stockton,Calif. 95204

POPESH, Rev.Msgr.Bernard, 4901 E.Superior St., Duluth,Minn. 55811

SCHERINGER, Rev.Msgr.Frank, 419 Range St., Manistique,Mich. 49854

STARC, Rev.Msgr.Martin, P.O.Box 463, San Andreas, Calif. 95249

ZAVBI, Rev.Msgr.Avgust, P.O.Box 93, Winnemucca, Nevada 89445

ZITKO, Rev.Msgr.Aloysius, 2620 Pleasant St., Oakland,Calif. 94602

ADAMICH, Rev.Albert, 520 W. 10th St., Waukegan,Ill. 60085

BAYUK, Rev.Richard,cpps, Precious Blood Seminary, Liberty, Mo. 64068

BERAN, Rev.Ignace, P.O.Box 67, Arkdale,Wis. 54613

BLENKUSH, Rev.Mathias J., Box 699, Glenwood Springs, Colo. 81601

BOGOLIN, Rev.Leonard,ofm, 9546 Ewing Ave., Chicago,Ill. 60617

BOHTE, Rev.Daniel, St.Pius X Church, Aurora, Colo. 80011

BORGOLA, Rev.Bonaventure,ofm, 8500 W.Cold Spring Rd., Greenfield,Wis.53228

BOZNAR, Rev.Joseph, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103

BREZNIK, Rev.Aloysius, Box 273, Davenport, Wash. 99122

BREZNIKAR, Rev.Victor, 1018 So.Main St., Colfax, Wash. 99111

BRODNIK, Rev.Joseph, 17825 Libby Rd., Maple Heights, Ohio 44137

BROOKER, Rev.Richard,mm, Las Condes Casilla 162, Santiago, Chile

BURSHNICK, Rev.Francis,scj, Our Lady Church, Raymondville,Texas 78580

CAGRAN, Rev.Joseph,ofm, 1400 Main St., Lemont,Ill. 60439

CANJAR, Rev.John, 3050 Dahlia St., Denver,Colo. 80207

CAREK, Rev.Peter, 1500 Wauwatosa Ave., Wauwatosa,Wis. 53213

CASL, Rev.Joseph,cm, 611 Manning Ave., Toronto M6G 2W1, Ont., Canada

CEGLAR, Rev.Charles,sdb, Box 3304 Sta C, Hamilton L8H 7L4 Ont., Canada

CEGLAR, Rev.Stanley,sdb, Box 3304 Sta C, Hamilton L8H 7L4 Ont., Canada

CELESNIK, Rev.Joseph, 24079 Glenbrook Blvd., Euclid, Ohio 44117

CEPON, Rev.Dr.Ludwig, St.Vincent's College, Latrobe,Pa. 15650
 CEPON, Rev.Michael, 6005 So.Marshfield Ave., Chicago,Ill. 60636
 CERPICH, Rev.Richard, 3501 So.Lake Dr., Milwaukee,Wis. 53207
 CHEMAZAR, Rev.Blase,ofm, 1400 Main St., P.O.Box 608, Lemont,Ill. 60439
 CIMPERMAN, Rev.Victor, 1558 Creighton Ave., Akron, Ohio 44310
 CORNISH, Rev.Ronald, 9401 Mission Rd., Kansas City, Kansas 66206
 CVELBAR, Rev.Joseph, Rt 1 Box 89, Lake Panasoffkee, Florida 33538

 DALEY, Rev.Neil,ofm, Chaplain U.S.Air Force
 DEMSHER, Rev.Ferdinand, 223 - 57th St., Pittsburgh,Pa. 15201
 DIMNIK, Rev.Martin,csb, 59 Queen's Park Crescent E., Toronto M5S 2C4, Ont.
 Canada
 DOBERSEK, Rev.Ivan,sdb, 125 Centennial Parkway No., Box 3304 Stn C.,
 Hamilton L8H 7L4 Ont., Canada
 DOBNIKAR, Rev.Ivan,osb, 1005 Division St., Lisle,Ill. 60532
 DOLSINA, Rev.John, 16 W. 5th Ave. No., Aurora, Minn. 55705
 DOLSINA, Rev.Stanko, 1020 E. 8th St., Duluth, Minn. 55805

 FALE, Rev.Richard, 1012 Alabama Ave., Sheboygan, Wis. 53081
 FERKULJ, Rev.Joseph, R.1 Box 112 W, Lake Panasoffkee, Florida 33538
 FERYAN, Rev.Philip I.,ofm, 32 Holden St., Hindmarsh S.A. 5007, Australia
 FINK, Rev.John, 1200 E. 10th St., P.O.Box 45, Stuart, Florida 33494
 FLAC, Rev.Philip,sdb, 960 So. Soto St., Los Angeles, Calif. 90023
 FLAJNIK, Rev.Rudolph,o carm., 3113 Brighton Rd., Pittsburgh,Pa.15212
 FOYS, Rev.Roger, St.Martin's Mission, Freeport,Ohio 43973
 FRANKOVICH, Rev.Frank, St.Mary's Church, Escondido,Calif. 92025
 FURLAN, Rev.William, 429 E.Allen St., Hudson,N.Y. 12534
 FURLEY, Rev.Cyril, 3938 - 29th St., Long Island City, N.Y. 11101

 GABER, Rev.Francis, St. Joseph's Church, Beroun, Minn. 55004
 GERMOVNIK, Rev.Francis,cm, DeAndreis Seminary, Lemont,Ill.60439
 GODIC, Rev.Francis, 37950 Euclid Ave., Willoughby, Ohio 44094
 GODINA, Rev.Mirko,ofm conv., R.R.2, St.Anthony's Center, Auburn,Ind.46706
 GOLE, Rev.Dr.Joseph, 7331 So.Lovers Lane Rd., Hales Corners, Wis.53130
 GOLOBIC, Rev.John, 56 Horn Blvd., Silver Bay,Minn. 53614
 GRABRIAN, Rev.Joseph,osm., P.O.Box 888, Riverton, Wyoming 82501
 GRABRIAN, Rev.Victor,osm., 3549 Navajo St., Denver,Colo. 80211
 GREBENC, Rev.Louis, Hamilton,Ont.,Canada
 GREGOR, Rev.Joseph,cm, St.Vincent's Church, Pampa,Texas 79065
 GREGORY, Rev.Edmund, 207 So.Main St., Manteno,Ill. 60950
 GROM, Rev.Lawrence,ofm, 536 Decker Ave., Johnstown,Pa.15906

 HABE, Rev.Robert, 1008 Amity St., Homestead,Pa. 15120

HOBART, Rev.Raymond, 15519 Holmes Ave., Cleveland,Ohio 44110
HODNIK, Rev.Emil, St.Bernard's Church, Abbotsford,Wis. 54405
HOGE, Rev.Benedict,ofm, 1400 Main St., P.O.Box 608, Lemont,Ill.60439
HOGE, Rev.Thomas,ofm, 1400 Main St., P.O.Box 608, Lemont,Ill.60439
HORVATH, Rev.Francis, 1021 E. Yale, Ontario, Calif. 91764
HORZEN, Rev.Bernard,osb, St.Bede's College, Peru, Ill. 61354
HREN, Rev.Innocent,op, 505 W.Washington Blvd., Oak Park,Ill.60302
HRIBSEK, Rev.Aloysius, 750 Tahmore Dr., Fairfield,Conn. 06430

JAGER, Rev.Mathias, 4337 E.Whitman St., Tucson, Arizona 85711
JAN, Rev.Ivan,cm, 739 Brown Line, Toronto M8W 3V7 Ont., Canada
JAZBEC, Rev.Stanley, 680 So.Santa Fe St., San Jacinto,Calif. 92383
JENKO, Rev.Alojzjij, 981 Castleton Ave., Staten Island, N.Y. 10310
JENKO, Rev.Valerian,ofm,311 Merrylands Rd.,Merrylands,N.S.W.,2160,Australia
JERASA, Rev.Francis, P.O.Box 438, Fowler, Kansas 67844
JERETINA, Rev.Janez,cm,405 Marie Anne Ave.E.,Montreal,Quebec,Canada

KALCIC, Rev.Dismas,osb, St.Procopius Abbey, Lisle,Ill.60532
KAPUSHION, Rev.Marvin, 309 Madison St., Pueblo,Colo. 81005
KARMANOCKY, Rev.Bernard,ofm, Catedral de Comayagua,Comayagua,Honduras
KAUSEK, Rev.John, 608 So. Court, Eveleth,Minn. 55734
KLEPEC, Rev.George, 315 W.Illinois St., Wheaton,Ill.60187
KNIFIC, Rev.Francis,sdb, 2975 Independence Ave., NewYork,N.Y. 10063
KOLARIC, Rev.Dr.Jacob,cm, St.Jakob im Rosental, Karnten, Austria
KOPAC, Rev.John,cm, 739 Brown's Line, Toronto M8W 3V7 Ont., Canada
KOPUSHAR, Rev.Dr.Milan, St.Anthony's Church, Farewell, Nebraska 68838
KORBIC, Rev.Benno,ofm, 8500 W.Cold Spring Rd., Greenfield,Wis. 53228
KOREN, Rev.Louis, 802 No.Jackson St., Milwaukee,Wis. 53202
KOS, Rev.Joseph, 255 No.Shortridge Rd., Indianapolis, Ind. 46219
KOSEM, Rev.Francis, 9205 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44106
KOSTELZ, Rev.Richard, SS. Mary & Joseph Church, Chebanse,Ill. 60922
KOVACIC, Rev.Anthony, 632 Hillside Ave., Charlotte, No.Carolina 28209
KOVACIC, Rev.Francis, Chaplain U.S.Army
KOZINA, Rev.Vladimir, 813 First St., Brentwood, Calif. 94513
KRAINZ, Rev.Paul,sss, Church of Santa Cruz, Manila, Phillipines
KRAJNIK, Rev.Paul, 1709 E. 31 St., Lorain, Ohio 44055
KROTEC, Rev.A.I.,sdb, 2305 W.Superior St., Chicago, Ill. 60612
KUZMA, Rev.George, St.Rose Church, Wilmington, Ill. 60481

LANGERHOLZ, Rev.Dr.Kalist,ofm,ssd, 1400 Main St., P.O.Box 608, Lemont,Ill.
60439

LAURICK, Rev.Richard,esc, 1615 W.Diversey Parkway, Chicago, Ill.60614
LAVRIH, Rev.John, 706 E. 6th St., Kinsley, Kansas 67547

LEKAN, Rev. Joseph, sm, 2056 E. 107th St., Cleveland, Ohio 44106
LETONJA, Rev. Franc, cm, 739 Brown's Line, Toronto M8W 3V7 Ont., Canada
LIVOJEVIC, Rev. Ronald, Chaplain U.S. Navy
LOVRENCIC, Rev. Athanasius, ofm, 1400 Main St., P.O. Box 608, Lemont, Ill. 60439

MACEK, Rev. Rudolph, 300 Vanderbilt Ave., Brooklyn, N.Y. 11205
MADIC, Rev. Aloysius, ofm, 1400 Main St., P.O. Box 608, Lemont, Ill. 60439
MAIERLE, Rev. John, 120 Lewis, Pontiac, Mich. 48058
MAJHENIC, Rev. Pelagij, ofm, 1400 Main St., P.O. Box 608, Lemont, Ill. 60439
MARTELANC, Rev. Jost, Via Appia Nuova 884, 00178 Rome, Italy
MAVSAR, Rev. Joseph, Box C, East Helena, Montana 59635
McGEE, Rev. Dominic, ofm conv., 540 Chestnut Ave., Trenton, N.J. 08611
MEJAC, Rev. Joseph, cm, 611 Manning Ave., Toronto M6G 2W1 Ont., Canada
MEJAK, Rev. Heliodore, 274 Orchard Ave., Kansas City, Kansas 66105
MELOVASICH, Rev. Francis, Box 216, Grand Rapids, Minn. 55744
MIHELIC, Rev. Francis, 826 E. Pattison St., Ely, Minn. 55731
MIHELIC, Rev. Francis, 127 Liberty St. So., Bowmanville, Ont., Canada
MIHELICH, Rev. Leopold, 4610 Pearl St., Denver, Colo. 80216
MUZIC, Rev. Anthony, 28700 Euclid Ave., Wickliffe, Ohio 44092

NACHTIGAL, Rev. Frederick, 430 Williamson Ave., Youngstown, Ohio 44507
NADRACH, Rev. Adolph, 534 W. Kilgore, Kalamazoo, Mich. 49001

OHMANN, Rev. Daniel, mm, P.O. Box 3058, Nairobi, Kenya
OKORN, Rev. Claude, ofm, 1852 W. 22nd Pl., Chicago, Ill. 60608
OKORN, Rev. Dusan, Box 228, Stevensville, Montana 59870
OMAN, Rev. Edwin, Rt. 4, Foley, Minn. 56329
OZIMEK, Rev. Joseph, 1263 Shannon Ave., Barberton, Ohio 44203
OZIMEK, Rev. Norbert, osb, 2900 East Blvd., Cleveland, Ohio 44104

PAIK, Rev. Francis, 840 E. 222nd St., Euclid, Ohio 44123
PAKIZ, Rev. Rudolph, 326 2nd St., Nashwauk, Minn. 55769
PECOVNIK, Rev. Karel, St. John Nepomuk Church, Lowry, Minn. 56349
PERCIC, Rev. Joseph, Millerville, P.O. Brandon, Minn. 56315
PERKOVICH, Rev. Frank, Box 586, 305 Adams Ave., Eveleth, Minn. 55734
PETERNEL, Rev. Warren, ofm, 701 E. Pyron Rd., San Antonio, Texas 78214
PETRASIC, Rev. Martin, St. Patrick's Church, Elkhorn, Nebraska 68022
PEVEC, Rev. Edward, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103
PIERCE, Rev. Justin, sds, Holy Family College, Rt. 1, Manitowac, Wis. 54220
PIRC, Rev. Joseph, P.O. Box 700, Underwood, No. Dakota 58576
PIZMOHT, Rev. Louis, 8650 Mentor Ave., Mentor, Ohio 44060
PLANINSEK, Rev. Henry, cssp, 318 Oblate Dr., San Antonio, Texas 78216
PLAZAR, Rev. Ivan, cm, 95 McDonald Ave., Winnipeg, Manitoba R3B 0J3 Canada

PLESETZ, Rev.Gerald, St.Cecilia Parish, Tustin,Calif. 92680
 PLEVNIK, Rev.Jospeh,sj, 47 Ranleigh Ave.,Toronto M4N 1X2 Ont.,Canada
 POTOCHNIK, Rev.Aloysius,osb, P.O.Box 351, Canon City,Colo. 81212
 PRAH, Rev.John,ocd, 109 W.6th St., Erie,Pa.16501
 PRIMOZIC, Rev. Toronto,Ont.
 PRIMOZIC, Rev.Robert,ocarm,St.Patrick's Church, Niagara Falls,Ont.,Canada
 PROSEN, Rev.Dr.Anthony,ph d, 2300 W.Jackson St.,Muncie, Ind. 47303
 PUHL, Rev.Dennis, 307 So. 3rd St., Virginia,Minn. 55792
 PURPORA, Rev.Joseph,ofm, 416 No.Chicago St., Joliet,Ill. 60432

REBOL, Rev.Anthony, 15519 Holmes Ave., Cleveland, Ohio 44110
 REBOL, Rev.Francis,mm, P.O.Box 149, Taichung, Taiwan, Formosa
 RELIC, Rev.John, Chaplain U.S.Marine Corps.
 REPENSHEK, Rev.Wayne, 5960 W.Loomis Red.,Greendale,Wis. 53129
 RINK, Rev.Louis,esc, P.O.Box 176, Fort Portal, Uganda, East Africa
 ROBERTS, Rev.Edward,sss, Endulen,Cath. Mission, P.O.Box 4, Ngorongoro
 Crater Via Arusha, Tanzania, East Africa
 ROBERTS, Rev.Ralph,sss, Church of Santa Cruz, Manila, Phillippines
 ROGAN, Rev.Richard,ofm, 62 St.Mark's Pl., New York, N.Y. 10003
 RUCHGY, Rev.Wayne, 6940 No.Inkster Rd. 212H, Dearborn Heights,Mich.48127
 RUPAR, Rev.Aloysius
 RUS, Rev.Gabriel,sm, 300 College Park, Dayton,Ohio 45409

SAVINSHEK, Rev.Stefan,ofm conv., Box 411, Marble, Minn. 55764
 SCHWAB, Rev.Alan,osb, P.O.Box 351, Canon City,Colo.81212
 SCHWEIGER, Rev.Francis, 330 E.3rd St., Duluth,Minn. 55805
 SEDLAR, Rev.Daniel,ofm, 536 Decker Ave., Johnstown,Pa. 15906
 SELISKAR,Rev.Donald,sj, 2607 18th St., Menominee,Mich. 49858
 SELLAK, Rev.Jerome,ofm, 8500 W.Cold Spring Rd., Greenfield,Wis.53228
 SESEK, Rev.Dr.Raphael SeseK,ofm,phd., 113 S.W.4th St., Chisholm,Minn.55719
 SETNICAR, Rev.Dr.Mathew,ph.d.,dd, 1210 So.61 St.,Milwaukee,Wis.53214
 SIMCIC, Rev.Joseph,sdb, 6019 Glass Ave., Cleveland,Ohio 44103
 SKUMAVC, Rev.Franc, 415 Dwight Ave.,Oshawa L1J 1K8 Ont., Canada
 SKUMAVC, Rev.Michael, 1122 11th St.,S.E., Brainerd,Minn. 56401
 SLAPSAK, Rev.Julij, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103
 SMERKE, Rev.Francis,osc,121 W.Texas St.,Gen.Del.,Marfa,Texas 79843
 SMERKE, Rev.Joseph,osc, P.O.Box 789, Hastings,Nebraska 68901
 SMOLEY, Rev.Rudolph, 320 Henderson Ave., Washington,Pa. 15301
 SNOJ, Rev.Joseph, 12704 Foothill Blvd., Etiwanda,Calif. 91739

SODJA, Rev.Max, 9133 Hammock Lake Dr., Miami Beach,Florida 33156
 SOKLIC, Rev.Sebastian,tor, St.Francis Monastery, Loretto,Pa. 15940
 SOKLICH, Rev.Anthony,cm, 1300 So.Steele St.,Denver,Colo.80210
 SPEHAR, Rev.George, 424 W.2nd St., Leadville,Colo.80461

SPENDOV, Rev. Dr. Vendelin, ofm, mus. d., 9546 Ewing Ave., Chicago, Ill. 60617
 SREBERNAK, Rev. Frank, 2050 Calumet Ave., Calumet, Mich. 49913
 STALZER, Rev. David, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill. 60432
 STARESINIC, Rev. Edbert, o carm, 6828 Mr. Carmel Dr., Houston, Texas 77017
 STARESINIC, Rev. Nicholas, o carm, 6725 Reed Rd., Houston, Texas 77017
 STAUDOCHAR, Rev. Walter, cssp, 148 Monastery Ave., Pittsburgh, Pa. 15203
 STEFANICH, Rev. Edward, 7800 So. Janes Ave., Woodridge, Ill. 60515
 STEPANICH, Rev. Dr. Martin, ofm, s. t. d., 1400 Main St., P.O. Box 608, Lemont, Ill. 60439

 STERBENTZ, Rev. Ralph, St. Bruno's Church, Nadeau, Mich. 49863
 STERK, Rev. Francis, 460 E. 321 St., Willowick, Willoughby, Ohio 44094
 STERLE, Rev. Alois, Rom Kath Pfarrant, 2181 Dobermannsdorf NO, Austria
 STOPAR, Rev. Dr. Anton, 1250 Wyoming Ave., Reno, Nevada 89503
 STRAGISHER, Rev. Henry, 116 So. Washington St., Berkeley Springs, Va. 23523
 STRAGISHER, Rev. Raphael, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa. 15906
 STRANCAR, Rev. Ignatius, 5303 Orchard St., Montclair, Calif. 91763
 SUSTARSIC, Rev. Joh, P.O. Box 788, Gilbert, Minn. 55741
 SUSTRICK, Rev. Stephen, 1019 Sheridan Ave., Canon City, Colo 81212
 SVETE, Rev. Andrew, ofm, 1400 Main St., P.O. Box 608, Lemont, Ill. 60439
 SVETE, Rev. Augustine, ofm, 303 W. Monroe, Tomah, Wis. 54660
 SVETE, Rev. Bartholomew, P.O. Box 730, Newcastle, Wyoming 87201

 TARMAN, Rev. William, Sacred Heart Church, Urbank, Minn. 56361
 TERDINE, Rev. Richard, 32 So. First St., Duquesne, Pa. 15110
 TKALEC, Rev. John, 960 So. Soto St., Los Angeles, Calif. 90023
 TOMC, Rev. Victor, 15519 Holmes Ave., Cleveland, Ohio 44110
 TRAVNIKAR, Rev. Rock, ofm, 2304 Lower Huntington Rd., Fort Wayne, Ind. 46819
 TRPIN, Rev. Thaddeus, ofm, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill. 60432
 TURK, Rev. Francis, 4935 Yonge St., Willowdale, Ont., Canada
 TURK, Rev. Lawrence, osco, Monastery of the Holy Ghost, Conyers, Fa. 30207

 URBIC, Rev. Rudolph, 314 Avila Rd., West Palm Beach, Florida 33405

 VALENTIN, Rev. Basil, ofm, 19 A' Becket, Kew, Melbourne, Victoria, Australia
 VARGA, Rev. Joseph, 3547 E. 80th St., Cleveland, Ohio 44105
 VIRANT, Rev. Ludwig, 17617 Schenely Ave., Cleveland, Ohio 44119
 VOGRIN, Rev. Joseph, St. William's Church, Parkers Prairie, Minn. 56361
 VOVK, Rev. Joseph, RT. 1 Box 89, Lake Panasoffkee, Florida 33538
 VOVKO, Rev. John, 6753 State Rd., Cleveland, Ohio 44134
 VUKSINIC, Rev. Anthony, 22 Golden Blvd. E., Welland L3B 1H4 Ont., Canada

 WEBER, Rev. Albin, 46 Maple St., Spencer, Mass. 01562
 WOLBANG, Rev. Charles, cm, 131 Birchmount Rd., Scarborough M1N 3J7 Ont., Canada

YELENC, Rev. Joseph, tor, St. Francis Monastery, Loretto, Pa. 15940

ZAGAR, Rev. Janko, op, 5890 Birch Ct., Oakland, Calif. 94618

ZAGORC, Rev. Francis, 52553 Fir Rd., Granger, Ind. 46530

ZAGORC, Rev. Thomas, sss, 20 D'Olier St., Dublin, Ireland

ZARNICK, Rev. Ralph, 4940 Broadview Rd., Cleveland, Ohio 44109

ZDOLSEK, Rev. Alojz, Rt. 2, Parkers Prairie, Minn. 56361

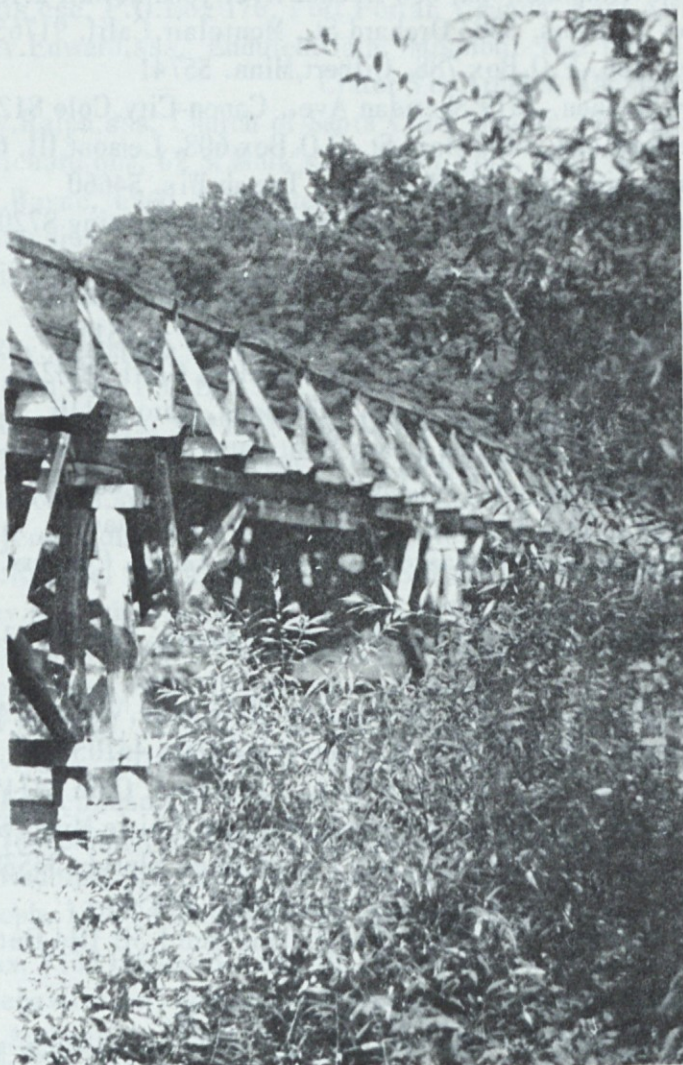
ZELEZNIKAR, Rev. Michael, 542 Crosat St., LaSalle, Ill. 61301

ZIBERT, Rev. Jack, 1852 W. 22nd Pl., Chicago, Ill. 60608

ZORE, Rev. Richard, 1210 E. Main St., Plainfield, Ind. 46168

ZORMAN, Rev. Fortunat, ofm, 1400 Main St., P.O. Box 608, Lemont, Ill. 60439

ZRNEC, Rev. Anthony, cm, 611 Manning Ave., Toronto M6G 2W1 Ont., Canada

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

